

DAGSORDEN Fylkesutvalget d. 24-01-2023

Mødedato Tirsdag d. 24. januar 2023 kl. 11:30

Mødested Fylkeshuset, Stavanger

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
PS 1/2023 Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 29. november 2022.....	4
PS 2/2023 Høring - forslag til endring i forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdeparten	5
PS 3/2023 Høring - forslag om endringer i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kap. 6 A -	7
PS 4/2023 Høring - forslag til endringer i skikkethetsforskriften.....	12
PS 5/2023 Høring - forslag til endring i forskrift om studieforbund godkjent av Kulturdepartemente	15
PS 6/2023 Høring - forskrift om opptak til høgare utdanning - endring i dekking av norskkrav for	17
PS 7/2023 Høring - Forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte.....	20
PS 8/2023 Høring - Forslag til endringer i regelverket om offentlige anskaffelser og byggherreforsk	24
PS 9/2023 Suldal kommune - gnr 137 bnr 29 - klage på vedtak om riving av uthus og oppføring av	29
PS 10/2023 Høringsuttalelse Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord.....	36
PS 11/2023 Regionalplan for grønn industri - høring.....	43
PS 12/2023 Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke – tilleggshøring 2023 – regional blågrønn stru	50
PS 13/2023 Høring - Evaluering av statsforvalternes geografiske inndeling.....	59
PS 14/2023 Hjelmeland kommune - områdeplan for Hjelmeland sentrum - plan R179 - naust.....	65
PS 15/2023 Klepp kommune - Kommuneplan 2022 - 2033 - tilleggshøring.....	71
PS 16/2023 Stavanger kommune - kommuneplanens arealdel 2023-2040 - Tilleggshøring.....	82
PS 17/2023 Høringsuttalelse Intensjonserklæring for en trygg og inkluderende russefeiring.....	100
PS 18/2023 Innspill til høring - KVV for veibruksavgift og bompenger.....	104

Møtedokumenter

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2019/23874-52
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 29. november 2022

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
1/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Protokoll fra fylkesutvalgets møte 29. november 2022

Fylkesordførers innstilling

Protokoll fra fylkesutvalgets møte 29. november 2022 godkjennes.

Marianne Chesak
fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/67951-2
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Seksjon for kvalitet, analyse og dimensjonering KAD

Høring - forslag til endring i forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
2/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-67951 Høringsnotat - endringer i forskrift om studieforbund godkjent av kunnskapsdepartementet

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter forslaget til endringer i forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet.

Gunn Claire Westad
Fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
Fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Kunnskapsdepartementet har sendt forslag til endringer i forskrift 15. desember 2020 nr. 2874 om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet på høring.

Problemstilling

Departementet forslår å endre dagens krav til fysiske kurs og kurs ved bruk av elektronisk kommunikasjon (digitale kurs).

Saksopplysninger

I forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet § 9, andre ledd er det krav til fysiske og digitale kurs. Det er fastsatt en begrensning om at «samlinger arrangert ved bruk av elektronisk kommunikasjon» (digitale kurs) ikke kan overstige omfanget av antall kurstimer i fysiske samlinger. I dette ligger et krav om at minst halvparten av kurset skal være fysisk kurs. Kravet må tilfredsstilles for at kurset skal kunne inngå i beregningsgrunnlaget for tilskudd etter voksenopplæringsloven. Det stilles også krav om at alle deltakere og kursledere skal delta samtidig både for digitale kurs og fysiske samlinger.

Departementet foreslår å endre forskriftens krav ved at det ikke settes en begrensning i andel digitale kurs. Dette innebærer at studieforbundene kan tilby fysiske kurs, digitale kurs eller en kombinasjon av disse, og at rene digitale kurs kan være tilskuddsberettiget. I tillegg foreslår departementet å innføre et krav i forskriften til begrunnelse for valg av undervisningsform.

Dagens krav til samtidig deltakelse foreslås videreført, dvs. at de læringsplattformer som benyttes har kommunikasjonsmuligheter med lærer, veileder og andre kursdeltakere via ulike kommunikasjonskanaler, og at deltakerne er logget på samtidig innenfor et avtalt tidspunkt.

Fylkesdirektørens vurderinger

De foreslåtte endringene vil kunne gjøre det mer fleksibelt ved deltakelse på kurs i regi av studieforbund. Selv om det er krav om tilstedeværelse på angitte tider, vil det likevel åpne muligheten for flere å delta på slike kurs, ved at man kan følge kurs fra et annet sted enn ved studiestedet.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støtter forslaget til endringer i forskrift om studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/68949-3
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Opplæringsavdelingen

Høring - forslag om endringer i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kap. 6 A - økt innflytelse for lokale folkevalgte - statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kap. 6A

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
3/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-68949 - Høringsnotat - endringer i privatskolelova og forskrift til privatskolelova

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på forslag om endringer i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kap. 6A, med høringsfrist 25. januar 2023.

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 om at det ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket.

Departementet foreslår også endringer i privatskolelova kapittel 6A Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring og forskriften til dette kapittelet. Disse forslagene er en oppfølging av forslaget til statsbudsjett for 2023, jfr. Prop. 1 S (2022-2023).

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag om endring i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kap. 6A.

Gunn Claire Westad
Fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
Fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Et av punktene i Hurdalsplattformen er å legge større vekt på lokale folkevalgtes vurderinger ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler som blir fulgt opp gjennom forslag i denne høringen.

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 om at det ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket. Ved å legge større vekt på lokale uttalelser i slike saker får beslutninger knyttet til private skoler økt tillit og legitimitet. Dermed styrkes lokaldemokratiet og folkestyret.

Departementet vil i tillegg utrede ytterligere forslag til lovendringer som blant annet kan sikre lokale folkevalgtes innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er i drift.

I høringsnotatet foreslår departementet også endringer i privatskolelova kapittel 6A *Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring*, og i forskrift til privatskolelova kapittel 6A. Dette ble varslet i forslag til statsbudsjett for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023). Forslagene går ut på å oppheve bestemmelsene i § 6A-6 om at skolene får dekket 75 prosent av tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, og at de kan ta inntil 25 prosent av dette grunnlaget i skolepenger.

Departementet foreslår å endre loven slik at størrelsen på statstilskuddet og skolepengene fra skoleåret 2023/24 skal fastsettes i forskrift. Departementet foreslår i denne høringen også å ta inn i forskriften at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A fra skoleåret 2023/24 får dekket 65 prosent av de driftsutgiftene som kommer inn under tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, og at de kan ta inntil 35 prosent av dette grunnlaget i skolepenger.

Problemstilling

Økt innflytelse for lokale folkevalgte ved søknad om godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer med eksisterende skoler

Privatskolelova § 2-1 gir hjemmel for godkjenning av privatskoler med rett til statstilskudd.

Bestemmelsens første og andre ledd lyder:

«Departementet kan godkjenne private skolar og driftsendringar ved godkjende private skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune.

Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast.

Vertskommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a. livssyn*
- b. anerkjend pedagogisk retning*
- c. internasjonal*
- d. særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett*
- e. norsk grunnskoleopplæring i utlandet*
- f. særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma*
- g. vidaregåande opplæring i tradisjonshandverksfag»*

Vertskommunen eller vertsfylket skal få anledning til å uttale seg før departementet gjer vedtak om godkjenning av nye skoler, om driftsendringer ved allerede etablerte skoler, om flytting av en grunnskole til en annen kommune eller om flytting av en vidaregåande skole til en annen fylkeskommune. Vertskommunen eller vertsfylket kan også klage på departementets vedtak.

Kommunen og fylkeskommunen har et lovfestet ansvar for henholdsvis grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring, jf. opplæringsloven kapittel 13. Dette lovfestede ansvaret innebærer blant annet at kommunene og fylkeskommunene må planlegge og dimensjonere det offentlige skoletilbudet med utgangspunkt i lokale hensyn, som blant annet demografi, geografi og økonomi.

Fylkeskommunen har ansvaret for formidling av læreplasser, jf. opplæringsloven § 3-3. Dette ansvaret omfatter også elever som har gått Vg1 og Vg2 på en privat vidaregåande skole. Muligheten til å skaffe læreplasser er derfor relevant i den skjønsmessige vurderingen. Vertsfylkets vurdering av om det blir vanskelig å opprettholde desentraliserte tilbud som følge av sviktende elevgrunnlag som følge av godkjenning etter privatskolelova, er også relevant i vurderingen.

Statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kap. 6A

Det er i dag godkjent og i drift 28 skoler etter kapittel 6A *Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring* i privatskolelova. Flertallet av disse er bibelskoler. Utover dette regulerer kapittel 6A enkelte kunsts skoler, noen skoler innen musikk og dans, en yrkesdykkerskole mv.

Opplæring ved skoler godkjent etter kapittel 6A fører ikke frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse i opplæringslovens forstand. Det følger av loven av skolene får dekket 75 prosent av tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, mens de kan ta inntil 25 prosent av dette grunnlaget i skolepenger fra elevene.

Departementet mener at det bør reguleres i forskrift, og ikke i lov som i dag, hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på å få dekket ved statstilskudd. Det samme gjelder hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene kan ta i skolepenger.

Departementet mener at statlige ressurser i utdanningssektoren som utgangspunkt bør kanaliseres mot opplæringsvirksomhet som gir formell kompetanse.

Departementet foreslår derfor i høringsnotatet at statstilskuddet til skoler godkjent etter kapittel 6A reduseres fra 75 prosent av tilskuddsgrunnlaget til 65 prosent. Som følge av dette foreslås samtidig at skolene gis adgang til å ta inntil 35 prosent av tilskuddsgrunnlaget i skolepenger.

Saksopplysninger

Økt innflytelse for lokale folkevalgte ved søknad om godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer med eksisterende skoler

Dagens godkjenningsordning innebærer at det må gjøres en avveining mellom hensynet til muligheten for å etablere og drive privatskoler på den ene siden, og hensynet til kommunens og fylkeskommunens ansvar for det offentlige skoletilbudet på den andre siden.

Godkjenningsordningen bør etter departementets syn fortsatt innebære at departementet gjør en skjønnsmessig vurdering av de momentene som er relevante for å ivareta disse hensynene. Hensynet til forutsigbarhet og planlegging, dimensjonering og organisering av det offentlige skoletilbudet tilsier imidlertid at vertskommunen og vertsfylket bør ha større innflytelse i saker som gjelder godkjenning etter privatskolelova enn det som følger av dagens lovbestemmelse.

Departementet foreslår derfor å endre loven slik at det skal legges vesentlig vekt på vertskommunens og vertsfylkets uttalelse. Etter departementets syn vil det ha særlig betydning å legge vekt på uttalelsen fra kommunen eller fylkeskommunen i de tilfellene der kommunen eller fylkeskommunen ikke støtter etablering av ny privatskole eller driftsendringer ved en eksisterende skole, av hensyn til å sikre kommunens eller fylkeskommunens mulighet til å ivareta helheten i skolestrukturen.

Statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kap. 6A

Privatskolelova § 6A-6 tredje første punktum lyder:

«Skolane får statstilskot til godkjend opplæring og får dekt 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget ved statstilskot.»

Privatskolelova § 6A-6 fjerde ledd tredje punktum lyder:

«Skolepengane kan utgjere inntil 25 prosent av tilskotsgrunnlaget etter tredje ledd [..]»

Privatskolelova § 6A-6 fastsetter størrelsen på statstilskuddet, dvs. hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på i tilskudd. Loven fastsetter også hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene maksimalt kan kreve i skolepenger fra elevene. Disse reglene retter seg mot en avgrenset gruppe skoler, som på avgjørende måter skiller seg fra private skoler godkjent etter § 2-1 i loven ved at opplæring ved disse

skolene ikke fører frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse i opplæringslovas forstand.

Departementet er av den oppfatning at reglene om hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på i tilskudd, og tilsvarende hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene maksimalt kan kreve i skolepenger, mer hensiktsmessig bør reguleres i forskrift. Departementet viser i denne sammenheng til at detaljerte tilskuddsbestemmelser på en rekke samfunnsområder er regulert i forskrift. Det vises også til Justis- og beredskapsdepartementets veileder om lovteknikk og lovforberedelse punkt 2.2.3, hvor det heter at tekniske detaljregler kan plasseres i forskrift, særlig hvis de i praksis bare retter seg mot en avgrenset brukergruppe.

Departementet tar sikte på at disse lovendringene skal tre i kraft 1. august 2023. Med forbehold om at de lovendringene som foreslås i høringsnotatet blir fremmet og vedtatt av Stortinget, tar departementet med virkning fra samme tidspunkt sikte på å forskriftsfeste at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A får dekket 65 prosent av de driftsutgiftene som kommer inn under tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, og at de kan ta inntil 35 prosent av dette grunnlaget i skolepenger.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren er svært positiv til at lokale folkevalgte gis mer innflytelse ved søknad om godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer med eksisterende skoler enn det gis i dag, da fylkeskommunen til enhver tid er opptatt av å dimensjonere skoletilbud etter potensielt elevgrunnlag og ikke minst tilgang til lærlingplasser i fylket.

Fylkesdirektøren er også positiv til å flytte detaljreguleringen av tilskuddsordningen over i forskrift i stedet for dagens ordning med at dette er regulert i lov.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag om endring i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kap. 6A.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/61272-2
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Opplæringsavdelingen

Høring - forslag til endringer i skikkethetsforskriften

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
4/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-61272 Høringsnotat - endringer i skikkethetsforskriften

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag om endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (skikkethetsforskriften).

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (skikkethetsforskriften), knyttet til nye utdanninger som tas inn i forskriftens § 1.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Skikkethetsforskriften ble sist endret i 2019, da med innlemming av noen få nye utdanninger. Den siste større revisjonen av de øvrige paragrafene i forskriften ble gjennomført tilbake i 2016. Med bakgrunn i at departementet har mottatt en rekke forslag fra universiteter og høyskoler om å innta nye utdanninger i skikkethetsforskriften § 1, er disse forslagene nå sendt ut på høring.

I NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler foreslo universitets- og høyskolelovutvalget flere endringer i både lovparagrafen om skikkethetsvurdering og i skikkethetsforskriften. I tillegg har departementet mottatt andre innspill til endringer i forskriften. Departementet har med utgangspunkt i disse innspillene foreslått endringer i flere paragrafer i skikkethetsforskriften.

Problemstilling

Høringen inneholder forslag om:

- Å innta en rekke nye grunnutdanninger i listen over utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering
- Å innføre skikkethetsvurdering i videreutdanninger som bygger på de utdanninger som i dag er underlagt skikkethetsvurdering
- Å samle vurderingskriteriene i én paragraf
- En ny bestemmelse om at hvis studenten ikke fremlegger relevant dokumentasjon i skikkethetssaker etter oppfordring fra institusjonen, kan det få betydning for utfallet av skikkethetsvurderingen
- Endre benevnelsen «institusjonsansvarlig» til «skikkethetsansvarlig»
- Presiseringer i retten til utvidet veiledning og oppfølging og informasjonsdeling på tvers av utdanningsinstitusjoner

I høringen ber samtidig departementet om innspill til enkelte bestemmelser uten at det foreslås endringer i denne omgang:

- Om et utestengingsvedtak i én utdanning bør kunne få konsekvenser for muligheten til å søke opptak til andre lignende utdanninger som stiller tilsvarende faglige og personlige krav i praksisutdanning og yrkesutøvelse. I dag er adgangen snever, jfr. «tilsvarende utdanning» i § 12 tredje ledd.
- Hvordan dagens ordning med totrinnsbehandling av skikkethetssaker i første instans fungerer, jfr. skikkethetsforskriften §§ 7, 11 og 12 jfr. universitets- og høyskoleloven § 4-10 tredje ledd.

Saksopplysninger

De aller fleste av de foreslåtte endringene er direkte knyttet til høyere utdanning, og har ingen innvirkning på fylkeskommunens ansvarsområder, dvs. videregående opplæring. Dette gjelder dog ikke for det første punktet som omhandler å innta flere utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering.

Foreslåtte nye utdanninger som er foreslått tatt med skikkethetsvurderingen:

1. Bachelor i folkehelsearbeid
2. Bachelor i toll, vareførsel og grensekontroll
3. Praktisk teologisk utdanning – ettårig utdanning
4. Bachelor i ernæring

5. Bachelor i dyrepleie og veterinærmedisin – cand.med.vet.
6. Bachelor i tolkning i offentlig sektor (talespråktolk)
7. Bachelor i drama- og teaterkommunikasjon (dramapedagog)
8. Bachelor i kunst og design, studieretning kunst og formidling (kunst- og kulturformidling)
9. Masterstudium i helse og teknologi, studieretning kunstterapi (kunstterapeut)
10. Bachelor i osteopati
11. Bachelor i paramedisin/paramedicutdanning og videreutdanning i nasjonal paramedicutdanning

Fylkesdirektørens vurderinger

Det er utdanningsinstitusjonene for disse utdanningene som har fremmet forslag om skikkethetsvurdering, og de viser til at yrkesutøverne av disse utdanningene kommer i kontakt med sårbare grupper.

Fylkesdirektøren anser det som naturlig at også studenter på disse studiene i løpet av studiet må kunne skikkethetsvurderes, og at denne er på plass før man skal utøve yrket.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støtter Kunnskapsdepartements forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (skikkethetsforskriften), knyttet til nye utdanninger som tas inn i forskriftens § 1.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/67950-2
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Seksjon for dimensjonering og inntak - opplæring

Høring - forslag til endring i forskrift om studieforbund godkjent av Kulturdepartementet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
5/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-67950 Høringsnotat - endringer i forskrift om studieforbund godkjent av kultur- og likestillingsde

Sammendrag

Kultur- og likestillingsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer forskrift om studieforbund godkjent av Kulturdepartementet av 8. desember 2020 nr. 2896.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter forslaget til endring i forskrift om studieforbundet godkjent av kulturdepartementet.

Gunn Claire Westad
Fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
Fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Kultur- og likestillingsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i forskrift om studieforbund godkjent av Kulturdepartementet av 8. desember 2020 nr. 2896. Med høringsfrist 1. mars 2023.

Problemstilling

Departementet foreslår å endre dagens krav til fysiske kurs og kurs ved bruk av elektronisk kommunikasjon (digitale kurs).

Saksopplysninger

I forskrift om studieforbund godkjent av Kulturdepartementet § 11, andre ledd er det krav til fysiske og digitale kurs. Det er fastsatt en begrensning om at «samlinger arrangert ved bruk av elektronisk kommunikasjon» (digitale kurs) ikke kan overstige omfanget av antall kurstimer i fysiske samlinger. I dette ligger et krav om at minst halvparten av kurset skal være fysisk kurs. Kravet må tilfredsstilles for at kurset skal kunne inngå i beregningsgrunnlaget for tilskudd etter voksenopplæringsloven. Det stilles også krav om at alle deltakere og kursledere skal delta samtidig både for digitale kurs og fysiske samlinger.

Departementet foreslår å endre forskriftens krav ved at det ikke settes en begrensning andel av digitale kurs. Dette innebærer at studieforbundene kan tilby fysiske kurs, digitale kurs eller en kombinasjon av disse, og at rene digitale kurs kan være tilskuddsberettiget. I tillegg foreslår departementet å innføre et krav i forskriften til begrunnelse for valg av undervisningsform.

Dagens krav til samtidig deltagelse foreslås videreført, dvs. at de læringsplattformer som benyttes har kommunikasjonsmuligheter med lærer, veileder og andre kursdeltakere via ulike kommunikasjonskanaler, og at deltakerne er logget på samtidig innenfor et avtalt tidspunkt.

Fylkesdirektørens vurderinger

De foreslåtte endringene vil kunne gjøre det mer fleksibelt ved deltagelse på kurs i regi av studieforbund. Selv om det er krav om tilstedeværelse på angitte tider, vil det likevel åpne muligheten for flere å delta på slike kurs, ved at man kan følge kurs fra et annet sted enn ved et studiested.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støtter forslaget til endring i forskrift om studieforbundet godkjent av kulturdepartementet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/70839-3
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Opplæringsavdelingen

Høyring - forskrift om opptak til høgare utdanning - endring i dekking av norskkrav for søkjarar med utanlandsk utdanning mv.

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
6/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-70839 - Høyringsnotat forskrift om opptak til høgare utdanning

Samandrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring forskrift om opptak til høgare utdanning – endring i dekking av norskkrav for søkjarar med utanlandsk utdanning mv. med høyringsfrist 27. januar 2023.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støttar departementet sitt forslag til endringar i Forskrift om opptak til høgare utdanning 6. januar 2017 nr. 13 (opptaksforskrifta) med heimel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler, § 2-2 andre ledd og utanlandsk utdanning og § 4-7 tredje og fjerde ledd om spesielle opptakskrav til lærarutdanningane.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Departementet vurderer i samråd med HK-dir/Samordna Opptak (SO), normalt ein gong i året om det er behov for endringar i denne forskrifta. Departementet har meldt i rundskriv F-02-22 at ein ville foreslå ei endring i føresegna § 2-2 andre ledd, som følgje av at Folkeuniversitetet brått har avvikla Test i norsk – høgare nivå («Bergenstesten»), frå og med hausten 2022.

I tillegg er det forslag om endringar i § 4-7 tredje og fjerde ledd om spesielle opptakskrav til lærarutdanningane som følgje av endringa i første ledd tidlegare i fjor, det det ble lagt ut ein ny alternativ måte for søkjarar å kvalifisere seg på til grunnskolelærer- og lektorutdanningane.

Problemstilling

Dei foreslåtte endringane inneber ikkje strengare krav enn dei som gjeld i dag. Derfor meiner departementet at det har vært rimeleg å sende forslaga på ei forkorta høyringsrunde.

Saksopplysningar

§ 2-2 Utanlandsk utdanning

I gjeldande forskrift inneheld § 2-2 andre ledd ei liste over kva for testar og eksamenar som kan dokumentera at søkjaren dekkjer kravet til norsk. Det har fram til no ikkje vore mogleg å kombinere resultata frå ulike testar, ved at ein søkjar til dømes har munnleg del frå den eine testen og skriftleg del frå den andre.

HK-dir er ansvarleg for 'Avsluttande prøve i norsk (norskprøven)', og har i samband med nedlegging av Bergenstesten vurdert det til at det er fagleg forsvarleg å kombinere resultat frå desse testane. Departementet vil derfor opne for at søkjarar som berre har den eine delen av Bergenstesten kan kombinere denne, med delar av norskprøven.

I tillegg er lovheimelen ikkje lenger riktig for 'norskprøven' i § 2-2 andre ledd punkt 5, sidan introduksjonslova er oppheva. Rett heimel er integreringslova § 37.

§ 4-7 Spesielle opptakskrav til lærarutdanningar

I høyring den 18. november 2021 foreslo departementet å endre opptakskravet til grunnskolelærer- og lektorutdanninga frå og med opptaket til studieåret 2022-2023. Den foreslått endringa blei fastslått i endringsforskrift den 11. januar 2022 og innebar at det no er to alternative krav for opptak til desse lærarutdanningane. Søkjarar må enten dokumentere minimum 35 skulepoeng og eit gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk (393 timar) og 4,0 i fellesfaget matematikk (224 timar), eller minimum 40 skulepoeng og eit gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk (393 timar) og 3,0 i fellesfaget matematikk (224 timar).

Denne endringa gjeld og for søkjarar til grunnskolelærerutdanning i musikk (§ 4-7 tredje ledd) og grunnskolelærerutdanning med sørsamiske eller lulesamisk (§ 4-7 fjerde ledd).

Fylkesdirektørens vurderingar

Fylkesdirektøren vurderer det dit hen at når det no ikkje lenger er mogleg å ta Bergenstesten, at det blir naturleg og mest riktig overfor dei søkjarane det gjeld, at man kan få kombinere resultata frå Bergenstesten og Norskprøven.

Fylkesdirektøren vurderer de foreslåtte endringane i § 4-7 tredje og fjerde ledd, som naturlege på bakgrunn av tidlegare endringar som er gjort i forskrifta.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støttar departementet sitt forslag til endringar i Forskrift om opptak til høgare utdanning 6. januar 2017 nr. 13 (opptaksforskrifta) med heimel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler, § 2-2 andre ledd og § 4-7 tredje og fjerde ledd om spesielle opptakskrav til lærarutdanningane.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/61380-2
Saksbehandler: Bjarne Bjørnsen
Avdeling: Seksjon for dimensjonering og inntak - opplæring

Høring - Forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
7/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 2022-61380 Høringsnotat - forskrift om utdanningsstøtte 2023-2024

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring endring i forskrift om utdanningsstøtte, med høringsfrist 27. januar 2023.

Forslaget til endringer i utdanningsstøtteordningene som foreslås regulert i denne forskriften er:

- Å styrke utstyrsstipendiet for yrkesfag
- Å redusere stipendandelen ved dekning av skolepenger til utdanning utenfor Norden.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i forskrift om utdanningsstøtte.

Gunn Claire Westad
Fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
Fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Høringen er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023, jfr. Prop. 1 S (2022-2023) for Kunnskapsdepartementet. I budsjettframlegget er det foreslått å øke alle lån- og stipendsatser med 2,8 % for studieåret 2023-2024, noe som tilsvarer forventet årlig prisvekst for 2023. Satser, inntektsgrenser og årstall vil bli justert på et senere tidspunkt, og derfor ikke en del av høringen.

Problemstilling

Forslaget til endringer i utdanningsstøtteordningene som foreslås regulert i denne forskriften er:

- Å styrke utstyrsstipendet for yrkesfag
- Å redusere stipendandelen ved dekning av skolepenger til utdanning utenfor Norden.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene til regelendringer i endringsforskriften er innarbeidet og redegjort for i budsjettframlegget. Disse endringer avhenger av budsjettbehandling i Stortinget.

Saksopplysninger

Styrket utstyrsstipend for yrkesfag

Gjeldende rett:

Opplæringsloven gir elever, lærlinger og lære kandidater rett til videregående opplæring. Utgangspunktet er at opplæringen er gratis jf. opplæringsloven § 3-1 niende ledd, første punktum. Et unntak fra gratisprinsippet følger av § 3-1 niende ledd, fjerde punktum: «*Fylkeskommunen kan pålegge elevane, lærlingane, praksisbrevkandidatane og lære kandidatanne å halde seg med anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha.*» For å sikre elevenes mulighet til å ta utdanning, får alle elever et utstyrsstipend for å dekke disse utgiftene.

Utskyrsstipend gis til dekning av individuelt utstyr i opplæringen til elever i videregående opplæring med ungdomsrett. Utskyrsstipendet skal bidra til et rimelig samsvar mellom elevenes utgifter til utstyr og stipendet. Det er stor variasjon i hvor mye den enkelte elev bruker på utstyr, også innenfor samme programområde, og ordningen er ikke basert på at utstyrsstipendet fullt ut skal dekke alle utgifter elever har til individuelt utstyr. Stipendet gis i dag etter fire ulike satser, avhengig av utdanningsprogram og programområde. Satsene for utstyrsstipend i studieåret 2022–2023 er fra 1 118 til 4 603 kroner. Lærlinger, lære kandidater, praksisbrevkandidater og kandidater for fagbrev på jobb har ikke rett til stipendet.

Departementets forslag:

Departementet foreslår å styrke utstyrsstipendet for yrkesfaglige utdanningsprogrammer ved å flytte yrkesfaglige programmer på sats 1 til sats 2 og yrkesfaglige programmer på sats 4 til en ny sats 5 som er 25 pst. høyere enn sats 4. Videre økes sats 2 og 3 med 25 pst. for alle utdanningsprogrammer på disse satsene.

Fylkesdirektørens vurderinger:

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag til å styrke utstyrsstipendet for yrkesfaglige utdanningsprogrammer.

*Redusert stipendandel ved dekning av skolepenger ved utdanning***Gjeldende rett**

Dersom en student eller elev velger en utdanning utenfor Norden hvor skolepengene er over 1 000 kroner per semester, har studenten/eleven i studieåret 2022–2023 rett til lån og stipend til å dekke inntil 252 411 kroner i skolepenger, jf. forskrift om utdanningsstøtte § 88. Av de første 72 729 kroner blir en del av dette beløpet gitt som stipend, og det resterende beløpet blir gitt som lån. Stipendandelen er avhengig av hvilken type utdanning studenten tar. Studenter som tar en bachelorutdanning, utveksling som en del av en fagskoleutdanning, eller et lengre språkkurs får 50 pst. av de første 72 729 kronene gitt som stipend. Det samme får elever som tar yrkesfaglig utdanning og studenter som tar fagskoleutdanning i et fagområde som ikke finnes i Norge eller som regnes som et verneverdig tradisjonshåndverksfag i Norge. Studenter som tar master- eller ph.d.-utdanning eller utveksling som en del av en universitets- eller høyskoleutdanning, får 70 pst. av de første 72 729 kronene gitt som stipend.

De samme stipendandelene for de første 72 729 kronene i skolepenger gjelder også for studenter som velger å ta universitets- og høyskoleutdanning ved et utvalgt lærested i land utenfor Norden etter forskrift om utdanningsstøtte § 89.

Beløpet studenten/eleven får i lån og stipend, er avhengig av hvor mye skolepenger som kreves. Dersom studenten betaler mindre enn det maksimale beløpet, får studenten tilsvarende mindre lån og stipend til skolepenger.

Departementets forslag

Departementet foreslår å endre § 88 andre ledd og § 89 andre ledd slik at søkere som betaler skolepenger ved utdanning utenfor Norden, har rett til 40 pst. stipend av de første 72 729 kronene, uavhengig av hvilken utdanning som tas utenfor Norden.

Forslaget innebærer en reduksjon i stipendandel for alle som får lån og stipend til skolepenger utenfor Norden fra studieåret 2023–2024, både de som begynner på en ny utdanning og de som er i gang med en slik utdanning. For bachelor-, fagskole- og yrkesfaglig utdanning og lengre språkkurs reduseres stipendandelen fra 50 pst. til 40 pst. For master- og ph.d.-utdanning samt utveksling som en del av en universitets- eller høyskoleutdanning, reduseres stipendandelen fra 70 pst. til 40 pst. Forslaget innebærer en tilsvarende reduksjon i stipendandel til 40 pst. av de første 72 729 kronene for studenter som får lån og stipend til utdanning utenfor Norden ved utvalgte læresteder. Forslaget innebærer ingen endring i det samlede utbetalte lån- og stipendbeløpet og påvirker dermed ikke studentenes likviditet.

Departementet gjør oppmerksom på at de ovennevnte beløpene vil prisjusteres for studieåret 2023–2024 i forbindelse med forskriftens fastsettelse, jf. forslag i Prop. 1S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Fylkesdirektørens vurderinger:

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag til redusert stipendandel ved dekning av skolepenger ved utdanning utenfor Norden.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune støtter Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i forskrift om utdanningsstøtte.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/63054-2
Saksbehandler: Cathrine Ekeberg Gaaseby
Avdeling: Bygg- og eiendomsavdelingen

Høring - Forslag til endringer i regelverket om offentlige anskaffelser og byggherreforskriften for å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
8/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Seriøsitetskrav Rogaland fylkeskommune

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring forslag til endring i regelverket om offentlige anskaffelser og byggherreforskriften for å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Tiltakene er første steget mot en Norgesmodell med nasjonale seriøsitetskrav for alle offentlige anskaffelser.

Høringen kan i sin helhet leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag/id2931147/>

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune støtter Nærings- og fiskeridepartementets og Arbeids- og inkluderingsdepartementets forslag til endringer.
2. Endringene i lov og forskrift vil medføre behov for økt kapasitet knyttet til fylkeskommunens kontrollplikt og bør finansieres gjennom økt rammetilskudd dersom all kontrollbyrde pålegges oppdragsgiver.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Heidi Klaveness
bygg- og eiendomssjef

Bakgrunn for saken

Nærings- og fiskeridepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring et forslag til endringer i regelverket om offentlige anskaffelser og byggherreforskriften for å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Høringsfrist er 4. februar 2023.

Tiltakene foreslått vil være det første steget mot en Norgesmodell med nasjonale seriositetskrav for alle offentlige anskaffelser innen, bygge- og anleggsnæringen og renholdsbransjen.

Det foreslås endringer i lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven), forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), forskrift 12. august 2016 nr. 975 om innkjøpsregler i forsyningssektorene (forsyningsforskriften), forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og forskrift 3. august 2009 nr. 1028 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften).

Problemstilling

Fylkesutvalget bes ta stilling til høringsuttalelsen.

Saksopplysninger

Arbeidslivskriminalitet innebærer ulike former for profittmotivert kriminalitet i arbeidslivet. Kriminaliteten skjer på bekostning av arbeidstakeres arbeidsvilkår og rettigheter, men rammer også skattefundamentet og velferdssystemet.

Med sosial dumping menes særlig at utenlandske arbeidstakere som utfører arbeid i Norge får vesentlig dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn norske arbeidstakere.

Departementene tar i sine forslag sikte på å styrke håndheving av eksisterende regler i annen lovgivning som sikrer viktige sider av arbeidslivet og motvirker arbeidslivskriminalitet. Dette gjøres ved å stille krav i forskriftene på anskaffelsesområdet om at offentlig oppdragsgiver stiller kontraktsvilkår med den aktuelle leverandøren om etterlevelse av følgende regelverk

1. Betaling via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling
2. Lovlige tilknytningsformer i arbeid
3. Obligatorisk tjenestepensjon
4. HMS-kort

I tillegg foreslås krav til språkferdigheter og informasjonsplikt i bygg og anlegg for å ivareta helse, miljø og sikkerhet (HMS) og sikkerhetshensyn. Departementenes tiltak i den første etappen av Norgesmodellen skal styrke kontrollen av sentrale arbeidslivsregler og grunnleggende vilkår for arbeidstakere.

Anskaffelser innen bygge- og anleggsnæringen og renholdsbransjen vurderes å innebære stor risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Bygge- og anleggsnæringen er den største leverandøren til det offentlige, og en av bransjene med flest straffede leverandører ifølge NTAES (et samarbeid mellom politiet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og Tolletaten i arbeidet mot økonomisk

kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet), også justert for antall leverandører. I tillegg er bygge- og anleggsnæringen den bransjen der flest leverandører har vært mistenkt for lovbrudd, og har flest reaksjoner fra kontrolletatene. NTAES viser til at det er avdekket underbetaling av utenlandske arbeidstakere på flere store offentlige anleggsprosjekter de siste årene. Sakene har involvert store internasjonale hovedentreprenører med utenlandske underentreprenører som har lønnet arbeidstakerne for lavt. NTAES viser at svært få offentlige innkjøpere benyttet mulighetene regelverket gir til å avvise kriminelle og useriøse aktører i sine anskaffelser.

Forsking har vist at mangel på et felles språk er en særlig utfordring ved bruk av utenlandske arbeidstakere på byggeplasser. Mange utenlandske arbeidstakere forstår ikke informasjon om sikkerhetsregler og krav til verneutstyr, og manglende kommunikasjon fører til misforståelser og feil i utførelsen. I tillegg fører dårlige språkkunnskaper ofte til mangler i kunnskapen om norske reguleringer i arbeidslivet. Utenlandske arbeidstakere blir dermed ekstra sårbare for utnytting.

Fylkesdirektørens vurderinger

Konsekvenser av innføringen av første etappe i Norgesmodellen

Betaling via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling

Betaling via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling, skal bekjempe arbeidslivskriminalitet ved å sikre sporbarhet for betalinger i leverandørkjeden i offentlige anskaffelser. NTAES viser i sin analyse fra 2017 at omfattende bruk av kontanter er et kjennetegn ved kriminelle aktører, typisk ved at kontantbruk legger til rette for svart omsetning. Rogaland fylkeskommune stiller allerede krav til elektronisk faktura og lønnsutbetaling via bank i sine kontrakter. Fylkeskommunen har ikke tidligere stilt krav om at betaling også skal skje via bank i underledd i alle kontrakter, men stiller seg positive til dette.

I høringsutkastet er forholdsmessighetsprinsippet trukket frem som førende for omfang og hyppighet av kontroller, og kontrollutøvelse vil derfor variere utfra risikoen for brudd. Kontrollen kan bestå av alt fra stikkprøvekontroll på at lønn til arbeidstakere er betalt via bank til arbeidstakers konto, til nærmere undersøkelser av enkelttilfeller. Rogaland fylkeskommune ser at kontrollplikten vil medføre et økt arbeidsomfang, men stiller seg positiv til kontrollhandlingen.

Lovlige tilknytningsformer i arbeid

Formålet med adgangen til midlertidig ansettelse er å imøtekomme virksomhetenes behov for å bruke tidsbegrenset arbeidskraft. Departementet vurderer at innføring av en kontrollplikt for oppdragsgivere når det gjelder leverandørers og underleverandørers bruk av midlertidig ansettelse som tilknytningsform, vil være et virkemiddel som kan bidra til å øke etterlevelse av reglene i bygge- og anleggsnæringen og renholdsbransjen.

Rogaland fylkeskommune har i dagens seriøsitetsregler ingen krav knyttet til midlertidig arbeid. Fylkeskommunen må som konsekvens kreve innsikt i om arbeid er midlertidig, og om det er nødvendig med innleie. Videre vil det måtte vurderes om

begrunnelsen virker plausibel og i tråd med regelverket. Punktet oppfattes som krevende å følge opp, særlig siden det vil være subjektive vurderinger knyttet til dette. Det er også vanskelig å se hvilke konsekvenser ikke-plausible begrunnelser vil ha, og Rogaland fylkeskommune ber derfor om en ytterligere redegjørelse for disse.

Obligatorisk tjenestepensjon

Lov 21. desember 2006 nr. 124 (OTP-loven) gir en plikt for de fleste private foretak å ha en form for tjenestepensjon. Tilsynsansvaret ligger hos Skatteetaten, som har adgang til å pålegge og ilegge tvangsmulkt der foretak ikke har oppfyltplikten til å opprette pensjonsordning. Departementene vurderer at innføring av kontrollplikt for oppdragsgiver vil bidra til ytterligere å styrke virksomhetenes etterlevelse av OTP-loven, og dermed bidra til å ivareta arbeidstakernes rett til tjenestepensjonsordning og motvirke useriøsitet og arbeidslivskriminalitet.

Rogaland fylkeskommune stiller ikke krav om obligatorisk tjenestepensjon i kontrakter per i dag, men vurderer at dette kan inngå som en del av kontrollhandlingene før kontraktinngåelse i fremtidige kontrakter, eksempelvis ved fremvisning av avtale eller gjennomgang av a-meldingen for tilbudt personale. I tillegg må det utføres sporadisk tilsyn og kontroll.

HMS-kort

I forskrift av 30. mars 2007 nr. 366 om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser skal alle som utfører arbeid på bygge- og anleggsplasser ha HMS-kort utstedt av en kortutsteder utpekt av Arbeidstilsynet. Byggherre og byggherrens representant, samt tilsynsmyndighetene, Politiet med flere, har rett til å på oppfordring få fremvist HMS-kortet fra kortinnehaver.

Rogaland fylkeskommune krever allerede at alle på bygge- og anleggsplasser skal ha HMS-kort synlig, og dersom man ved oppfordring ikke kan fremvise HMS-kortet blir man bortvist fra bygge- og anleggsplassen. Dette gjelder også for innleid renholdspersonale.

Krav til språkferdigheter og informasjonsplikt

Forskning viser at manglende kommunikasjon og forståelse kan utgjøre en betydelig sikkerhetsrisiko på flerkulturelle arbeidsplasser. Språkutfordringer blir trukket frem som en årsak til ulykker og nestenulykker, men også som en faktor som kan påvirke kvaliteten i arbeidet og skape utrygghet i arbeidsmiljøet. Et mer spesifikt krav til språkferdigheter enn det som følger av dagens regelverk vil være et effektivt virkemiddel for å motvirke den sikkerhetsrisikoen manglende kommunikasjon utgjør. Departementet foreslår å fastsette i byggherreforskriften at arbeidsgiveren skal sørge for at alle arbeidstakerne og innleid personell kan kommunisere på en slik måte at kommunikasjonen ikke utgjør en sikkerhetsrisiko.

Den nye bestemmelsen vil pålegge offentlige oppdragsgivere å stille krav om at leverandører og underleverandører oppfyller kravene til språkferdigheter og informasjonsplikt for personer som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten. Rogaland fylkeskommune mener at kravet kan være komplisert å følge opp og sikre ved utskiftning på byggeplass. Videre mener Rogaland fylkeskommune at det må utarbeides klare retningslinjer for hvilke språkkrav som skal følges opp og hvordan dette skal dokumenteres.

Behov for økt kapasitet i fylkeskommunens administrasjon

Rogaland fylkeskommune har i dag 196 kontrakter med 128 unike leverandører innenfor bygg- og anlegg og renholdssektoren. Kontrollplikten vil kreve at Rogaland fylkeskommune har et apparat for verifisering, kontroll og videre etterspørsel etter dokumentasjon. I tillegg må apparatet følge opp konsekvenser og foreta stikkprøvekontroller. Fylkesdirektøren har forsøkt å lage et regnestykke på det merarbeidet som vil påføres organisasjonen, og ser at en kontroll av om lag 25 % av leverandørene og kontraktene årlig vil tilsvare om lag ett årsverk, beregnet til kr 850 000 inklusive sosiale kostnader.

Sanksjonsmuligheter

Rogaland fylkeskommune ser at det er vanskelig å finne målrettede sanksjoner som sikrer forholdsmessighet og likebehandling. De sanksjonsmulighetene som foreligger inkluderer blant annet avvisning av innkomne anbud, bortvisning fra byggeplass og anmeldelse. Rogaland fylkeskommune anser økonomiske sanksjoner som tilbakeholdelse av en andel av kontraktssum og bøter som de mest målrettede sanksjonsmulighetene.

Konklusjon

Det er viktig og riktig at det offentlige stiller strenge krav til seriøsitet i bygge- og anleggskontrakter, og det er positivt at det nå legges opp til felles kjøreregler for hva offentlige byggherrer skal og bør gjøre for å sikre seriøsitet. De foreslåtte endringene innebærer i stor grad en kontrollplikt av gjeldende og oppdatert lovverk i stedet for at det lages særregler, for eksempel med at det legges opp til kontroll av leverandørens bruk av tilknytningsformer framfor at vi skal stille særkrav for innleie. Dette mener fylkesdirektøren er positivt, og vil gjøre det enklere for leverandørene i møte med offentlige oppdragsbestillere.

Noen av de foreslåtte endringene er allerede ivaretatt igjennom fylkeskommunens kontraktsvilkår og seriøsitetsregler, se vedlegg. Fylkesdirektøren vurderer imidlertid den utvidede kontrollplikten til å påføre organisasjonen betydelig merarbeid. Endringene vil medføre behov for økt kapasitet i fylkeskommunens administrasjon for å oppfylle kontrollplikten og bør finansieres gjennom økt rammetilskudd dersom all kontrollbyrde pålegges oppdragsgiver.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/42571-7
Saksbehandler: Øyvind Malmin
Avdeling: Seksjon for kulturarv

Suldal kommune - gnr 137 bnr 29 - klage på vedtak om riving av uthus og oppføring av anneks

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
9/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 1 Suldal kommune - Oversender søknad til uttale - Anneks til fritidsbustad
- 2 2 Suldal kommune Gnr 137 bnr 29 - Søknad om løyve til tiltak - Anneks til fritidsbustad
- 3 3 Suldal kommune - gnr 137 bnr 29 - dispensasjon Jelsa - riving av uthus og oppføring av anneks - fråsegn
- 4 4 Suldal kommune - Dispensasjon og løyve til tiltak - Anneks til fritidsbustad
- 5 5 Suldal kommune - gnr 137 bnr 29 - Nordnes 20 - riving av uthus og oppføring av anneks - førebels klage på vedtak

Sammendrag

Suldal kommune har fatta vedtak om riving av eit uthus og oppføring av eit anneks på eigedomen med gards- og bruksnummer 137/29 på Jelsa. Vedtaket er fatta i strid med fagleg råd frå fylkesdirektøren, som difor har sendt ei førebels klage på kommunen sitt vedtak. Eigedomen der uthuset stod, er del av eit spesialområde for bevaring. Dette området har, etter fylkesdirektøren si vurdering, høg lokal og regional, men også mogleg nasjonal interesse. Bygningar innanfor området er ikkje tillatne rive, jf. føresegn i reguleringsplanen. Det er heller ikkje tillate å føra opp nye bygningar innanfor området som er regulert til bevaring.

Fylkesdirektøren si vurdering er at vilkåra for å gje dispensasjon ikkje er til stades. Omsynet bak føremålet til plan- og bygningslova og hovudsiktemålet til reguleringsplanen for området, samt regionale og moglege nasjonale interesser, er sett til side. Vedtaket strider òg mot føresegnene i reguleringsplanen. Fylkesdirektøren tilrår difor utvalet å oppretthalde klagen.

Fylkesdirektøren si innstilling

Fylkesutvalet opprettheld fylkesdirektøren si førebelse klage av 05.12.22, på kommunalt vedtak av 17.11.22, om riving av uthus og oppføring av anneks på eigedomen med gards- og bruksnummer 137/29.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Kate I. J. Syvertsen
kst. avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Ein representant frå fylkeskommunen var på synfaring på eigedomen den 22.04.22, saman med eigar og Suldal kommune. På synfaringa gjekk det fram at uthuset på eigedomen var rive og at det var oppført eit moderne anneks ein anna plass på eigedomen. Eigaren hadde ikkje søkt om løyve for desse tiltaka. I samråd med kommunen valde eigaren å søke om dispensasjon for tiltaka i etterkant.

Suldal kommune ga i sak 074/22 (Utval for landbruk, miljø og teknikk) løyve til riving av eit uthus og oppføring av eit anneks på eigedomen med gards- og bruksnummer 137/29. Fylkesdirektøren si vurdering var at vedtaket ikkje var i samsvar med reguleringsplanen for området og at regionale, og mogleg nasjonale, interesser var sett til side. Rogaland fylkeskommune sendte difor ei førebels klage på vedtaket, i brev datert 05.12.22.

Problemstilling

Fylkesutvalet skal ta stilling til om den førebelse klagen på LMT-utvalet i Suldal kommune sitt vedtak av 17.11.22, om riving av uthus og oppføring av anneks på gards- og bruksnummer 137/29, skal oppretthaldast.

Saksopplysningar

Jelsa er eit heilskapleg kulturmiljø som ligg sentralt i Ryfylkebassenget, ved inngangen til Sandsfjorden. Jelsa er ein av dei best bevarte strandstadane i Rogaland, med busetnad frå 1600-talet og fram til 1900. Dei eldre bygningane ligg konsentrert i to område, Noresjøen i vest og Bjergsted i aust. På Jelsa ligg også Jelsa kyrkjestad med mellomalderkyrkjegard og Jelsa kyrkje. Kyrkja vart bygd i 1647 og erstatta ei mindre stavkyrkje som er nemnt i kjelder tilbake til 1200-talet. Bygningsmiljøet på Jelsa har høg kulturhistorisk verdi knytt til kystkultur, fiske og handel frå 1600-talet. Jelsa er eitt av dei viktigaste kulturmiljøa i Suldal og har, etter fylkesdirektøren si vurdering, vesentleg regional og mogleg nasjonal verneinteresse.

På den aktuelle eigedomen har det stått tre eldre bygg; eit våningshus, eit naust og eit uthus. Uthuset er no rive. Våningshuset er, ifølgje SEFRAX-registreringa, frå midten av 1800-talet, men skal vere flytta frå Økstrafjorden til Jelsa rundt 1910. Byggjeår på nauset og det rivne uthuset er ukjent, men konstruksjonsmåten (grindbygg) tyder på at dei kan vere oppførte før, eller i samband med at bustadhuset blei flytta til eigedomen. Eigedomen ligg i den vestre enden av gata *Nordnes*, og er ein viktig del av det verneverdige bygningsmiljøet på Jelsa.

Reguleringsplanen for området vart vedteken av kommunestyret i Suldal den 16.12.98. Planen sitt hovudsiktemål er å *verna og rehabilitera det kulturhistorisk og antikvarisk verdifulle strandstadmiljøet (...)*. I føresegnene står det at *bygningar vert ikkje tillate rivne*. I området regulert til bevaring er det òg eit generelt forbod mot oppføring av nye bygningar.

Den eldre busetnaden på Jelsa var elles oppført som eit *prioritert kulturminne allereie i fylkesplan for kulturminne frå 1989*. I den nye Regionalplan for kulturmiljø som no er på høyring, er dette vidareført ved at Jelsa er eitt av kulturmiljøa som er løfta fram som regionalt viktig. I forslaget til føresegnar vert det der understreka at *kulturmiljøa er ressursar for kunnskap, oppleving og bruk* og at *verdiane må sikrast i kommunale planer og forvaltning, der enkeltminne og samanhengen mellom desse blir ivaretekt*. Det vert i tillegg oppmoda til at *utvikling og endring innan kulturmiljø av regional interesse bør skje med særskilt omsyn til kulturminna og deira form og kontekst*.

I sin søknad om dispensasjon i etterkant av gjennomførte tiltak, grunnjev søker riving av uthuset med at det var i dårlig stand. Kledning og konstruksjon var svært råteskada og det var alvorlige problem knytt til sig og setningsskader. Oppføring av nytt bygg med endra plassering er grunnjev med at vêrtilhøva er betre på den nye staden. Søkar oppgjer ikkje storleiken på det gamle uthuset som no er rive, men bilete og skildringa frå SEFRAK-registreringa kan tyda på at det nye annekset har om lag dobbelt så stor grunnflate og er ein del høgare enn det gamle uthuset.

I reguleringsplanen for området går det fram at *søknadspliktige tiltak skal sendast antikvarisk myndigheit for fråsegn, før kommunen fattar vedtak*. Kommunen sendte difor 28.07.22 søknaden til fylkeskommunen, for uttale. Fylkesdirektøren uttalte seg 08.08.22 til søknaden og rådde kommunen frå å gje løyve til tiltaka, og til å avslå søknader om riving innanfor bevaringsområdet på Jelsa. Det vart i tillegg understreka at dersom det likevel skulle vere grunnar til å gje riveløyve, måtte det stillast krav til at det som eventuelt skulle koma til erstatning måtte ha nær same plassering og utforming som det som blir rive.

Annekset som er oppført på eigedomen

Suldal kommune gav deretter, i vedtak i Utval for landbruk, miljø og teknikk den 17.11.22, dispensasjon til riving av uthuset og løyve til oppføring av annekset. Av vedtaket går det fram at kommunen har motteke dokumentasjon som støttar eigar sin påstand om at uthuset var i svært dårlig stand. Når det gjeld oppføringa av nytt anneks, vurderer kommunen at annekset set omsynet bak føresegnene i reguleringsplanen vesentleg til side, slik det framstår i dag. Kommunen kan likevel ikkje sjå at den endra plasseringa i seg sjølv er til vesentleg ulempe. Kommunen vurderer at fordelane med å gje løyve til tiltaket handlar om arealforvaltning og bumiljø, og skriv vidare at ulempene er *fyrst og fremst signalet som kommunen sender kring forvaltninga av området i Noresjøen*. Samla vurderer Suldal kommune at fordelane er klart større enn ulempene og at ein difor kan gje dispensasjon slik det er søkt om. Kommunen har stilt som vilkår for løyve om oppføring av det nye annekset at eksteriøret på bygget må endrast for å tilfredsstille krava i gjeldande reguleringsplan.

Fylkesdirektøren sine vurderingar

Fylkesdirektøren vurderer det som alvorleg at det utan å søka er rive eit bygg og oppført eit nytt innanfor vernesona på Jelsa. Uthuset som er rive var rett nok lite, men var likevel ein viktig del av det eldre bygningsmiljøet i Noresjøen. Annekset som er bygd til erstatning for uthuset er i tillegg oppført ein annan stad på eigedomen og forma utan omsyn til det verna kulturmiljøet.

Tiltaka i seg sjølv er og i strid med både hovudsiktemål og føresegner i gjeldande reguleringsplan. Det har heller ikkje vore henta inn antikvarisk kyndige fagfolk eller myndigheit til å vurdere tilstanden på uthuset som vart rive eller plassering og utforming av det nye annekset. I kommunen sitt vedtak om dispensasjon, er det sett som vilkår at eksteriøret på annekset må endrast for å tilfredsstille krava i reguleringsplanen, men dei har utelatt krav om at endringane skal sendast antikvarisk myndigheit for uttale. Å gje løyve til desse tiltaka i etterkant vil vidare kunne skapa uheldig presedens.

Om løyve til å gje dispensasjon

Høve til å gi dispensasjon til ulike tiltak er avgrensa. Plan- og bygningslova krev at omsyna bak føresegnene det skal dispensrast frå ikkje vert vesentleg sett til side. Samstundes må det gjerast ei interesseavveging, der fordelane ved tiltaket må vurderast opp mot ulempene. Det må ligga føre ei klar overvekt av omsyn som talar for dispensasjon. Det inneber at det normalt ikkje vil vera høve til å gje dispensasjon når omsyna bak føresegnene det vert søkt om dispensasjon frå, enno gjer seg gjeldande med styrke. Etter ei samla vurdering meiner fylkesdirektøren at vilkåra for å gje dispensasjon etter pbl § 19-2, ikkje er til stades. Til grunn for denne vurderinga legg fylkesdirektøren vekt på fylgjande:

1) Omsynet bak føresegnene det vert dispensert frå, er vesentleg sett til side

Fylkesdirektøren si vurdering er at tiltaka, som det er søkt om, er i strid med både føresegnene og hovudsiktemålet til reguleringsplanen.

Hovudsiktemålet bak føresegnene i den gjeldande reguleringsplanen er å *verna og rehabilitere det kulturhistorisk og antikvarisk verdifulle strandstadmiljøet (...)*. Dispensasjonsvedtaket er i strid med hovudsiktemålet om å verna og rehabilitera bygningsmiljøet på Jelsa. Det går rett nok og fram at planen skal *...gi rom for vidareutvikling* men dette er knytt til eit område eit stykke unna det verneverdige bygningsmiljøet, der det skal vera høve til å føra opp einskilde utleigehus, jf. plankartet.

Tiltaket vert omfatta av føresegn § 6.1.a i *Reguleringsplan for Noresjøen – Bjergsted* der det går fram at *bygningar ikkje vert tillate rive og at bygningar som grunna brann eller annan årsak er totalskadd, skal ved gjenoppføring settast opp etter krava i punkta 6.1.b, c og d*. Regulering til spesialområde bevaring, etter plan- og bygningslova av 1985 inneber, i tilfelle ikkje anna er bestemt, at det er eit generelt endrings-, rive- og nybyggingsforbod innan området.

Tiltaka som er søkt om er i strid med føresegn § 6.1.a om at bygningar ikkje vert tillate rivne og mot det generelle endrings- og nybyggforbodet. I dette tilfellet er det ikkje snakk om gjenoppføring. Det er sett opp eit moderne anneks som er både større, høgare og med ei anna utforming og plassering enn uthuset som er rive.

Vedtaket til kommunen er vidare i strid med føresegnene i reguleringsplanen, som seier at antikvarisk styresmakt skal uttala seg til byggjesøknadar. I vedtaket til kommunen går det fram at kommunen har stilt som vilkår for løyve at eksteriøret på bygget må endrast for å tilfredsstille krava i gjeldande reguleringsplan. Endringane skal skje i samråd og dialog med

Suldal kommune. Fylkesdirektøren er i utgangspunktet positiv til at kommunen stiller krav til at utforming og materialval på bygget må endrast, men meiner at kommunen burde ha stilt krav til at kulturminnemyndigheita òg skulle ha godkjent endringane.

2) Omsynet til nasjonale og regionale interesser er vesentleg sett til side

Som tidlegare nemnt vurderer fylkesdirektøren Jelsa til å ha vesentleg regional og mogleg nasjonal verneinteresse. Jelsa er ein viktig representant for strandstader som vaks fram i Noreg langs kysten på 1600- 1700- og 1800-tallet. Noresjøen og Bjergsted på Jelsa utgjør heilskaplege og godt bevarte kulturmiljø, og det finst få bygningsmiljø i Rogaland med same grad av tidsdjupne og autentisitet.

Ei truverdig forteljing om staden og tilhøva som skapte den kan vi best halda ved like med eit bygningsmiljø som inneheld opphavelege våningshus, uthus og naust. Det nye annekset som er bygd på eigedommen svekker denne fortellinga, dels gjennom å endra forholdet mellom dei opphavelege bygningane, og dels gjennom form og utsjånad. Den nye bygningen endrar difor miljøet på ein særskild måte. Sjølv om tiltaket i seg sjølv er lite, har det betydning for heilskapen i det verna bygningsmiljøet på Jelsa.

Riving og bygging utan løyve innanfor Noresjøen og Bjergsted på Jelsa er i seg sjølv tilsidesetting av regionale og nasjonale verneinteresser. Løyve til å gje dispensasjon for riving har kommunen ikkje høve til når faglege råd går imot.

3) Fordelane ved å gi dispensasjon er ikkje klart større enn ulempene

Kommunen skriv i løyvet at fordelane ved tiltaket *handlar om arealforvaltning og bumiljø*. Vidare står det at; *flyttinga av bygget er gjort i samråd med naboar og ut frå ei heilskapleg vurdering kring arealforvaltning og vértilhøve*. Om ulempene skriv kommunen at det.. *handlar mykje om signalet Suldal kommune sender kring forvaltninga av området i Noresjøen*.

I saksutgreiinga går det ikkje klart fram kva kommunen meiner med arealforvaltning og bumiljø. Fylkesdirektøren gjer merksam på at det er snakk om ein fritidseigedom, ikkje bustad. Når det gjeld argumentet om betre vertilhøve, kan ikkje fylkesdirektøren sjå at dette er tilhøve som kan vektas tungt sett opp mot vern og ivaretaking av det heilskaplege kulturmiljøet.

Fylkesdirektøren er samd med kommunen i at ein viktig ulempe ved å gje dispensasjon handlar om forvaltninga av verneområde på Jelsa. Saka vil kunne skape uheldig og uønska presedens og reguleringsplanen vil kunne svekkast. Dette gjeld både med omsyn til riving og oppføringa av eit nytt bygg i verneområdet. Samstundes er det òg andre ulemper som må vektast tungt, som dei samfunnsmessige ulempene ved at det heilskaplege bygningsmiljøet på Jelsa, som er verna i reguleringsplan og kommuneplan, vert endra på ein uheldig måte.

Fylkesdirektøren si klare haldning er at det ikkje er ei overvekt av fordelar ved å innvilge dispensasjon, som veg klart tyngre enn ulempene.

4) Omsynet bak fråsegnene gjer seg framleis gjeldande med styrke

Å fråvike føresegnene vedtatt i reguleringsplanen frå 1998, (vidareført verneformål i kommuneplanen frå 2015), bryt med grunnleggjande føresetnader om at planlegginga skal henge saman over tid. Dei verneomsyna som var utgangspunktet for føresegnene i reguleringsplanen er like aktuelle og sterke i dag som då planen vart vedteken.

Det følger av forarbeida til plan- og bygningsloven at endringar helst skal skje gjennom endring av plan, ikkje igjennom dispensasjonar. Der omsyna bak føresegnene enno gjer seg

gjeldande med styrke, er det normalt ikkje høve til å gje dispensasjon, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008). Eigedomen med gards- og bruksnummer 137/29, og kulturmiljøet det er ein del av, vert vurdert til å ha høg lokal, regional og mogleg nasjonal verneverdi og verneinteresse. Det heilskaplege bygningsmiljøet på Jelsa representerer ein bygningsarv som det er viktig å ta vare på.

Reguleringsplanen for *Noresjøen – Bjergsted* vart vedtatt i kommunestyret i 1998. Føresegnene i planen framstår som tydelege. Det må leggjast til grunn at føresegnene det søkjast om dispensasjon frå, enno gjer seg sterkt gjeldande.

Informasjonsplikt til Riksantikvaren

I fall fylkesutvalet ikkje held den førebelse klagen ved lag, skal Riksantikvaren få melding om saka, då den råkar ved eit kulturminne av nasjonal eller høg regional verdi, jf. *Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven, § 7, tredje ledd*. Riksantikvaren kan avgjera å overta saka, og overtar i så fall fylkeskommunens mynde etter forskrifta § 3.

Konklusjon

Fylkesdirektøren vurderer at Suldal kommune ikkje har høve til å gje dispensasjon til tiltaka det er søkt om på eigedomen med gards- og bruksnummer 137/29, jf. pbl § 19-2. Tiltaka strider mot hovudsiktemålet og føresegnene i reguleringsplanen, og er i konflikt med nasjonale og regionale verneinteresser. Sjølv om tiltaka fysisk sett er små, gjer dei urett mot kulturmiljøet og kan skade sakshandsaminga av liknande sakar. Suldal kommune vert difor oppmoda til å sjå korleis denne saken kan handsamast i samsvar med gjeldande plan og kulturminneverdiar i verneområdet på Jelsa.

Fylkesdirektøren meiner at ei erstatning for det gamle uthuset skulle vore ei gjenreising på same plass. Bygget skulle hatt same utsjånad, høgde og storleik som det gamle, og eventuelle endringar skulle vore tilpassa den gamle busetnaden på Jelsa. Dersom eigaren hadde vore i dialog med Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune i forkant av riving, kunne ein forsøkt å finna ei løysing som både oppfylte eigars ynskjer og omsynet til det verna bygningsmiljøet. Det er strenge krav til kva som kan gjerast innanfor området, og fylkesdirektøren er rett som det er i dialog med kommune og eigarar som ber om råd for å kunna gjera restaurerings- og vedlikehaldsarbeid på ein måte som bidreg til å halda verneområdet ved like. Løyve til oppføring av eit nytt bygg gjev uheldige signal til dei andre eigarane innanfor verneområdet og vil ikkje vere i samsvar med tidlegare forvaltning av verneområdet.

Av dei grunnane som går fram av saka tilrår fylkesdirektøren at den førebelse klagen vert oppretthalden av fylkesutvalet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/68760-5
Saksbehandler: Kjetil Bergsvåg/Steinar Eldøy
Avdeling: Kultur og Næring / Plan, miljø og samfunn

Høringsuttalelse Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
10/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 høringsuttalelse Utsira Nord - innsendt versjon
- 2 høringsuttalelse Sørliche Nordsjø II - innsendt versjon
- 3 Høringsnotat fra OED Tildelingskriterier for Utsira Nord
- 4 Høringsnotat fra OED Sørliche Nordsjo II
- 5 vedlegg-1-norwegian-offshore-wind-auctions
- 6 vedlegg-2-kriterier-for-prekvalifisering-snii

Sammendrag

Regjeringen har sendt ut 2 høringer, begge med frist 6.januar 2023:

1. Prekvalifiseringskriterier og auksjonsmodell for Sørliche Nordsjø II
2. Kvalitative kriterier og støtteordning for Utsira Nord

Etter avtale med fylkesordfører ble det sendt inn administrativt to høringssvar, ett for hvert av høringene, innen fristen, med forbehold om politisk behandling i fylkesutvalget. Selve høringssvarene følger som vedlegg (vedlegg 1 og 2).

Høringen omfatter mange tema og spørsmål som ønskes besvart, men det er fylkesdirektørens vurdering at fylkeskommunen bør rette sine høringssvar mot de områder hvor det gir størst verdi at vi som fylkeskommune gir innspill. Det har derfor vært viktig å identifisere hvilke innspill som blir gitt av kommuner og regioner i Rogaland og løfte opp de temaene vi mener er mest sentrale av disse slik at regionen i størst mulig grad fremstår samlet.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Fylkesutvalget slutter seg til innsendt høringssvar for kvalitative kriterier og støtteordning for Utsira Nord.
2. Fylkesutvalget slutter seg til innsendt høringssvar for prekvalifiseringskriterier og auksjonsmodell for Sørliche Nordsjø II.
3. Fylkesutvalget ber fylkesdirektøren arbeide for økt regionalt samarbeid og koordinering innen utviklingen av havvindnæringen, i tett dialog med kommuner, regioner og næringsaktører i Rogaland.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Kate Irene Jellestad Syvertsen
kst. avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Havvind har vært på agendaen over lengre tid og det er bygget opp en global industri knyttet til havvind. I hovedsak har dette vært bunnfast havvind på grunt vann, som nå nærmer seg å bli lønnsomt uten offentlig støtte. Videre utvikles og utprøves teknologi for flytende havvind til bruk på dypere vann. Flytende havvind har foreløpig ikke lave nok kostnader til å være lønnsomt, men er i stadig utvikling.

Regjeringen har blant annet i *St. meld 36, Energi til arbeid* pekt på havvind som et viktig område for både ny grønn industriutvikling, eksport og økt tilgang på elektrisk kraft. Regjeringen har en målsetting om 30.000 MW innen 2040, med et ønske om at dette skal legge til rette for innovasjon og teknologiutvikling og gi økt produksjon av fornybar kraft til Norge.

I 2020 ble Utsira Nord og Sørliche Nordsjø II åpnet for søknader om energiproduksjon til havs. Olje og energidepartementet har etter dette arbeidet med det videre rammeverket for havvind, blant annet med forslag til endringer av havenergilova. 6. desember 2022 ble det lagt ut høring om tildeling av konsesjoner, ett bunnfast: «Sørliche Nordsjø II» og ett flytende: «Utsira Nord». Høringsfristen var kort og ble satt til 6. januar 2023.

Vindkraft på land har vært et satsingsområde i Norge, men måten dette skjedde på, og etter hvert stor folkelig motstand, har gjort at dette i alle fall foreløpig har stoppet opp. Det er viktig å sikre at en ikke går i de samme fellene nå, og at det legges til rette for at industriutviklingen knyttet til havvind skjer på en bærekraftig måte som også tar hensyn andre viktige forhold knyttet til miljø og samfunn. Dette er også en viktig forutsetning dersom norske bedrifter skal lykkes i en konkurranse internasjonalt.

Problemstilling

Utvalget bes ta stilling til fylkesdirektørens innsendte høringssvar fra Rogaland fylkeskommune.

Saksopplysninger

A: Utsira Nord

Utsira Nord ligger rett vest av Utsira i en avstand på ca. 15-30 km og har en gjennomsnittsdypde på 267 meter. Området er delt i tre soner med inntil 500 MW kapasitet i hvert område, til sammen 1500 MW.

I høringsnotatet stilles det blant annet krav knyttet til å sikre skipstrafikk, finansiering av grunnundersøkelser, fugleundersøkelser og HMS. Videre beskrives forslag til tildelingsmodell og støttemodell.

Tildelingsmodell

Da flytende havvind ennå ikke er moden teknologi som gir grunnlag for lønnsomme investeringer foreslås det en tildeling av areal basert på kvalitative kriterier, for å legge til rette for innovasjon og teknologiutvikling. Det vil innebære statlig støtte til prosjektene, med et ønske om at denne skal være så lav som mulig. Det foreslås to ulike modeller for å oppnå dette:

1. Først en arealtildeling basert på kvalitative kriterier der tre prosjekter tildeles en eksklusiv rett til å forberede en konsesjonssøknad i tildelt område. På et senere tidspunkt vil det avholdes en konkurranse om støtte der ikke alle aktørene får tildelt dette. Departementet vil vurdere mekanismer for videre insentiv til fortsatt modning av prosjektene som ikke når gjennom i runde 2.
2. Et større utvalg aktører (minimum 6) velges ut basert på kvalitative kriterier til å modne frem sine prosjekter i forkant av arealtildeling. Etter ytterligere modning vil tre aktører få tildelt areal etter en kvantitativ konkurranse om støttenivå.

Departementet har modell 1 som sin foretrukne modell.

Støttemodell

Også her er det lagt frem to ulike forslag:

1. Investeringsstøtte med direkte utbetaling på investeringstidspunkt. Ved en slik støtte har selskapene både opp- og nedside knyttet til kraftpris.
2. Tosidig differansekontrakt der det settes en fast pris per KWh som produseres på anlegget. I denne situasjonen er det staten som har opp- og nedside knyttet til kraftpris.

Kvalitative kriterier

Det foreslås fem hovedkriterier

- a) Kostnadsnivå 2030
- b) Bidrag til innovasjon og teknologiutvikling
- c) Gjennomføringsevne
- d) Bærekraft
- e) Positive lokale ringvirkninger

Kriteriene er beskrevet utfyllende i høringsnotatet.

B: Sørliche Nordsjø II

Området ligger 200-250 km fra land, helt ned mot dansk økonomisk sone. Gjennomsnittsdybden er 60 meter og det er lagt opp til en maksimal utbygging på 3000 MW.

Det utlyste området er begrenset for å unngå gytefelt for tobis og eksisterende utvinningstillatelser for olje og gass. Høringsnotatet omhandler blant annet krav og beskrivelser knyttet til nettløsning, vakeeffekter, grunnundersøkelser, fugleundersøkelser, konsesjon og skatt.

Støtte- og tildelingsmodell

Sørliche Nordsjø II vil være basert på bunnfast teknologi. Nylige auksjonsrunder i Europa viser at stadig flere bunnfaste installasjoner er kommersielt lønnsomme. Det er derfor ønskelig for regjeringen å tildele uten statsstøtte. Samtidig anerkjennes det at det kan være behov for noe statsstøtte.

Det foreslås derfor bruk av tosidig differansekontrakt og der aktørene byr på hvilken garantert kraftpris de må ha for å realisere sitt prosjekt.

Aktørene som ønsker å delta i auksjonen må først gjennom en prekvalifiseringsfase basert på kvalitative kriterier. Dette er forankret i de politiske målsettingene om at havvind skal bidra til industriutvikling og økt utslippsfri kraftproduksjon i Norge

Kvalitative kriterier

Det foreslås tre hovedkriterier:

- a) Gjennomføringsevne
- b) Bærekraft
- c) Positive lokale ringvirkninger

Kriteriene er beskrevet utfyllende i høringsnotatet.

C: Koordinerende arbeid med høringssvar

Den korte tidsfristen gjorde det utfordrende å sikre et fullt ut koordinert svar fra flest mulig aktører i Rogaland. Kort tid etter høringen samlet flere av aktørene i nordfylket seg for å utarbeide et felles høringssvar fra Haugalandet. Stavanger kommune inviterte bredt i hele fylket på tvers av offentlige aktører og næringslivet til et møte om høringen 3.januar.

Fylkesdirektøren har derfor fulgt disse to prosessene, samtidig som det er blitt holdt møter med andre aktører for å samle inn mest mulig informasjon om hva som er samlende og viktig for Rogaland som helhet.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren mener at den viktigste rollen fylkeskommunen kan ha innen havvind er innen koordinering og samarbeid, i tråd med vedtatt nærings- og innovasjonsstrategi og å bidra til at utviklingen av havvindnæringen skjer på en bærekraftig måte som også ivaretar andre samfunns- og miljøhensyn. Det er stor aktivitet og kompetanse hos de ulike offentlige aktørene, men det er behov for økt koordinering.

Vurderingen var derfor at fylkeskommunen burde fokusere på å involvere seg i de pågående prosessene, stimulere til at en finner felles budskap på tvers av fylket, og løfte disse opp i noen overordnede punkter som forsterker det som er felles og viktig for regionen som helhet.

Flere momenter ble trukket fram i diskusjonene både i nord- og sørfylket og kunne løftes opp som felles budskap:

1. På tvers av Nord- og Sør fylket var det sterkt ønske om å sikre at alle tre områder på Utsira Nord ble utbygget, ikke bare de(t) som kom best ut på kostnad i andre del av tildelingen.
2. Det er viktig å sikre at kystsamfunnene generelt og Utsira spesielt ser at de får noe igjen for satsingen og for at en avgir sjøareal.
3. Utvikling av Rogalands leverandørnæringer innen havvind er høyt prioritert, og det er derfor et ønske at kvalitative kriterier som retter seg mot dette tillegges vesentlig vekt.
4. Behov for hurtige og gode avklaringer knyttet til roller og ansvar for nettilknytning mellom Utsira Nord og landfall på Karmøy.
5. Det er viktig at det både i prekvalifiseringen for Sørlege Nordsjø II og i utvelgelsen av aktører til de tre områdene på Utsira Nord sikres at det er solide aktører med høy gjennomføringsevne.
6. Det er ønskelig at en sikrer norsk eierskap og aktivitet knyttet til havvind, inklusive norsk basevirksomhet.

Videre vurderte fylkesdirektøren at det var andre elementer som det fra fylkeskommunen sin side var viktig å trekke frem. Noen av de mest sentrale trekkes frem her.

1. Det er lagt opp til et ambisiøst tidsskjema med 4 måneder til fastsettelse av utredningsprogram (inkludert høring) og 6 måneder til behandling av konsesjonssøknad og detaljplan (inkludert høring). Det er positivt med hurtig fremdrift, men dersom dette innebærer at det ikke blir gjort et godt nok forarbeid innen forundersøkelser, konsekvensutredninger og involvering i både tidlig fase og gjennom hele planleggingen er dette problematisk. Fylkesdirektøren har derfor lagt inn et høringsinnspill på dette som balanserer ønsket om økt tempo og det å sikre at prosessene blir gjennomført på en måte som legger til rette for god langsiktig og bærekraftig utvikling.

2. Bærekrafts-kriteriene bør settes strengt, vektes høyt og i størst mulig grad være i tråd med internasjonale standarder og da spesielt EUs regelverk. I tillegg til at en slik tilnærming er i tråd med de klimaambisjoner fylkeskommunen har, antas det også å være positivt for konkurransedyktigheten til norske leverandører sammenlignet med et scenarie hvor en først og fremst konkurrerer på pris.

Sjøfuglprogrammene SEAPOP og Seatrack trekkes frem i høringsnotatet og det foreslås en økt satsing på å få frem bedre kunnskap i områder som er aktuelle for energiproduksjon. SEAPOP og Seatrack har gitt solide kunnskapsløft og vært verdifulle inn mot petroleumsvirksomhet til havs. SEAPOP-konseptet har bidratt til samordnet innsats fra både forvaltning, forskning og næring og kan være en formålstjenlig tilnærming innen andre FOU-tema.

Konklusjon

Fylkesdirektør avtalte med fylkesordfører at det skulle sendes inn administrative høringssvar innen fristen, med forbehold om politisk behandling i fylkesutvalget. Innen høringsfristen ble det sendt inn to høringssvar, ett for Sørlege Nordsjø II og ett for Utsira Nord (vedlegg 1 og 2). Høringssvarene er basert både fylkesdirektørens egne vurderinger, og synspunkter som har framkommet i dialog med kommunene og regionene i fylket i deres arbeid med egne høringsuttalelser.

På bakgrunn av dette tilrår fylkesdirektøren at utvalget slutter seg til høringssvarene slik de fremgår av vedlegg 1 og 2.

Fylkesdirektøren mener videre at fylkeskommunen kan spille en viktig rolle i å koordinere innsats i fylket for å fremme en felles retning for bærekraftig næringsutvikling innen havvind, og foreslår at dette arbeidet prioriteres. Det er i første rekke viktig å samle de offentlige aktørene i Rogaland, men også knytte dette opp mot både Vestlandet som helhet og sørover mot Agder. I dette arbeidet er det viktig å også involvere bedrifter og akademia. En viktig del av vår samfunnsutviklerrolle er også å ivareta ulike hensyn og veie opp mot hverandre. Fylkeskommunen skal mobilisere for næringsutvikling. Samtidig må det være et sentralt element å bidra til at næringsutviklingen innen havvind skjer på en bærekraftig måte som ivaretar ulike samfunns- og miljøinteresser. Det er også naturlig å koble til arbeidet med den kommende regionalplanen for grønn industri.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/48231-45
Saksbehandler: Ola Saua Førland
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Regionalplan for grønn industri - høring (Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet)

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
11/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Rogaland kraftforum - forslag til mandat

Sammendrag

Verden står i dag overfor store utfordringer med sikte på å begrense global oppvarming og tap av natur. Samtidig gir behovet for grønn omstilling for å nå internasjonale klima- og miljømål muligheter for å etablere ny bærekraftig industri og næringsvirksomhet

Formålet med Regionalplan for Grønn industri er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, samtidig som miljøulempen og inngrep begrenses

Planen har fire innsatsområder. Det første er *grønn industriutvikling* som handler om å gripe de industrielle mulighetene som oppstår som følge av det grønne skiftet for å skape et framtidsrettet og bærekraftig næringsliv. Det andre er *krafttilgang og energiutnyttelse* som dreier seg om å sørge for at Rogaland har nok fornybar energi til grønn industriutvikling og at tilgjengelig energi utnyttes på en mest mulig effektiv måte. Det tredje innsatsområdet er *gode lokaliseringalternativer* som går ut på å sørge for at Rogaland har nok attraktive og bærekraftige næringsarealer, samtidig som det unngås tap av viktige arealer for matproduksjon, friluftsliv og andre samfunnstjenlige forhold. Det fjerde er *relevant kompetanse* som går ut på å tilrettelegge for at det finnes arbeidskraft i fylket som dekker kompetansebehovet for ny grønn industriutvikling.

Når det gjelder tilgang på gode lokaliseringalternativer har Rogaland en omfattende portefølje av næringsarealer med ulike kvaliteter og egenskaper, men har knapphet på byggemodne arealer med tilgang på tilstrekkelig kraft til kraftkrevende virksomhet. Innsatsen framover bør derfor rettes mot å byggemodne eksisterende arealer innenfor de prioriterte energiknutepunktene framfor å forsøke å finne mer arealer.

En mer ressurseffektiv og sirkulær økonomi er nødvendig om vi skal nå klima- og naturmålene som Norge har forpliktet seg til. Planen bidrar til å begrense miljøulempen og inngrep ved at den gir et klart signal om at det er avsatt nok næringsarealer til grønn industri i tillegg til at den viser tydelig hvilke arealer som skal

prioriteres til dette formålet. Planen legger også opp til sirkulære løsninger og kartlegging av miljøverdier i avsatte næringsarealer i områdene rundt energiknutepunktene på et tidlig tidspunkt slik at det kan tas hensyn til disse i videre utvikling og byggemodning av områdene. Det legges også opp til jevnlig evaluering av næringsarealene slik at eventuelle næringsarealer med høy miljøverdi og lav næringsattraktivitet kan byttes ut med arealer med lavere miljøverdi og høyere næringsattraktivitet. Internasjonale miljøstandarder legger opp til restaurering av natur og økosystemer som forbrukes i forbindelse med etablering av ny grønn industri. Det vil derfor bli igangsatt et arbeid for å kartlegge potensialet for restaurering av natur og økosystemer i Rogaland.

Det er et stort behov for mer samhandling og dialog for å tilrettelegge for grønn industriutvikling. Det foreslås derfor å opprette *Rogaland kraftforum* med for å legge til rette for en formalisert dialog og informasjonsutveksling mellom de kommunale og statlig planmyndigheter og regional- og statlige aktørene med ansvar for utvikling av kraftsystemet på regionalt nivå, sammen med nettselskapene og kommunene

Det har vært stor interesse for planarbeidet og det har vært lagt til rette for at ulike perspektiver og synspunkter skal få komme til uttrykk gjennom prosessen. Flere hundre personer har deltatt underveis i prosessen i form av webinarer og workshops.

For å bidra til gjennomføring av planens mål og intensjoner er det utarbeidet strategier innenfor planens fire innsatsområder. Det er også utarbeidet retningslinjer for offentlig planlegging og et handlingsprogram med konkrete oppfølgingsoppgaver.

Med utgangspunkt i at planarbeidet har fått en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri, samt mineraler og råmaterialer mener fylkesrådmannen at navnet *Regionalplan for grønn industri* formidler helheten i planens innhold på en bedre måte enn *Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet*.

«Grønn industri» er imidlertid en benevnelse som forplikter og som medfører klare forventninger om industriell virksomhet som tar mål av seg å være en del av løsningen på klima- og naturkrisen som verden nå står midt oppe i.

Fylkesdirektørens innstilling

Regionalplan for grønn industri legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring i minst seks uker etter at vedtak er fattet.

Kraftforum

Det er utarbeidet et mandat for Kraftforum Rogaland som blant annet beskriver organisering av forumet. Mandatet med forslag til organisering sendes ut på høring sammen med planen.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Arbeidet med areal- og kraftkrevende virksomhet er forankret i Utviklingsplan for Rogaland - regional planstrategi 2021-2024 som ble vedtatt i fylkestinget 20. oktober 2020.

Planarbeidet startet med oppstartsaken høsten 2021. Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor areal- og kraftkrevende virksomhet, samtidig som miljøulempen og inngrep begrenses.

Forslag til planprogram ble sendt på høring våren 2022 og planprogrammet ble fastsatt høsten 2022.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om *Regionalplan for Grønn industri* skal sendes på høring.

Saksopplysninger

Verden står i dag overfor store utfordringer med sikte på å begrense global oppvarming og tap av natur. Samtidig gir behovet for grønn omstilling for å nå internasjonale klima- og miljømål, muligheter for å etablere ny bærekraftig industri og næringsvirksomhet

Det dreier seg imidlertid om næringsvirksomhet som ofte har behov for store arealer og mye kraft og som derfor lett kommer i konflikt med andre interesser og samfunns mål.

Formålet med planen er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, samtidig som miljøulempen og inngrep begrenses

Regionalplan for grønn industri har en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri samt mineraler og råmaterialer.

Innsatsområder

Gjennom planarbeidet er følgende innsatsområder identifisert som sentrale for å realisere Rogaland sine ambisjoner innenfor grønn industri:

- Grønn industriutvikling
- Krafttilgang og energitnyttelse
- Gode lokaliseringalternativer
- Relevant kompetanse

Grønn industriutvikling

Planen posisjonerer Rogaland for å gripe de industrielle mulighetene som oppstår som følge av det grønne skiftet. Dette vil kunne bidra til et framtidsrettet og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping og et mangfold av arbeidsplasser.

Krafttilgang og energiutnyttelse

Omstilling til grønn industri er tuftet på ren og rimelig fornybar kraft. Det er derfor viktig å sørge for at Rogaland har nok fornybar energi til å gjennomføre det grønne skiftet. Det er også viktig å sørge for at tilgjengelig energi utnyttes på en mest mulig effektiv måte.

Gode lokaliseringmuligheter

For å tiltrekke seg nye grønne industrietableringer må Rogaland ha nok attraktive og bærekraftige næringsarealer. Samtidig må det unngås tap av viktige arealer for matproduksjon, naturmangfold, friluftsliv og andre samfunnstjenlige formål samt unngå økte klimagassutslipp fra avskoging.

Rogaland har en omfattende portefølje av næringsarealer med ulike kvaliteter og egenskaper, men har knapphet på byggemodne arealer med tilgang på kraft. Det bør derfor prioriteres å byggemodne arealer som allerede er avsatt til denne type virksomhet framfor å forsøke å finne flere arealer.

Relevant kompetanse

Tilgang på arbeidskraft med rett kompetanse er viktig for å lykkes med det grønne skiftet, samtidig som framtidsrettede arbeidsplasser er en viktig motivasjon for å satse på ny grønn industri. For at omstillingen skal resultere i mange nye arbeidsplasser må kompetansen som denne næringsvirksomheten har behov for være tilgjengelig.

Kraftforum

Ansvar og myndighet innenfor arealforvaltning- og kraftsystemutviklingen er fordelt på ulike forvaltningsnivåer og sektorer og er dessuten regulert av to ulike lovverk, - plan- og bygningsloven og energiloven.

Det er et stort behov for mer samhandling og dialog for å tilrettelegge for grønn industriutvikling. Rogaland kraftforum skal være en arena for formalisert dialog og informasjonsutveksling mellom kommunale og statlig planmyndigheter og regionale- og statlige aktører med ansvar for utvikling av kraftsystemet på regionalt nivå, sammen med nettselskapene og kommunene.

Det foreslås at forumet har deltakere fra NVE, Statnett, Statsforvalteren, fylkeskommunen, kommuner og nettselskaper med ansvar for regionalnettet.

Begrense miljølemper og inngrep

Planen bidrar til å begrense miljølemper og inngrep ved at den gir et klart signal om at det, med ett unntak, er avsatt nok næringsarealer til grønn industri i tillegg til at den viser tydelig hvilke arealer som skal prioriteres til dette formålet. Planen er også tydelig på at det viktige nå er å gjøre arealer innenfor de prioriterte energiknutepunktene klare for markedet.

I tillegg legger planen opp til sirkulære løsninger og at miljøverdier i avsatte næringsarealer i områdene rundt energiknutepunktene skal kartlegges på et tidlig tidspunkt slik at det kan tas hensyn til disse i videre utvikling og byggemodning av områdene. Det legges også opp til jevnlig evaluering av næringsarealene slik at

eventuelle næringsarealer med høy miljøverdi og lav næringsattraktivitet kan byttes ut med arealer med lavere miljøverdi og høyere næringsattraktivitet.

Internasjonale miljøstandarder legger opp til restaurering av natur og økosystemer som forbrukes i forbindelse med etablering av ny grønn industri. Det vil derfor bli igangsatt et arbeid for å kartlegge potensialet for restaurering av natur og økosystemer i Rogaland.

Organisering og medvirkning

Det er nedsatt et Råd for areal- og kraftkrevende virksomhet som har gitt råd til, - og som har drøftet ulike strategiske avklaringer, samt formidlet synspunkter fra de organene som gruppens medlemmer representerer. Rådet består av 5 politisk oppnevnte personer fra fylkeskommunen og 5 ordførere som representerer de ulike regionene i fylket. Statsforvalteren er også medlem av rådet. Rådet, som ledes av fylkesordfører, har gjennomført til sammen syv møter fra 9. desember 2021 til 30. november 2022.

En administrativ prosjektgruppe er satt ned, med faglig representasjon fra de samme kommunene som er representert i rådet, samt fra Statsforvalteren. I tillegg har nettselskapene Lnett og Fagne deltatt. Det har vært et godt samarbeid med kommuner og nettselskapene gjennom hele planprosessen.

For å skape en omforent situasjonsforståelse om temaer som er relevante for regionalplanen, er det utarbeidet et omfattende kunnskapsgrunnlag. Store deler av kunnskapsgrunnlaget er utarbeidet gjennom en involverende prosess med deltakelse fra mange sentrale aktører fra hele fylket.

Underveis har det vært stor interesse for planarbeidet og det har vært lagt til rette for at ulike perspektiver og synspunkter skal få komme til uttrykk. Flere hundre personer har bidratt i prosessen i form av webinarer, workshops og arbeidsmøter.

Gjennomføring av planen

Det er utviklet strategier for utnyttelse av de industrielle mulighetene og for tilgang på kraft, gode lokaliseringsmuligheter og kompetanse. Det er også utviklet retningslinjer for offentlig planlegging som skal understøtte den ønskede utviklingen på dette området.

Mange ulike aktører har ansvar for ulike innsatsområder som er relevant inn mot en helhetlig tilrettelegging for grønn industri i Rogaland. Regionalplan for grønn industri skal ligge til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging og prioriteringer. Planen har et handlingsprogram med konkrete oppfølgingsoppgaver.

Fylkesdirektørens vurderinger

Nasjonal politikk og EUs Green deal tar utgangspunkt i at en helhetlig grønn industripolitikk er en viktig del av løsningen for å nå nasjonale og internasjonale klima- og miljømål.

Regionalplanen for grønn industri viser hvordan Rogaland kan bidra til å oppfylle nasjonale og EUs ambisjoner på dette området.

Da planarbeidet ble igangsatt var utgangspunktet at Rogaland hadde rikelig tilgang på rimelig kraft. Dette er en forutsetning som har endret seg radikalt siden den gang. Nå er det knapphet på kraft og prisene er svært høye i et historisk perspektiv. Knapphet på energi og høye energipriser er imidlertid en situasjon som hele Europa befinner seg i, og relativt sett er kraftprisene i Norge fortsatt lavere enn i resten av Europa. I tillegg legger internasjonale industrielle aktører stor vekt på at norsk kraft er fornybar.

Samtidig har behovet for batterier, datasentre, havvind osv ikke blitt mindre. Mange hevder at energimangel sammen med EU sitt ønske om strategisk uavhengighet vil akselerere det grønne skiftet. Planens relevans er derfor like høy nå som da arbeidet startet. Det er også viktig å være oppmerksom på at regionalplanen har en langsiktig tidshorisont som strekker seg mot 2050.

Regionalplanarbeidet har vist at det er hensiktsmessig med et bredt perspektiv på muligheter og utfordringer Rogaland står overfor i det grønne skiftet. Planforslaget tar sikte på å skape forutsigbarhet og utviklingsmuligheter for næringer som er viktige i Rogaland og som står for løsninger på de globale utfordringene som må løses i det grønne skiftet.

Regionalplanen har en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri samt mineraler og råmaterialer. Planen viser hvordan Rogaland kan bidra til å oppfylle de nasjonale ambisjonene som blant kommer til uttrykk gjennom veikart for grønt industriløft.

I tillegg tas det mange grep i planen for å legge til rette for sirkulære løsninger, - for å ivareta hensynet til natur og miljø, - og for å legge til rette for restaurering av økosystemer og natur.

Fylkeskommunen har en viktig rolle når det gjelder tilrettelegging for bærekraftig industriutvikling. I tillegg til å være planmyndighet for arealdisponering har fylkeskommunen en viktig rolle når det gjelder tilgang på kompetanse. Det ventes at hovedtyngden av arbeidskraftsbehovet vil være fagarbeidere fra videregående skole og/eller fagskole. Gjennom Investin Rogaland har fylkeskommunen også en viktig rolle når det gjelder videreutvikling av Rogaland som et attraktivt lokaliseringssted for grønn industri

Fylkesdirektøren mener at navnet *Regionalplan for grønn industri* formidler helheten i planens innhold på en bedre måte enn *Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet* og foreslår at *Regionalplan for grønn industri* blir navnet på planen.

Fylkesdirektøren vil understreke at «Grønn industri» er en benevnelse som forplikter og som medfører klare forventninger om industriell virksomhet som tar mål av seg å være en del av løsningen på klima- og naturkrisen som verden nå står midt oppe i. Klima- og naturkrisen henger sammen. Det innebærer at klimakrisen ikke kan løses ved økt nedbygging av natur.

Konklusjon

Fylkesdirektøren anbefaler at *Regionalplan for grønn industri* legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring i minst seks uker etter at vedtak er fattet.

Fylkesdirektøren anbefaler at mandat for *Kraftforum Rogaland* sendes ut på høring sammen med planen.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2023/286-1
Saksbehandler: Erik Cockbain
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke – tilleggshøring 2023 – regional blågrønn struktur

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
12/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg A_7.4 oppsummering av høringsinnspill
- 2 Vedlegg B_7.5 protokoll fra FU 30.11.21
- 3 notat jan 2023-Kartfesting av regional blågrønn struktur

Sammendrag

I fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren (2000) ble viktige natur- og friluftsområder kartfestet som «regional grønnstruktur». En videreutvikling av denne strukturen har vært sentralt for arbeidet med ny regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke. Ved sluttbehandling av planen i oktober 2020 ble det vedtatt et foreløpig kart, og at nytt kart og retningslinje til kart skulle sendes på ny høring før det kunne tas inn i planen.

Nytt kart og retningslinje ble sendt på høring vinteren 2021/22. Høringen viste at det er generell støtte til arbeidet, men pekte også på noen forbedringsforslag.

Følgende endringer er derfor gjort etter høringen i 2021/22:

- «Karttekniske» justeringer av metoden, bla. bruk av kartlag fra Miljødirektoratet (KU-natur) og Statistisk sentralbyrå (SSB Tettsteder). Hensynssoner i sjø er tatt ut.
- Ny kjøring av kart basert på kommunenes kartlegging av friluftsområder i Forsand og Finnøy..
- Punkt 3 i retningslinjen er omformulert etter innspill fra flere kommuner
- Det er presisert i handlingsprogram at kartfesting av regional blågrønn struktur i byggesonen skal gjennomføres.

Selv om flere av de siste endringene er i grenseland når det gjelder behov for ny høring tilrår Fylkesdirektøren at det gjennomføres en tilleggshøring av de siste endringene fra januar til mars 2023 før planforslaget kan sluttbehandles og tas inn i regionalplanen.

Fylkesdirektørens innstilling

Fylkesdirektøren tilrår at justert planforslag legges ut på tilleggshøring fra 25 januar til 7 mars 2023.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke (regionalplanen) er en samordnet areal- og transportplan for kommunene Kvitsøy, Stavanger, Randaberg, Sola, Sandnes, Strand, Gjesdal, Klepp, Time og Hå. Planen ble vedtatt i fylkestinget 20. oktober 2020 og erstatter regionalplan for Jæren fra 2013 og Regionalplan Jæren 2050, vedtatt i 2019.

Under sluttbehandlingen av regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke i Fylkestinget 20. oktober 2020 ble følgende vedtak fattet:

«Retningslinjene 7.1.1 (Regional blågrønn struktur) og tilhørende kart er av foreløpig karakter. Nytt kart og nye retningslinjer til kartet vil bli sendt på høring før det kan tas inn i regionalplanen. Dette gjelder også kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse».

Vedtaket fra fylkestinget, samt tilbakemeldinger fra flere kommuner i forkant av sluttbehandlingen, identifiserte et behov for å arbeide mer med planens kart over regional blågrønn struktur med tilhørende retningslinje 7.1.1. Dette gjaldt både metodeutvikling og kartproduksjon, men også klargjøring av kartets forvaltningsmessige betydning og bruk. Mye av dette arbeidet ble gjennomført i 2021 i dialog med kommunene, statsetater og andre unike interessegrupper.

Basert på arbeidet gjennom 2021 fremmet fylkesdirektøren en sak for Fylkesutvalget 30. november 2021 om å legge ut arbeidet på offentlig høring vinteren 2021/22. Et enstemmig fylkesutvalg vedtok dette. FU vedtok også at planforslaget ville bearbeides og sendes på ny høring ved behov for større endringer (se vedlegg B – protokoll fra FU-møte 30.11.21)

Problemstilling

Forslag til regional blågrønn struktur i regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke har blitt justert etter høring vinteren 2021/22. Ny versjon av kart, retningslinje og handlingsprogram legges frem for Fylkesutvalget for behandling, før det sendes ut på tilleggshøring.

Saksopplysninger

Se vedlagt notat fra januar 2023 med beskrivelse av prosessen og metoden som ligger til grunn for planforslaget.

Planforslaget som anbefales sendt på tilleggshøring inneholder følgende:

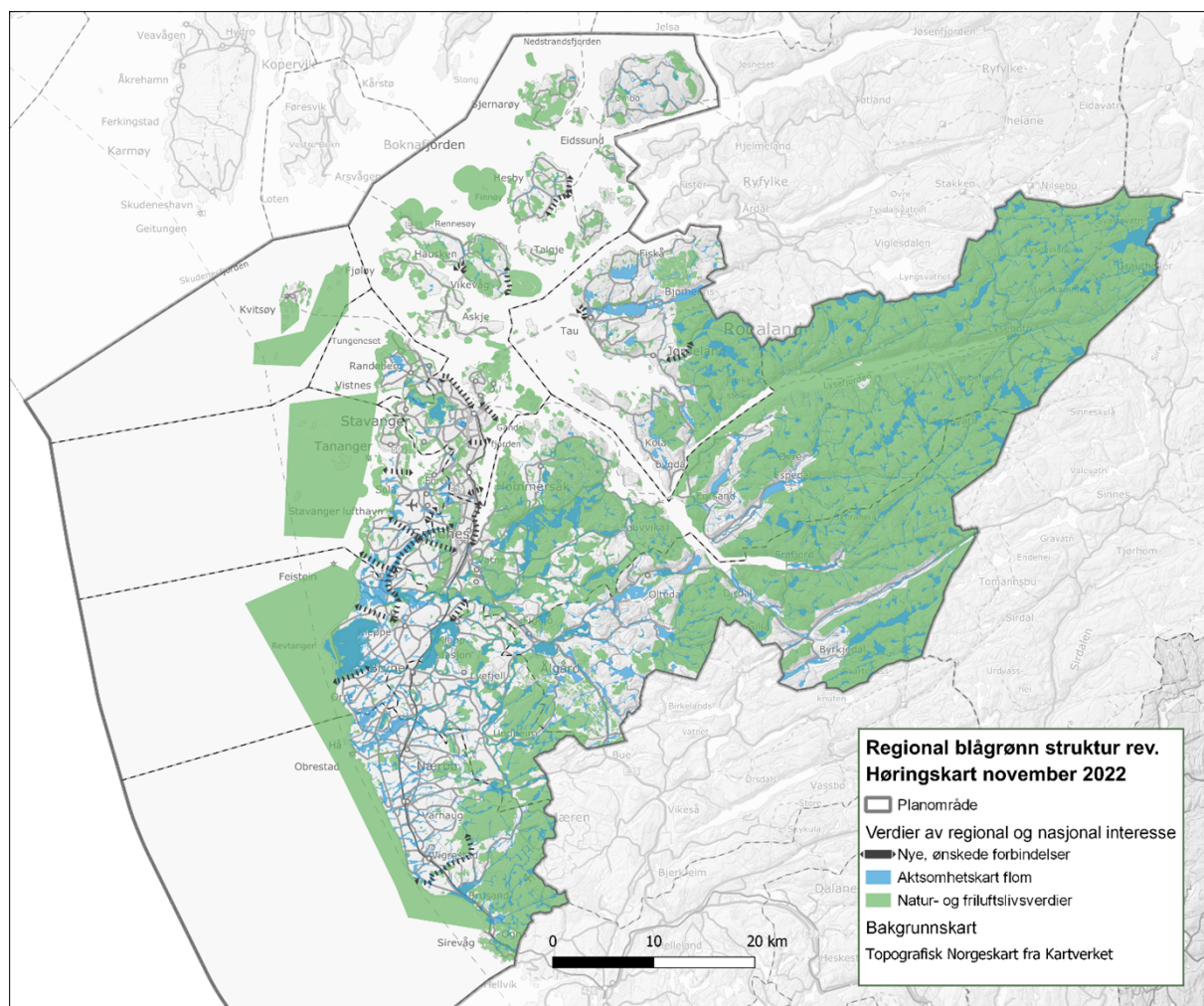
- I.) Temakart over regional blågrønn struktur
- II.) Retningslinje som forklarer hvordan kartet skal forstås
- III.) Beskrivelse i planens handlingsprogram om oppdatering av kartet.

I.) Temakart over regional blågrønn struktur (s.77 i regionalplanen)

Kartet under vil erstatte foreløpig kart i regionalplanen fra oktober 2020. Lenken til innsynsløsning for praktisk bruk av kartet vil ligge ved. <https://www.temakart-rogaland.no/share/c48d919ee2d3>

Følgende endringer er gjort fra kartet som var på høring i 2021/22:

- Miljødirektoratets nye «samledatasett» KU-natur er tatt inn som erstatning for flere eldre datasett.
- Statistisk sentralbyrås tettstedsavgrensning (SSB Tettsteder) er tatt i bruk for å avgrense by og tettstedsområdene, framfor Kartverkets N250-kart.
- Ny kjøring av kart (etter samme metode som forrige høring) er gjennomført etter at kommunene Stavanger og Sandnes ferdigbehandlet kartlegging av friluftsområder i Forsand og Finnøy. Nye områder er kartfestet som resultat av dette.
- Alle hensynssoner i sjø er tatt ut av kart

II.) Retningslinje til kart (s. 76 i regionalplanen)

Ny retningslinje vil erstatte foreløpig retningslinje 7.1.1 i plandokumentet. Fotnoten (*) vil stå nederste på samme side. Høring vinteren 2023 gjelder kun retningslinjens punkt 3 som er endret etter et konkret innspill fra Sandnes og Strand - **tekst i rødt**. Resten av teksten i retningslinjen er uendret fra høringen i 2021/22.

7.1.1 Temakart - regional blågrønn struktur

1. Innenfor regional blågrønn struktur tas det særlig hensyn til natur, vannkvalitet, klimatilpassing og friluftsliv. Arealendringer og tiltak som vil medføre vesentlige negative konsekvenser for slike verdier bør unngås. Mulige interessekonflikter mellom disse verdiene og andre viktige samfunnshensyn, herunder landbruk, må avveies.
2. I arbeidet med kommuneplanen synliggjøres det hvordan verdiene innenfor regional blågrønn struktur ivaretas.
3. Temakartet identifiserer områder* **med der natur- og friluftslivsverdier bør undersøkes nærmere av regional og statlig interesse**. Det er de **faktiske dokumenterte** verdiene og ikke kartet i seg selv som **skal legges til grunn for de konkrete avveininger og vurderinger. vil være grunnlag for statlige og regionale myndigheters behandling av saker som berører regional blågrønn struktur.**
4. Potensielle ferdselskorridorer mellom regionalt viktige friluftslivsområder er vist med pilsymbol i kart. Ved arealendringer og tiltak i tilknytning til korridorene bør mulighet for etablering/ivaretagelse av ferdsel vurderes.

**Regional blågrønn struktur kartfester utvalgte dokumenterte natur- og friluftslivsverdier, NVE sitt aktsomhetskart for flom og kommuneplanenes hensynssoner for natur og friluftsliv. Kartet gir ikke en fullstendig oversikt over alle områder med viktige natur- og friluftslivsverdier, eller avklaring av ikke-kartlagte naturverdier*

III.) Handlingsprogram, s.103-104

Tillegget i **rødt** anbefales lagt til punkt i regionalplanens handlingsprogram. Resten av teksten er uendret fra høringen i 2021/22.

Tiltak	Når	Ansvar
Vurdere behov for revidering av regional blågrønn struktur. Kartfesting av regional blågrønn struktur i byggesonen gjennomføres etter prosessen med utvelgelse av regionale friluftslivsområder er ferdigstilt i 2023/24.	Minimum hvert 4. år.	<u>Rfk</u>

Fylkesdirektørens vurderinger

Hvorfor kartfeste regional blågrønn struktur?

Selv om mange av konsekvensene av endringer i natur og klima er komplekse og usikre får vi stadig mer kunnskap om økosystemene og klimaets tåleevne, og betydningen dette har for ulike arters overlevelse eller utryddelse. Vi får også stadig mer kunnskap om verdien av natur og friluftsområder for vår egen fysiske og mentale helse. Menneskets arealbruk er en sentral faktor for håndteringen av det som FN omtaler som en felles natur- og klimakrise. I desember 2022 forpliktet over 190 land seg til en ny global naturavtale (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework). Kunnskap og arealbruk er sentrale moment i avtalen.

Flere av grepene i regionalplanen ivaretar langsiktige føringer fra tidligere planarbeid, bla. fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren fra 2000 (FDPJ). Et slikt tema er kartfesting av viktige natur og friluftsområder som en «regional grønnstruktur» rundt byområdet på Nord-Jæren. I over 20 år har regionalplanen forvaltet den kartfestede regionale grønnstrukturen som ble etablert i FDPJ.

Det er viktig å jobbe med og ha kunnskap om natur og friluftsverdier på det regionale nivået slik at disse verdiene kan sees i sammenheng og tas hensyn til gjennom arealplanlegging, forvaltning og veiledning på tvers av plannivå, kommunegrenser og faglig tema, jamfør også Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019)

En videreutvikling av regional grønnstruktur har vært sentralt for arbeidet med ny regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke helt siden planprogrammet ble vedtatt i 2018. Behovet for videreutvikling av grønnstrukturen er et resultat av både regionsforstørring og stadig økt kunnskap om blågrønne strukturer og sammenhenger mellom økosystemtjenester som klimatilpasning, vassdragsforvaltning, naturmangfold og friluftsliv.

Arbeidet har vist at kartfesting av natur-, friluft- og vassdragsverdier, og strukturene de inngår i, er krevende. Det er faglig utfordrende å finne metodikk for utvelgelse av alle verdier som er viktige å ha med, og som samtidig rent praktisk kan vises i et kart med regionalt detaljeringsnivå.

Siden sluttbehandling av regionalplanen i 2020, der det ble vedtatt å jobbe videre med temaet, er det tatt et stort skritt fremover i arbeidet med kartfesting av blågrønne strukturer. Det er utviklet en grundig metodikk for uttrekk av registrerte nasjonalt og regionalt vesentlig natur og friluftsverdier fra ulike kartbaser, og å samle disse i et felles kart.

Oppfølging av høringen vinteren 2021/22

Metoden som ble utviklet ila 2020 og 2021 ble sendt på offentlig høring vinteren 2021/22 etter behandling i Fylkesutvalget 30.11.21. Fylkeskommunen mottok høringsinnspill fra seks av de ti kommunene innenfor planområdet til regionalplanen. I tillegg leverte Statsforvalteren, NVE og Forum for natur og friluftsliv høringsinnspill. Høringen viste at det er generell støtte til arbeidet hos høringspartene, men at noen endringer burde vurderes. Fylkesdirektøren har vurdert og kommentert samtlige høringsinnspill i vedlegg A.

Selv om det gjøres enkelte endringer i metode for kartfesting av regional blågrønn struktur basert på høringsinnspill tilrås det å holde fast på hovedmetodikken fra høringen vinteren 2021/22. Fylkesdirektøren understreker samtidig at det er behov for å fortsette metodeutvikling på dette feltet i årene fremover, bla når det gjelder naturverdier i sjø, karbonrike areal og blågrønne strukturer i by og tettstedsområder. Endringene begrunnes kort nedenfor og i mer detalj i metodenotat.

Selv om flere av de siste endringene er i grenseland når det gjelder behov for ny høring, tilrår fylkesdirektøren at det gjennomføres en tilleggshøring av de siste endringene før planforslaget kan sluttbehandles og tas inn i regionalplanen.

Begrunnelse for endringen til høring i 2023

Endringer i kart:

- «Kartteknisk» justering - bruk av nytt kartlag fra Miljødirektoratet (KU-natur) og Statistisk sentralbyrå (SSB Tettsteder) er mer presise enn datakildene de erstatter og imøtekommer høringsinnspill om dette.
- Ny kjøring av kart er gjennomført etter at kommunene Stavanger og Sandnes ferdigbehandlet kartlegging av friluftsområder i Forsand og Finnøy. Nye områder av regional og nasjonal verdi er tatt inn som resultat av dette, men basert på samme metodikk som før.
- Alle hensynssoner i sjø er tatt ut da disse ikke er kvalitetssikret godt nok. Det vil være rask kunnskapsutvikling innen naturverdier i sjø i årene fremover. Dette beskrives i vedlagt notat kapittel 5.2 natur i sjø.

Endringer i regningslinje:

- Punkt 3 i retningslinjen er omformulert etter et konkret innspill fra Sandnes og Strand. Endringsforslaget er mer presist i kartfestede områder som utelukkende er tatt med grunnet status som hensynssone i kommuneplanen uten andre registreringer av statlige eller regional verdi. Slike områder er likevel viktige siden de i mange tilfeller har vært «sikret» av kommunen i mange år, fungerer som bufre mot vassdrag og binder sammen andre områder av tydelig regional og nasjonal verdi.

Endringer i handlingsprogram:

- Det er presisert i handlingsprogram at kartfesting av regional blågrønn struktur i byggesonen skal ferdigstilles når arbeidet med regionale friluftsområder (bla. tidl. FINK-områder) er ferdig ila 2023/2024. Presiseringen er viktig for å imøtekomme innvendingene fra flere kommuner om at metoden ikke fanger opp de blågrønne

strukturene i by og tettstedsområdene godt nok. En utfordring er at det for disse områdene kan være ønskelig med et høyere detaljeringsnivå enn for LNFR-områder, eller det som er praktisk for et regionalt kart som skal dekke mange kommuner.

- Inntil arbeidet med ny blågrønn struktur for by- og tettstedsområdene er ferdigstilt gjelder fortsatt regional grønnstruktur fra forrige regionalplan (2013) for disse områdene men med en annen tettstedsavgrensning, jf. kartteknisk justering ved hjelp av SSBs tettstedsavgrensning.

Forvaltningsmessige betydning og konsekvenser

Fylkesdirektører opplever at usikkerhet om arbeidets forvaltningsmessige betydning og bruk (særlig kartet) bidro til usikkerhet blant en del kommuner i tidlig i prosjektet. Dette var tydelig i tilbakemeldingen fra flere deltakere i styringsgruppen 11 juni 2021 (se metodenotat - kap 7.3).

Dialog med kommuner, Statsforvalteren og interessegrupper innen natur, friluftsliv og landbruk har siden gitt et godt grunnlag for å jobbe med å klargjøre kartets bruk og betydning. Det er tydeliggjort, bla. i retningslinjen, at kartets viktigste forvaltningsmessige bidrag er å være et kunnskapsgrunnlag og verktøy (et temakart) for å få oversikt over blågrønne verdier på tvers av kommune- og faglige grenser.

I tillegg til å forklare hva den regionale blågrønne strukturer er (og ikke er) er hensikten med retningslinjen til kartet å gi en tydelig føring om å «ta særlig hensyn» til de blågrønne verdiene, samt at «arealendringer og tiltak som vil medføre vesentlige negative konsekvenser for slike verdier bør unngås». Formuleringen er i overenstemmelse med både formål og lignende formuleringer i jordlovens § 1 og annet særlovverk. Den blågrønne strukturen vil med dette kunne være et nyttig hjelpemiddel for kommunene ved deres behandling av saker både etter plan- og bygningsloven og særlovverk, for eksempel innen landbruk, energi og vassdragsforvaltning. Her har det vært viktig å tydeliggjøre i retningslinjen at hensyn til blågrønn struktur skal avveies mot andre viktige samfunnshensyn. Landbruket er det eneste samfunnshensynet som er nevnt spesifikt, bla. fordi kartfestingen særlig berører LNFR-områder, der landbruket er et hovedformål. Dersom man skulle nevne andre formål i tillegg, ville det fort fått karakter av oppramsing, der noen samfunnshensyn kan bli glemt.

I arbeidet med en ny regional blågrønn struktur har det vært viktig å etablere en faglig begrunnet og mest mulig etterprøvbar metode for hvilke verdier som tas med inn i kart og ikke. For å få dette til ble det valgt en metode med klare koblinger mot kriterier fra Miljødirektoratet veiledningsmateriell knyttet til konsekvensutredning og verdsetting av nasjonale og regionalt vesentlige natur og friluftsverdier. I tillegg har NVE sin aktsomhetsmodellering for flom blitt brukt som avgrensning av den «blå» strukturen. Dette gir anledning til å lage et regionalt kart som kan dekke større områder og flere kommuner.

For at arbeidet med kartfesting på et regionalt nivå skal ha nytte for videre planlegging i kommunene har en viktig del av arbeidet vært å tilrettelegge en innsynsløsning i [temakartportalen](#). Dette er gjort for at kommuner eller andre brukere selv kan identifisere verdiene som ligger til grunn for kartfesting i det regionale kartet, og vurdere hvordan disse verdiene best ivaretas i videre planlegging og arealforvaltning.

Konklusjon

Fylkesdirektører tilrår at justert forslag til regional blågrønn struktur i regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke legges ut på tilleggshøring fra 25 januar til 7 mars 2023 , med mål om endelig vedtak i Fylkestinget våren 2023.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/68573-3
Saksbehandler: Steinar Eldøy
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Høring - Evaluering av statsforvalternes geografiske inndeling

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
13/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg: Høringsbrev fra Kommunal- og distriktsdepartementet
Høringsnotat – rapport utarbeidet av DFØ

Sammendrag

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) gjennomført en evaluering av strukturen for statsforvalterne, og departementet har sendt rapporten fra DFØ på høring. Bakgrunnen for at det er gjennomført en evaluering er at ny struktur for statsforvalterne ble iverksatt 1. januar 2019, da antall embeter ble redusert fra 18 til 10. Rapporten inneholder flere generelle anbefalinger for å styrke samordning, dialog og veiledning, harmonisering av praksis og lik rettsanvendelse, og effektivisering av saksbehandling. Hovedkonklusjonen til DFØ er imidlertid at statsforvalterstrukturen ikke bør endres tilbake til slik den var. Spørsmålet om oppdeling av embeter er i utgangspunktet ikke aktuelt for Rogaland, og undersøkelsene til DFØ indikerer også generell tilfredshet med Statsforvalteren i Rogaland.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Fylkesutvalget slutter seg til de generelle anbefalingene i rapporten fra DFØ om å styrke samordning, dialog og veiledning, harmonisering av praksis og lik rettsanvendelse, og effektivisering av saksbehandling.
2. Fylkesutvalget har ingen konkrete synspunkter på spørsmålet om oppdeling av de sammenslåtte statsforvalterembetene, men anser anbefalingen om at den geografiske avgrensningen bør følge yttergrensene til fylkene slik at hvert fylke kan forholde seg til ett statsforvalterembete, og at rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt i en vurdering av struktur.
3. Fylkesutvalget vil framholde at statsforvalterembetet i Rogaland generelt fungerer godt, og vil framholde betydningen av god samordning med fylkeskommunen spesielt i forhold til veilederrollen overfor kommunene og andre aktører.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Bakgrunnen for at det er gjennomført en evaluering er at ny struktur for statsforvalterne ble iverksatt 1. januar 2019 da antall embeter ble redusert fra 18 til 10, og Statsforvalternes fellestjenester (STAF) ble etablert som en egen virksomhet. Vedtaket om å dele de sammenslåtte fylkene Oslo og Viken, Troms og Finnmark, og Vestfold og Telemark har reist spørsmål om også statsforvalterembetene i disse fylkene bør deles.

Problemstilling

Spørsmålet om oppdeling av de sammenslåtte statsforvalterembetene i Oslo og Viken, Troms og Finnmark, og Vestfold og Telemark angår ikke direkte Statsforvalterembetet i Rogaland, og det blir dermed mer et spørsmål om de endringene som er gjennomført og den evalueringen av den nye strukturen for statsforvalterne indirekte kan ha betydning for Rogaland. KDD har listet opp en rekke konkrete spørsmål som det ønskes høringsinnspill på. Fylkesutvalget må ta stilling til fylkesdirektørens foreslåtte uttalelse til høringen av rapporten fra DFØ.

Saksopplysninger

I forbindelse med at flere fylker har blitt slått sammen, ble også flere statsforvalterembeter slått sammen i 2019, og antallet embeter ble da redusert fra 18 til 10. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) gjennomførte på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) en evaluering av dagens statsforvalterstruktur. Evalueringen skulle besvare to hovedspørsmål:

- I hvilken grad har ny struktur bidratt til å styrke statsforvalternes sentrale roller?
- Hva er fordeler og ulemper ved en statsforvalterstruktur som sammenfaller med fylkeskommunen versus en struktur der statsforvalteren favner flere fylker?

DFØ gjennomførte oppgaven dels basert på dokumentanalyser, nøkkeltall og statistikk, og dels spørreundersøkelser og intervjuer. Det ble gjennomført to spørreundersøkelser. Den ene gikk til landets 356 kommuner, hvor både ordførere og kommunedirektører ble invitert til å svare, og den andre gikk til ledergruppene hos statsforvalterne. I tillegg ble det gjennomført intervjuer med embetsledelsen og andre ledere i embetene, ansatte/tillitsvalgte, styringsetater og utvalgte kommuner og fylkeskommuner.

Statsforvalterne er administrativt underlagt KDD, men utfører oppgaver for i alt 13 departementer og 11 direktorater. Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder kan grovt sett beskrives under tre hovedoverskrifter:

- *Bindeledd mellom stat og kommune og iverksetter av statlig politikk*
Statsforvalteren skal, som sektormyndighet på en rekke områder, være et bindeledd mellom staten og kommunene i gjennomføringen av nasjonal politikk i regionen. Det gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggere og berørte virksomheter. I dette ligger et ansvar for å formidle, forankre og følge opp nasjonal politikk, men også å være en lyttepost for lokale synspunkter og behov og bringe disse

videre til respektive direktorater og departementer. Som en del av denne rollen ligger også et ansvar for å ta de initiativ som naturlig tilligger statsforvalteren som nasjonal myndighet.

- Rettsikkerhetsinstans

Statsforvalterens rolle som rettssikkerhetsinstans er særlig knyttet til forholdet mellom kommunene som offentlig utøvende myndighetsorgan og tjenesteproducent på den ene siden, og innbyggerne og næringslivet som mottakere av kommunale tjenester og vedtak på den andre siden.

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder.

Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

- Tverrsektoriell samordner

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren er det eneste regionale organet med egen fullmakt til å ta samordningsinitiativ overfor andre statlige etater på samme nivå. Statsforvalteren skal der det er aktuelt ta samordningsinitiativ i regionen overfor øvrige statlige virksomheter og aktører regionalt, for å sikre samordning av statens styring av kommunene og at nasjonale mål nås på tvers av nivåer og sektorer.

DFØ oppsummerer i rapporten at deres undersøkelse generelt viser at det er høy tilfredshet med statsforvalterne. Både styringsorganene og kommunene er fornøyde. Det er ikke noen tydelige forskjeller mellom sammenslåtte og ikke-sammenslåtte embeter. Embetene har etter sammenslåingene blitt likere både i geografisk størrelse og innbyggertall og i sakstilfang, kompetanse og størrelse på fagmiljøer. Fagmiljøene har generelt blitt styrket, praksis er blitt mer harmonisert og rettssikkerheten er styrket i de sammenslåtte embetene. Lokalkunnskapen er god, men noen kommuner opplever de sammenslåtte statsforvalterembetene å ha blitt fjernere både som følge av at større arealer skal dekkes, at det har blitt færre besøk ute og at det har vært stor utskifting av ansatte. Samordningsrollen blir godt ivaretatt, men vurderes å ha blitt mer krevende ettersom mange regionale statlige etater har gått over til landsdekkende funksjonsorganisering og oppgaveløsning. Kommunene mener generelt at lik inndeling som fylkeskommunen er viktig, men at dette ikke er avgjørende. Samtidig påpekes at kommunene i de tre fylkene som skal deles er mindre opptatt av lik inndeling som fylkeskommunene enn kommunene i de øvrige fylkene, men alle mener det er viktig at fylkenes yttergrenser følges selv om ett embete favner flere fylker. Selv om det er flere som har gitt uttrykk for at de ikke synes alle sammenslåingene av statsforvalterembetene som ble gjort i 2019 var gode grep, er det likevel få som ønsker at dette skal reverseres.

DFØ påpeker at det har gått kort tid fra sammenslåing til evalueringen, og at både covid-19 pandemien og krigen i Ukraina stilte nye krav til embetene. Likevel er hovedkonklusjonen til DFØ at dagens statsforvalterstruktur fungerer godt, og at statsforvalterne har vist gode resultater til tross for omstilling og pandemi. Kommunene er tilfredse, og styringsetatene og embetsledelsene er samstemte i at strukturendringene har gitt sterkere og mindre sårbare fagmiljøer og dermed borger for kvalitet i oppgaveløsningen.

DFØ anbefaler generelt at det iverksettes tiltak for å sikre god samordning mellom fagmiljøer ut mot kommunene, samarbeid med styringsetatene for å sikre lik rettsanvendelse og harmonisering av praksis mellom embeter. Videre anbefales at det arbeides målrettet med å redusere saksbehandlingstida, og at embetene må sørge for god og tilpasset dialog med kommunene. Det trekkes i den sammenheng fram at endringen som har skjedd med større grad av funksjonsorganisering av statlige etater gjør at statsforvalternes samordningsrolle har blitt mer krevende, og at dette må kompenseres med tiltak for å sikre at samordningsrollen kan ivaretas på en god måte.

Hovedkonklusjonen til DFØ er at statsforvalterstrukturen ikke bør endres tilbake til slik den var. Dersom det likevel skulle bli aktuelt å vurdere strukturen, må kostnader og nytte av ny inndeling vurderes nøye for hvert embete for seg, der hensynet til rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt. Videre konkluderer DFØ med at grenser for statsforvalterembetene ikke bør defineres av fylkeskommunenes grenser, men fylkenes yttergrenser bør følges, slik at hvert fylke kan forholde seg til ett embete.

KDD har i sitt høringsbrev bedt om innspill i forhold til anbefalingene fra DFØ, og har listet opp 8 konkrete tema/anbefalinger som det ønskes tilbakemelding på:

1. Embetene må sørge for bedre intern samordning mellom fagområder ut mot kommunene.
2. Departementene må legge til rette for at ulempene som følger av funksjonsorganisering av statlige etater for statsforvalterens samordningsrolle blir kompensert.
3. Der lik rettsanvendelse er viktig, må embetene i samarbeid med styringsetatene jobbe videre med harmonisering av praksis mellom embeter.
4. Embetene må sørge for god og tilpasset dialog med kommunene.
5. Embetene og styringsetatene må jobbe mer målrettet for å få ned saksbehandlingstiden ved å iverksette varige tiltak.
6. Fylkeskommunenes grenser bør ikke definere statsforvalterembetets grenser, men fylkenes yttergrenser bør følges slik at hvert fylke kan forholde seg til ett embete. Hjelpespørsmål: Hva er fordeler eller ulemper med at et embete dekker flere fylker?
7. Statsforvalterstrukturen bør ikke endres tilbake til slik den var. Hjelpespørsmål: Hvilke hensyn bør tillegges størst vekt når man skal vurdere strukturen for statsforvalterembetene?
8. Dersom det skulle bli aktuelt å vurdere strukturen, må kostnader og nytte av ny inndeling vurderes grundig. Hvert embete bør vurderes for seg, der hensynet til rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt. Hjelpespørsmål: Hvordan bør inndelingen være for de tre statsforvalterembetene som er berørt av fylkesdeling?

Fylkesdirektørens vurderinger

Etter fylkesdirektørens vurdering dreier denne høringen seg først og fremst om statsforvalterstrukturen der flere embeter er slått sammen som følge av at flere fylker

er slått sammen, og at det nå er vedtatt sammenslåingen av tre av de nye fylkene nå skal reverseres (Oslo og Viken, Vestfold og Telemark, og Troms og Finnmark). Høringen angår dermed ikke direkte Statsforvalterembetet i Rogaland. Likevel kan det være verd å kommentere noen av de generelle anbefalingene som er gitt i rapporten fra DFØ. Dette gjelder spesielt punktene 1-5 i opplistingen i KDD's høringsbrev.

Fylkeskommunen har i noen grad ansvar og roller som kan sammenlignes med statsforvalternes oppgaver, og noen av de generelle anbefalingene som er gitt av DFØ er dermed også relevante for fylkeskommunen. Fylkeskommunene skal ivareta fire ulike roller - som regional demokratisk arena, samfunnsutvikler, tjenesteyter og myndighetsutøver.

Som regional samfunnsutvikler og regional planmyndighet har fylkeskommunen en viktig rolle i å veilede kommunene og andre aktører i deres planarbeid. I denne veiledningsrollen har fylkeskommunen samme behov for å samordne ulike fagområder ut mot kommunene som statsforvalteren har, og det er også vesentlig at veiledningen koordineres på en god måte mellom fylkeskommune og statsforvalter (punkt 1). Fylkeskommunen må også på lik linje med statsforvalteren forholde seg til ulike statlige sektormyndigheter. Behovet for god kommunikasjon og samordning fra statlige etater er viktig både overfor statsforvaltere og fylkeskommuner, og i den grad omorganisering av statlige etater medfører ulemper for regional samordning, er det noe som bør kompenseres (punkt 2). Videre er harmonisering av praksis og lik rettsanvendelse vesentlig enten det er statsforvalteren eller fylkeskommunen som er myndighetsutøver, og behovet for samarbeid og samordning med styringsetatene er derfor viktig både for statsforvalteren og fylkeskommunen (punkt 3). Igjen, god og tilpasset dialog med kommunene er vesentlig både for statsforvalteren og fylkeskommunen (punkt 4), og det samme gjelder tiltak for å effektivisere saksbehandlingstida (punkt 5).

Fylkesdirektøren slutter seg til alle de anbefalingene som dreier seg om å sikre god samordning og veiledning, rettssikkerhet og harmonisert rettsanvendelse, og tiltak for å effektivisere saksbehandlingen. Fylkesdirektøren vil også understreke betydningen av god samhandling mellom statsforvalteren og fylkeskommunen spesielt i forhold til veilederrollen, men også ved myndighetsutøvelse der statsforvalteren og fylkeskommunen har tilgrensende og i noen grad overlappende ansvar (eksempelvis i vannforvaltningen).

De vurderinger og anbefalinger DFØ har gjort både om at fylkenes yttergrenser bør følges slik at hvert fylke kan forholde seg til ett statsforvalterembete (punkt 6), og at rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt i en vurdering av struktur (punkt 7 og 8), framstår etter fylkesdirektøren vurdering som fornuftige. Fylkesdirektøren vil imidlertid ikke spesifikt kommentere om statsforvalterstrukturen bør endres tilbake til slik den var i de tre sammenslåtte fylkene der det kan være et tema. Det må det være opp til de aktuelle fylkene og statsforvalterembetene der å vurdere. Fylkesdirektøren vil avslutningsvis framholde at det for Rogaland er en fordel at statsforvalterens geografiske ansvarsområde sammenfaller med fylkesgrensen. Rogaland er et fylke med relativt høyt folketall. Selv om Rogaland fylke arealmessig er lite sammenlignet med de øvrige fylkene (etter sammenslåingen), er befolkningstettheten høy, vi har et aktivt og ekspansivt næringsliv, og presset på

arealene er høyt. De undersøkelsene DFØ har gjennomført viser at kommunene generelt er tilfredse med Statsforvalteren i Rogaland. Etter fylkesdirektørens vurdering framstår det geografiske ansvarsområdet for statsforvalteren her som fornuftig ut fra befolkningsstørrelse, næringsliv og presset på arealene. Dette er også for oss rasjonelt i forhold til samhandling med statsforvalteren.

Konklusjon

Fylkesdirektøren slutter seg til de generelle anbefalingene DFØ har framsatt med tanke på å styrke samordning, dialog og veiledning, harmonisering av praksis og lik rettsanvendelse, og effektivisering av saksbehandling (punktene 1-5).

Fylkesdirektøren vil ikke spesifikt kommentere om statsforvalterstrukturen bør endres tilbake til slik den var i de tre sammenslåtte fylkene der det kan være et tema. Det må det være opp til de aktuelle fylkene og statsforvalterembetene der å vurdere. De vurderinger og anbefalinger DFØ har gjort både om at fylkenes yttergrenser bør følges slik at hvert fylke kan forholde seg til ett statsforvalterembete (punkt 6), og at rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt i en vurdering av struktur (punkt 7 og 8), framstår imidlertid etter fylkesdirektørens vurdering som rasjonelle.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/64638-6
Saksbehandler: Hans Olav Myskja
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Hjelmeland kommune - områdeplan for Hjelmeland sentrum - plan R179 - naust

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
14/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høyringsbrev
- 2 Plankart med forslag til endring.pdf
- 3 Føresegner med forslag til endringer.pdf
- 4 Utdrag_merknadsvurdering

Samandrag

Hjelmeland kommune har ved slutthandsaming av områdeplan for sentrum vedtatt ei endring som krev ny avgrensa høyring. Det er foreslått å opne for etablering av naust, platting, og utviding av brygge på gnr/bnr 59/27, i eit område som er sett av til grøntdrag i kommuneplanen. Området har kvalitetar som gjer det eigna for bading. Fylkesdirektøren meiner at nytt naust og platting vil verke privatiserende og vil svekke moglegheita for å vidareutvikle denne delen av strandsona som eit samanhengande offentleg tilgjengeleg grøntområde i tråd med intensjonen i kommuneplanen og områdeplanen. Fylkesdirektøren meiner at tiltaket bryt med nasjonale føringar om å vektlegge omsynet til allmenne interesser og friluftsliv i strandsona. Fylkesdirektøren tilrår difor at det blir fremja **motsegn** til etablering av naust og platting. Fylkesdirektøren vil **rå i frå** at det blir opna for utviding av eksisterande brygge med bølgebrytar.

Fylkesdirektørens innstilling

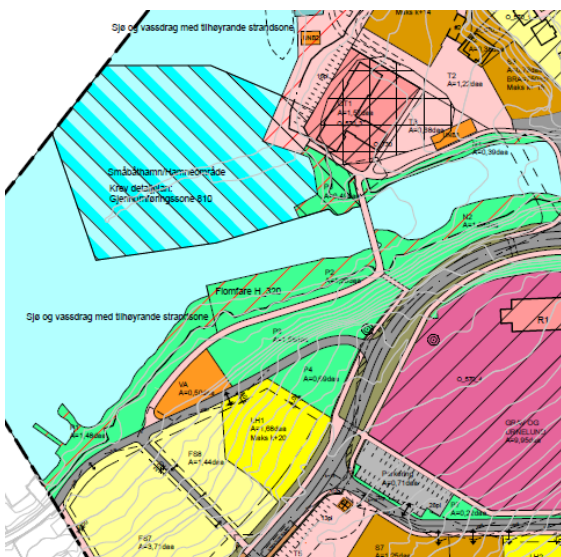
Rogaland fylkeskommune fremjar **motsegn** til naust og platting gnr/bnr 59/27 innafør områdeplanen for Hjelmeland sentrum. Tiltaket vil svekke moglegheita for å vidareutvikle strandlinja ved Prestøyra som eit samanhengande offentleg tilgjengeleg grøntområde. Tiltaket bryt med nasjonale føringar om å vektlegge omsynet til allmenne interesser og friluftsliv i strandsona, jf. Statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saka

Områdeplanen for Hjelmeland sentrum vart godkjent av Hjelmeland kommunestyre i møte den 02.11.2022. Under kommunestyrebehandlingen vart det vedtatt eit tilleggspunkt som opnar for etablering av naust og utviding av brygge på gnr/bnr 59/27. Dette området var i høyringsforslaget foreslått regulert til parkføremål, og saka måtte difor sendast på ny avgrensa høyring.

Tidl. høyringsforslag til områdeplan

Forslag i ny avgrensa høyring

Problemstilling

Fylkesutvalet skal ta stilling til om forslag til nytt naust og utviding av brygge er i samsvar med nasjonale interesser og til regionale mål og føringar spesielt knytt til strandsoneomsyn og friluftsliv.

Saksopplysningar

I kommuneplanen er det aktuelle arealet del av eit samanhengande grøntdrag langs sjøen mellom Prestøyra og småbåthamna i vest. Grøntdraget er vidareført i områdeplanen, der det i høyringsforslaget var foreslått regulert til parkføremål.

Tiltaket

Det er foreslått å opne for eit naust på 30 m² BYA med maks gesims 2,7 m og maks mønehøgde på 4,8 m. Det er vidare foreslått at eksisterande brygge på 16 x 2 meter kan forlengast med 4 meter, og at det kan etablerast ein 7,5 meter lang bølgebrytar ytst i 90 graders vinkel til brygga. Framfor naustet er det foreslått å tillate ein treplatting på 20 m².

Innspel om naust og bryggeutviding vart vurdert i samband med områdeplanarbeidet av rådmannen, som tilrådde å ikkje ta dette inn i planen.

Nasjonale føringar om strandsona

Det følgjer av plan- og bygningslova § 1-8 at det i 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal takast særleg omsyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

I Statlege planretningslinjer (SPR) for differensiert forvaltning av strandsona er det gitt føringar som utdjupar og utfyller plan- og bygningslova. Det står at det bør leggjast stor vekt på å oppretthalde og betre tilgangen til strandsona frå landsida og sjøsida, i tillegg til moglegheita for å ferdast og å opphalde seg langs sjøen. Det skal leggjast stor vekt på desse omsyna når kommunen vurderer å godkjenne vidare utvikling av eksisterande bustad- og fritidseigedommar.

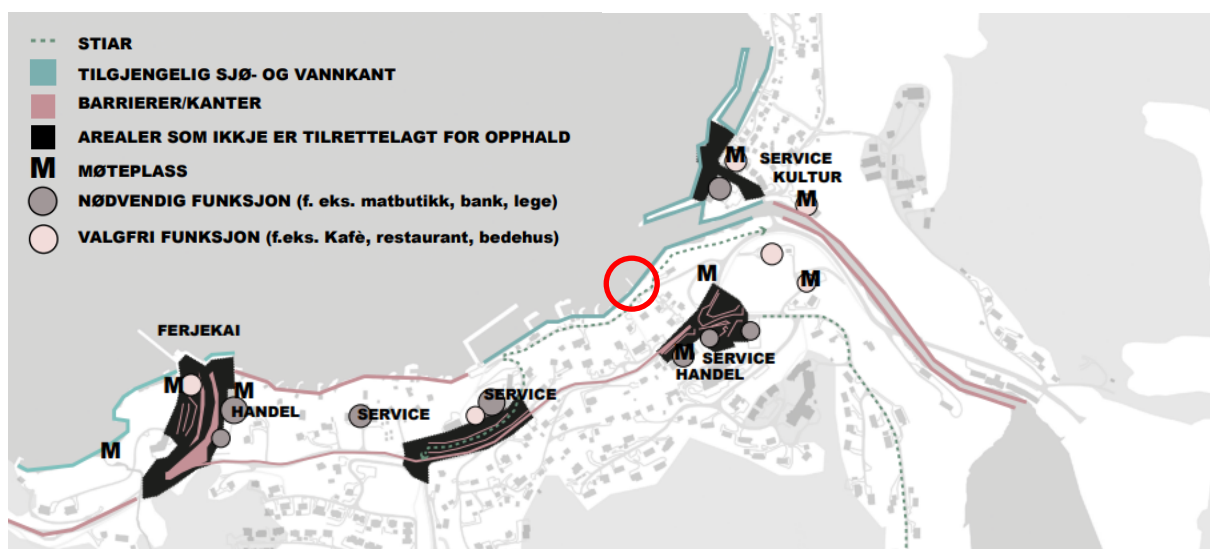
Hjelmeland ligg i sone 3 i SPR for strandsona. Sone 3 omfattar kommunar med mindre press på areala, som dermed har ei noko mindre streng forvaltning enn sone 1 og 2. I retningslinjene for sone 3 står det at utbygging berre skal tillatast etter ei konkret vurdering ut frå lokale tilhøve. Det står vidare at når det skal opnast for tiltak nær sjøen bør desse samlast og lokalisert i tilknytning til anna busetnad. Felles brygger og naust bør prioriterast. Det bør ikkje tillatast utbygging i områder som har spesiell verdi i samband med friluftsliv og allmenn ferdsel, naturkvalitetar, naturmangfald, kulturmiljø og landskap.

Dei generelle retningslinjene slår fast at ved planlegging i byar og tettstader skal det leggjast vekt på å sikre allmenn tilgang til sjøen, for eksempel ved å ta vare på og etablere strandpromenadar, turveggar og badeplassar.

Fylkesdirektørens vurdering

Den aktuelle delen av strandsona ligg sentralt i kommunesenteret i Hjelmelandsvågen. Hjelmeland har gjennom sentrumsprosjektet *Vågen 360* vore pilotkommune i fylkeskommunen si satsing på attraktive tettstader i distrikta i Rogaland. Prosjektet skal bidra til tettstadsutvikling og styrke Hjelmelandsvågen som eit attraktivt og levande sentrum. Fylkeskommunens har gjennom sitt bidrag til tettstadsprosjektet hatt som mål å fremje utviklingen av Hjelmeland sentrum som en drivkraft for heile kommunen.

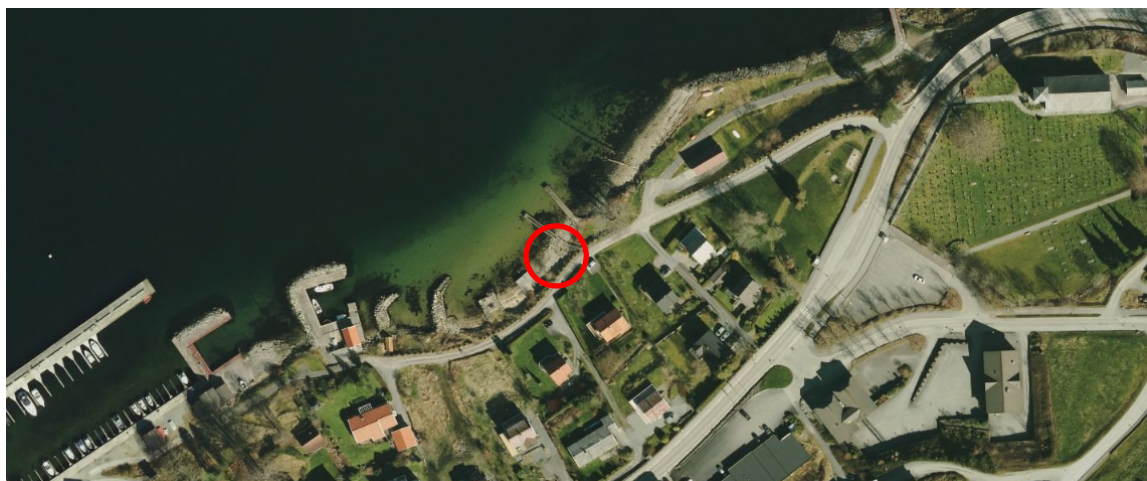
I samband med prosjektet vart det gjort ei kartlegging av dei fysiske rammene for bruk av sentrum. Her fann ein m.a. at *«Elva og sjøfronten er eit viktig og rekreativt element som har stort potensiale til å bli meir tilgjengeleg og nytta betre i framtida til opphald og gåturar. Det er i dag kun delar av sjøfronten som er tilgjengeleg, og nesten heile elva er tilgrodd og utilgjengelig å bevege seg langs.»*

Utsnitt av kart i [statusrapport frå Vågen 360](#) som oppsummerer dei fysiske rammene for bruk av sentrum.

Gangbrua som kom på plass i 2018 har styrka strekninga langs sjøen som eit viktig grøntdrag og ferdselsåre for gåande og syklende. I områdeplanen for sentrum er det lagt vekt på å betre tilrettelegging av dei tilgrensande sjønære areala som opphalds- og aktivitetsstader for ålmenta.

Langs den delen av strandsona kor naustet er foreslått plassert, er det relativt langgrunt med sandbotn. Dette kan gjere strekninga eigna som badeplass, som også kan nyttast av mindre born. Ein har ikkje slike tilhøve lenger nord mot osen der stranda er meir steinete. I tillegg til dette brukspotensialet vil det å halde grøntdraget fritt for nye bygg bidra til å oppretthalde visuell kontakt mellom fjorden og vegen som går langs stranda, og dermed ta vare på landskapsopplevinga.

Flyfoto som syner den aktuelle delen av strandlinja med sandbotn.

Skråfoto som syner strandlinja i det aktuelle området. Sentrum med butikk og bank syner i bakgrunnen.

Det er fleire steinbrygger i området, så strandlinja er ikkje fri for tekniske inngrep. Eit naust vil likevel kunne medføre at strandlinja står fram meir privatisert enn den gjer i dag. Fylkesdirektøren meiner at nye naust heller bør samlast i område der det allereie er opna for dette, slik som ved småbåthamna.

Det er også føreslått å opne for ei treplattung på 20 m² framfor naustet. Å etablere ein platting som kan fungere som ei privat opphaldssone, i tillegg til ei vesentleg utvida brygge, vil ytterlegare forsterke den privatiserande verknaden.

Fylkesdirektøren tilrår at det blir fremja **motsegn** til naust og platting på eigedommen. Tiltaket vil virke privatiserande og vil svekke moglegheita for å vidareutvikle denne delen av strandsona som eit samanhengande offentlig tilgjengeleg grøntområde i tråd med intensjonen i kommuneplanen og områdeplanen.

Fylkesdirektøren meiner at tiltaket bryt med nasjonale føringar om å vektlegge omsynet til allmenne interesser og friluftsliv i strandsona, jf. Statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona. Å ta vare på sjønære grøntareal er også viktig for utvikling av attraktive tettstader, jf. kap 6.4 i planretningslinjene. Fylkesdirektøren meiner også ein må vektlegge at området kan vere eigna som badeplass for alle aldersgrupper, sidan det er særleg viktig å ta vare på areal som er eigna for bruk av born, jf. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegginga.

Behovet for utviding av brygga er grunngeve med at det er langgrunt i området, og at ei forlenging er naudsynt for å komme til med båt. Når det i tillegg er opna for etablering av ein bølgebrytar, meiner fylkesdirektøren dette vil vere eit uforholdsmessig stort tiltak som kan gjere at stranda framstår meir avstengd for ålmenta. Fylkesdirektøren vil difor **rå i frå** ei utviding av brygga med bølgebrytar. Behov for meir permanent avskjerma båt plass bør heller løysast i fellesanlegg som er regulert til dette føremålet. Fylkesdirektøren syner til at det er lagt til rette for ei større ny småbåthamn innafor områdeplanen, nord for elveosen.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at det blir fremja **motsegn** til naust og platting på eigedommen. Tiltaket vil virke privatiserande og vil svekke moglegheita for å

vidareutvikle denne delen av strandsona som eit samanhengande offentleg tilgjengeleg grøntområde i tråd med intensjonen i kommuneplanen og områdeplanen for sentrum. Fylkesdirektøren meiner vidare at tiltaket bryt med nasjonale føringar om å vektlegge omsynet til allmenne interesser og friluftsliv i strandsona, jf. Statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona. Fylkesdirektøren vil **rå i frå** at det blir opna for utviding av eksisterande brygge med bølgebrytar.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2020/71404-32
Saksbehandler: Hans Olav Myskja
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Klepp kommune - Kommuneplan 2022 - 2033 - tilleggshøyring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
15/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høyringsbrev
- 2 Saksframlegg
- 3 Saksprotokoll
- 4 Kartutsnitt endringar
- 5 Bestemmelsar og retningslinjer
- 6 Planomtale revidert
- 7 Rapport frå vurderingane om plassering av idretts-kulturanlegg
- 8 Fylkesdirektørens merknader til endringar som ikkje er på høyring

Samandrag

Klepp kommune har etter hovedhøyringa av kommuneplanen vedtatt ein del nye arealendringar som er sendt på ny avgrensa høyring. Den eine endringa er ei justering av tidlegare forslag til omdisponering av Vasshus skule til næring. Fylkesdirektøren meiner at endringa gir grunnlag for å trekkje motsegn som var fremja under hovudhøyringa i sak 139/2022.

I tilleggshøyringa inngår forslag til omdisponering av to friområde i tettstaden Klepp stasjon. Desse er foreslått omdisponert til idrettsformål og offentlig tenesteyting. Bakgrunnen for forslaget er at ein lokalt vil leggje til rette for ein større fotballbane og eit kombinert grendehus. Fylkesdirektøren er positiv til ei slik tilrettelegging, men meiner det i eit folkehelseperspektiv vil vere uheldig om dette medfører omdisponering/nedbygging av eksisterande friområde som er viktige som leike- og rekreasjonsareal for ei brei brukargruppe i tettstaden. Kommunen har gjort ei kartlegging som syner at det er andre alternative tomter som er betre eigna for dei aktuelle tiltaka. Fylkesdirektøren meiner at planforslaget er i motstrid med nasjonale og vesentlege regionale interesser på folkehelseområdet og tilrår at det blir fremja motsegn.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune **trekker motsegn** til omgjeriing av området ved Vasshus skule frå tenesteyting til næring dersom føreslåtte endringar blir innarbeida i endeleg planforslag.
2. Rogaland fylkeskommune fremjar **motsegn** til at Kvednadalen blir omdisponert frå friområde til offentleg tenesteyting.
3. Rogaland fylkeskommune fremjar **motsegn** til at heile Tjønnevegen/Mellemyra blir omdisponert frå friområde til føremålet idrett.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saka

Kommuneplan for Klepp 2022-2033 var på høyring i mai 2022. Fylkesutvalet behandla kommuneplanen i sak 139/2022 i møte den 08.06.2022:

I kommunen sin vidare behandling er det lagt til nokre endringar og justeringar i arealføremål. Formannskapet i Klepp vedtok i møte 28.11.2022 at fem endringar skal sendast ut på ei avgrensa tilleggshøyring.

Problemstilling

Fylkesutvalet skal ta stilling til om omdisponering av to større friområde i tettstaden Klepp stasjon til hhv. idrettsføremål og offentleg tenesteyting, strider mot nasjonale og vesentlege regionale interesser på folkehelseområdet. Fylkesutvalet skal også ta stilling til om det er grunnlag for å trekkje motsegn til omdisponering av Vasshus skule og barnehage etter at det nå er gjennomført konsekvensutgreiing for dette området.

Saksopplysningar

Formannskapet i Klepp har vedtatt fem arealendringar som inngår i ny avgrensa høyring:

1. Vasshus skule/barnehage – vist som næringsområde i hovudhøyringa – nå redusert areal med konsekvensutgreiing – ny formulering i bestemmelse §3.6, 2. ledd
2. Verdalen – endring frå næringsføremål til bustadføremål
3. Voll (gnr/bnr 47/74) – endring frå næringsføremål til bustadføremål
4. Klepp stasjon (Kvednadalen) – endring frå føremålet friområde til offentleg tenesteyting
5. Klepp stasjon (Tjønnevegen/Mellemyra) – endring frå føremålet friområde til føremålet idrett

Punkt 1 er endring for å imøtekomme motsegn frå Rogaland fylkeskommune og Statsforvaltaren. Området var under hovudhøyringa tatt inn utan konsekvensutgreiing. Det er nå gjennomført KU, i tillegg til at arealet er redusert og definert som næringskategori 3.

Punkt 2 og 3 gjeld endringar av to mindre areal frå næring til bustadføremål. Den eine næringseigedommen i Verdalen (punkt 2) ligg i eit etablert bustadområde. Tomta på Voll ligg i eit område med både bustader og næringsverksemd. Kollektivtilbodet på Voll tilseier at området ikkje bør prioriterast for ei større bustadutbygging, men det er her snakk om eit avgrensa areal (ca. 4 daa) som allereie inneheld bustader. Fylkesdirektøren har ikkje vesentlege merknader til punkt 2 og 3, og desse endringane er difor ikkje omtalt vidare.

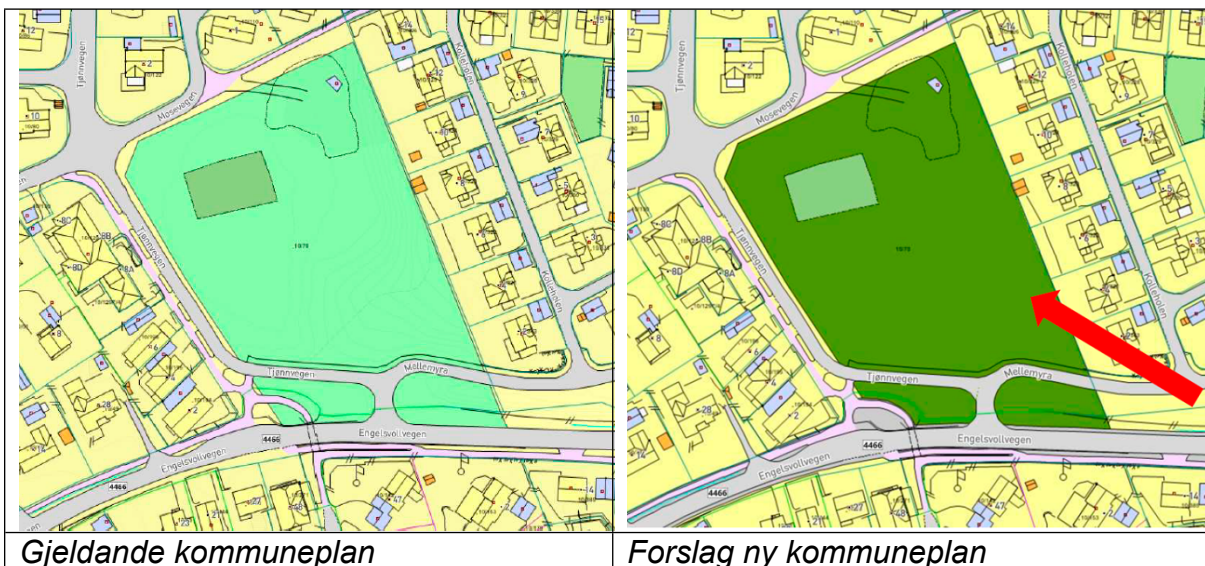
Punkt 4 og 5 gjeld ei foreslått omdisponering av offentlege friområde i tettstaden Klepp stasjon. Under hovudhøyring av kommuneplanen kom det innspel m.a. frå ei lokal aksjonsgruppe som ynskjer å leggje til rette for eit kombinert grendehus/ idrettshall og fotballbane i tettstaden. Grendehuset/hallen skal kunne nyttast til offentlege og private arrangement, treningssenter, fritidsklubb m.v. Hallen er i deira forslag også tenkt å skulle romme ein handballbane.

Etter høyringsperioden har kommunen utarbeida ei notat der dei ser på alternative lokaliseringar for grendehus og fotballbane (vedlegg 7). Det er sett på sju aktuelle tomter. Basert på ei vurdering av kor eigna desse er, har administrasjonen i Klepp kommune tilrådd fem alternativ som baserer seg på bruk av ei enkelt tomt eller ein kombinasjon av to tomter til hhv. fotballbane og grendehus. Kommunalsjefen tilrådde ei løysing som gjekk ut på å setje av eit areal i Brekkevegen til idretts-/kulturføremål.

Formannskapet vedtok løysinga som er på høyring med omdisponering av friområda Mellemmyra og Kvednadalen til idrettsformål og offentlig tenesteyting. Kvednadalen er i notatet til kommunen vurdert som dårleg eigna, og inngår ikkje i nokon av dei fem tilrådde løysingane. Mellemmyra er vurdert som middels eigna, og inngår i løysingane som er rangert på 4. og 5. plass.

Tjønnevegen/Mellemmyra

Mellemmyra er eit parkareal på ca. 10 daa som ligg i eit bustadområde sentralt i tettstaden. I parken ligg det ein liten grusbane og ein leikeplass som blir nytta av lokalbefolkninga. Barnehagen nyttar leikeplassen i parken til uteleik. Sør og aust i parken er det skråningar og trær, elles er området nokså flatt og opent.

Parkområdet Mellemmyra sett frå nordvest.

Kvednadalen

Kvednadalen er eit friområde som ligg i direkte tilknytning til Engelsvoll skule og barnehage. Det står ein gapahuk nedst i dalen i tillegg til at det er etablert rutsjebane og taudisse. Når det er snø blir bakkane i dalen nytta til aking.

Den nordre skråninga nedanfor skulen er skogkledd, og her står det m.a. ein del store eiketre. Kommunen har vurdert 5 av trea til å falle inn under den utvalde naturtypen hole og grove eiker, som gjer desse verneverdige etter naturmangfaldlova. Dalen har også betydning for overvasshandtering. Det er ei overvassledning og fordrøyningsmagasin nedst i dalen, og ved kraftig regn står det vatn i botn av dalen.

Gjeldande kommuneplan

Forslag ny kommuneplan

Engelsvoll skule og barnehage (t.v.) og Kvednadalen (t.h.) sett frå vest.

Fylkesdirektørens vurderingar

Fylkesdirektøren er positiv til at kommunen vil leggje til rette for eit grendehus og fotballbane lokalt i Klepp stasjon. Slike anlegg vil kunne nyttast til organisert idrett, kulturaktivitet og som møtestad for lokalsamfunnet.

Ei slik tilrettelegging bør likevel ikkje skje på eksisterande friområde. Generelt sett har friområde og andre grøne strukturar i byar og tettstader viktige helsefremjande funksjonar. Dei bidrar til naturopplevingar og gir moglegheit for fysisk aktivitet. Grøntområde gir mange menneske moglegheit for å gå tur, drive med aktivitetar og opphalde seg i naturprega omgjevnader nær der de bur. Nær og lettvinntilgang til slike område gjer at fleire kan vere fysisk aktive.

Ei stor del av befolkninga driv jamleg med friluftsliv og fysisk aktivitet i naturen. Fysisk aktivitet ute i naturen og i nærmiljøet er også den aktivitetsforma som flest ynskjer å drive meir med.¹ Av ulike former for fysisk aktivitet er det også friluftslivsaktivitetar som syner størst grad av sosial likskap i deltaking, samanlikna med m.a. idrett og bruk av helsestudio. Fotballanlegg og idrettshallar kan aktivisere barn og unge som ynskjer å drive med organisert fysisk aktivitet. Men «grøne anlegg» som turstiar, park og grøntområde vil på ein annan måte kunne nå store brukargrupper og har ei brei sosial profil.²

Sjølv om mange vil søke ut til større naturområde for å gå tur og mosjonere, har mindre parkar og friområde i byen ei viktig rolle for barn og unge, den aukande gruppa av eldre, og for andre grupper i befolkninga som har mindre aksjonsradius. Dei nære friområda gir også ein kontaktflate mellom ulike aldersgrupper. I takt med utviklinga mot meir kompakte tettstader vil slike grøne område bli desto viktigare, både for å sikre befolkninga tilgang til uteområde, handtere auka nedbørsmengder og på grunn av verdien grønstrukturen har for urban natur.

Kvednadalen

Kvednadalen er eit friområde som har verdi for leik og rekreasjon, som i tillegg utgjer eit viktig supplement til skulen og barnehagen sine uteområde. Naturområde med variert terreng og vegetasjon fremjar eigenorganisert bruk og leik. Ein rapport om utforming av uteområde i skular og barnehagar utarbeida på oppdrag frå Helsedirektoratet syner at slike naturprega areal spelar ei viktig rolle for å styrke motoriske ferdigheiter, kan bidra til auka fysisk aktivitetsnivå og potensielt også betre kognitive ferdigheiter.³ Fylkesdirektøren savner i denne samanhengen ei vurdering av kva verknad forslaget vil ha når det gjeld skulen og barnehagen sine behov for

¹ [Motivasjonsfaktorer fysisk aktivitet. Ipsos MMI, 2012.](#)

² [Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet, Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, utgitt av Folkehelseinstituttet i 2017.](#)

³ [Uteområder i skoler og barnehager - Hvordan sikre kvalitet i utformingen? Norges miljø- og biovitenskapelige universitet \(NMBU\), 2019.](#)

uteoppshaldsareal, sett opp mot nasjonale arealnormer og forskrift om miljøretta helsevern. I tillegg kjem verdien som arealet har for naturmangfald og til overvasshandtering.

Aksjonsgruppa for Klepp stasjon har spelt inn Kvednadalen som tomt for bygging av kombinert grendehus og idrettshall med 9'ar fotballbane på taket. I høyringsinnspelet frå gruppa var det utarbeida ei skisse der bygget ligg i nordskråninga av dalen, dels inni terrenget, med takarealet som idrettsbane. Administrasjonen i kommunen vurderer ei slik løysing som utfordrande, og har vurdert tomta som lite eigna for både grendehall og fotballbane. Fylkesdirektøren vil ikkje legge dette konkrete skisseforslaget til grunn sidan dette ikkje er omtalt i planforslaget. Fylkesdirektøren vurderer uansett at bruk av tomta til grendehall eller anna offentleg tenesteyting mest sannsynleg vil medføre betydeleg massefylling/utskifting. Sjølv om ikkje heile tomta skulle bli bygd ned, verkar det lite truleg at ein vil kunne ta vare på kvalitetane som friområdet har i dag.

Tjønnevegen/Mellemyra

Mellemyra er viktig som park og rekreasjonsflate som på grunn av plasseringa er lett tilgjengeleg frå bustadområda nord i tettstaden. Parken inneheld relativt store opne flater i tillegg til leikeplass og ei mindre ball-løkke. Fylkesdirektøren meiner det *kan* vere mogleg å få på plass ein fotballbane som er større enn i dag og samstundes ivareta dei funksjonane parken har som friområde med leikeplass og rekreasjonsareal. Fylkesdirektøren syner her til norma for uteareal under pkt. 6.3.4 i Regional plan for Jæren og Søre Ryfylke. Det er tilrådd minst 1500 m² for ein områdeleikeplass, 2500 m² for ballfelt og 6000 m² for eit rekreasjonsområde. Alle desse funksjonane kan dermed i prinsippet få plass innafor eit areal på 10 daa. Slik planforslaget er fremja kan heile arealet bli omdisponert til idrettsanlegg. Dei andre funksjonane til grøntområdet er dermed ikkje sikra varetekte.

Nasjonale og vesentlege regionale interesser på folkehelseområdet

Helsedirektoratet har i sin rettleiar om systematisk folkehelsearbeid fleire prinsipp og kriteria som skal leggjast til grunn ved vurdering av motsegn i plansaker. Desse er vurdert under bokstav a)-e) nedanfor:

a) Vurdering av kor vidt folkehelseomsyn er av nasjonal eller vesentleg regional betydning

Rettleiaren gir ei oversikt over viktige nasjonale og vesentlege regionale interesser på folkehelseområdet som kan gje grunnlag for motsegn. Fylkesdirektøren viser til dei forholda som er mest relevante for saka:

- *At det ved omdisponering av areal som i planar er sett av til fellesareal eller friområde som er i bruk eller er eigna for lek, ikkje blir skaffa fullverdig erstatning, jf. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegginga*
- *At planen svekker moglegheita for fysisk aktivitet og nærfriluftslivsliv i bu- og nærmiljøa. Det kan vere reduksjon av felles areal og/ eller svekking av kvalitetar på felles areal. Fellesareal kan t.d. vere parkar, hundremeterskogar og andre grøne lunger, men også byrom, plassar og meir tilrettelagte aktivitetsarenaer knytt til organisert og uorganisert aktivitet.*

Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke har også retningslinjer som skal ivareta omsynet til grøntstruktur og friområder. Her kan ein m.a. vise til retningslinje 6.3.5 *Grønnstruktur i byggesonen*:

Grønnstruktur i byggesona skal takast vare på og kultiverast både som bruks- og rekreasjonsområde for menneske, økosystem for naturmangfald og grønnstrukturens bidrag til klimatilpassing og overvasshandtering.

I Klepp sin kommune sin arealstrategi er eitt av punkta å

Sikra friområde og utvikla samanhengande grønnstruktur i og ved tettstadene, og ta vare på viktige naturområde.

b) Føre-var prinsippet og c) Planforslaget konsekvens for folkehelse

Fylkesdirektøren meiner at den føreslåtte omdisponeringa kan ha negativ verknad for folkehelse ved at befolkninga mister tilgang til eksisterande leike- og rekreasjonsareal i sitt nærområde. Begge friområda er viktige for barn og unge, og Kvednadalen har ein tilleggsfunksjon fordi den supplerer uteareala til skulen og barnehagen. Når ein ser på nasjonal statistikk er det fleire som regelmessig bruker parkar og grøntområde enn det er som bruker idrettsanlegg. Sjølv om ein fotballbane og grendehall også vil ha ein positiv verknad mtp. tilrettelegging for organisert fysisk aktivitet, har friområde fleire funksjonar som gjer at det er risiko for at den samla konsekvensen for folkehelse vil vere negativ.

d) Korleis varetek planforslaget utjamning av kvalitet i fysiske omgivnader

På den eine sida vil tiltaket gje moglegheit for eit betre aktivitetstilbod for dei som ynskjer å drive med organisert fysisk aktivitet lokalt i Klepp stasjon. På den andre sida syner nasjonale studiar at parkar og grøntområde blir nytta av ulike befolkningsgrupper på tvers av alder og sosial bakgrunn, medan bruken av idrettsanlegg er meir ujamt fordelt. Tiltaket kan dermed medføre prioritering av ei smalare gruppe med brukarar, på ein måte som ikkje bidrar til utjamning.

e) Medverknad

Forslaget har utgangspunkt i eit lokalt initiativ og som inkluderer fleire private innspel til kommuneplanarbeidet. I ei sak som potensielt kan medføre «omfordeling» i korleis offentlege areal for rekreasjon, leik og fysisk aktivitet kan nyttast, meiner fylkesdirektøren det er særskild viktig å få ei brei medverknad der alle grupper får anledning til å sei si meining, ikkje berre dei mest ressurssterke. Kommunen har ansvar for å sikre aktiv medverking frå grupper som krev spesiell tilrettelegging, som barn og unge, eldre, og personar med nedsett funksjonsevne. Fylkesdirektøren kan ikkje sjå at det er dokumentert noko slik medverknad i denne saka.

f) Tiltakets samfunnsmessige nytte

Eit idrettsanlegg og grendehall/offentleg tenesteyting vil kunne ha stor samfunnsnytte. Men eit friområde har også stor samfunnsmessig verdi som arena for uorganisert leik og aktivitet, og kan også ha stor betydning for naturmangfald, handtering av overvatn, og for andre økosystemtenester. Verdien til friområda vil auke med vidare utvikling av omkringliggjande område, og det vil vere vanskeleg å reversere ei nedbygging for å gjenopprette dei grøne områda.

g) Moglegheiter for alternative løysningar og avbøtande tiltak

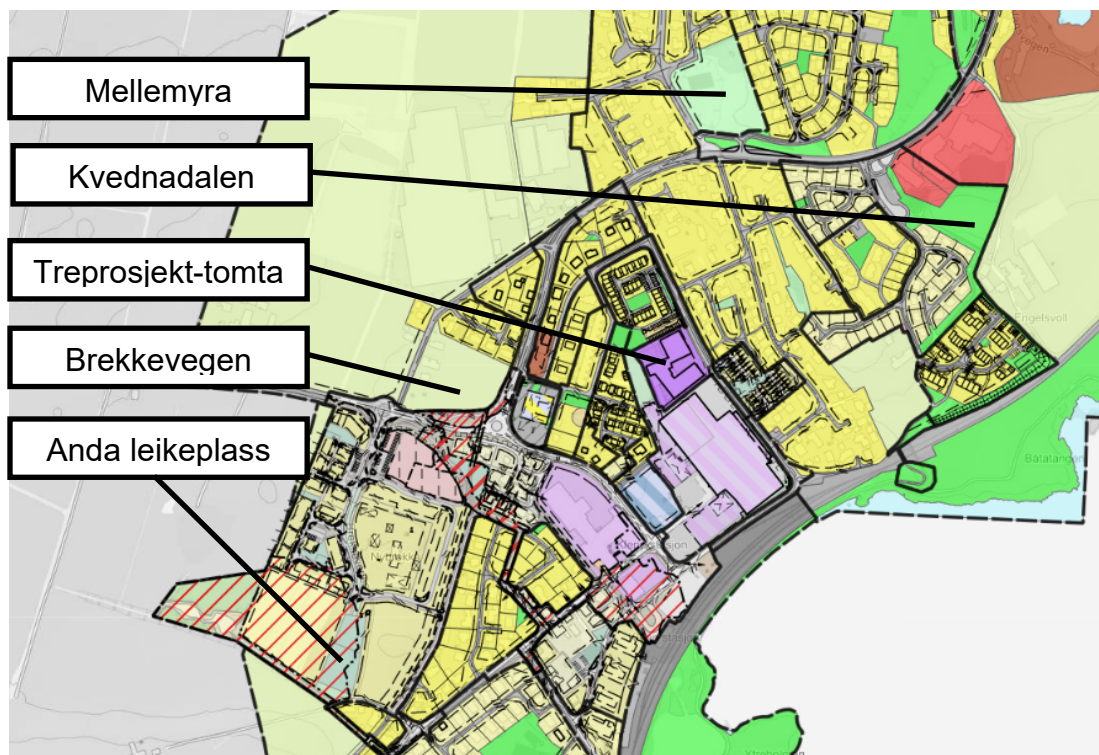
I notatet utarbeida av kommunen er det peikt på alternative løysingar med bruk av andre tomter som ikkje vil medføre beslag av friområde. I notatet er det gjort ei samla vurdering av anvendeleghet, tilkomst, nabotilhøve og eigarforhold og eksisterande bruk, der andre tomter samla sett er vurdert som *meir* eigna enn alternativet i planforslaget. Det er tilrådd fem ulike alternativ som baserer seg på bruk av ei enkelt tomt eller ein kombinasjon av to tomter:

1. Brekkevegen for grendehall og Anda leikeplass for 7er fotballbane
2. Treprosjekt AS tomta for både grendehall og 7er fotballbane
3. Treprosjekt AS tomta for grendehall og Anda leikeplass for 7er fotballbane
4. Treprosjekt AS tomta for grendehall og Mellemmyra for 9er fotballbane
5. Mellemmyra for grendehall og 9er/7er fotballbane

Brekkevegen er i notatet peika ut som det beste alternativet for lokalisering av ein grendehall, og er i kommunalsjefen si innstilling føreslått til både idretts- og kulturføremål. Dette er eit jorde som ligg vest i tettstaden i krysset mellom Stasjonsvegen og Engelsvollvegen. Arealet ligg innafor langsiktig grense, men det er eit jordbruksareal med høg verdi som per i dag ikkje er sett av til utbygging. I lys av skjerpa regionale og nasjonale jordvernmål, meiner fylkesdirektøren at konfliktnivået knytt til omdisponering av eit slikt område også vil kunne vere høgt, men dette vil avhenge av samla utnytting og samfunnsnytte i bruken av området.

Anda leikeplass er eit område sett av til leikeplass i regulert framtidig bustadfelt på Anda, heilt vest i tettstaden. Som del av alternativ 1 og 3 er det føreslått å bruke del av det regulerte arealet til 7-arbane. Fylkesdirektøren meiner at dette kan vere eit reelt alternativ for plassering av ein fotballbane, men det bør vurderast om det er behov for å utvide feltet som kompensasjon for leikearealet som fell bort.

Arealet omtalt som Treprosjekt-tomta (gnr/bnr 10/53) ligg sentralt i tettstaden, nord for Tine sin fabrikk. Treprosjekt AS held i følgje notatet på å byggje ein ny fabrikk og har planlagt å flytte verksemda dit. Tomta er stor nok til ein grendehall, og sidan det allereie er etablert større bygningsvolum vil det truleg vere mogleg å oppføre ein grendehall utan at det medfører ei vesentleg forverring av solforholda for tilgrensande bustadområde. Basert på opplysningane i notatet meiner fylkesdirektøren at tomta kan vere eit godt alternativ for plassering av ein grendehall.

Kart med oversikt over dei alternative tomtene som inngår i kommuneadministrasjonen sine prioriterte løysingar.

h) Samla vurdering av fordeler og ulemper

Fylkesdirektøren meiner at det i eit folkehelseperspektiv vil vere uheldig å tillate omdisponering/nedbygging av dei to friområda Kvednadalen og Mellemyra. Nedbygging av offentlege friområde medfører bortfall av eit breiddetilbod som gir større grupper av befolkninga moglegheit for lek og rekreasjon. Dei aktuelle friområda har også ei særskild betydning for barn og unge. Eit idrettsanlegg og grendehall vil også kunne ha mange positive sider, ikkje minst for organisert barneidrett, men friområda har fleire funksjonar både for folkehelse og som grønstruktur i tettstaden, som vil gå tapt ved ei nedbygging.

På bakgrunn av denne vurderinga tilrår fylkesdirektøren at det blir fremja **motsegn** til omgjering av Kvednadalen til offentlig tenesteyting. Fylkesdirektøren tilrår også at det blir fremja **motsegn** til at heile friområdet i Tjønnevegen/Mellemyra blir omgjort til idrettsføremaal. Når det gjeld Tjønnevegen/Mellemyra meiner fylkesdirektøren at ei løysing som betre tar vare på dei andre funksjonane i friområdet, i tillegg til idrettsareal, kan vere akseptabel.

Vasshus skule/barnehage

Fylkesdirektøren vurderer at det ikkje lenger er grunnlag for å oppretthalde motsegn til omgjering av Vasshus skule/barnehage til næringsformål. I revidert planmateriale er det gjennomført konsekvensutgreiing for arealendringa. Denne konkluderer med at området vil eigne seg til næringsområde, men at det på grunn av manglande kapasitet på veg og gang-/sykkelveg, ikkje bør tillatast besøksintensiv verksemd på området. Arealet er foreslått redusert, og det er definert som næringskategori 3 i føresegnene. Dersom desse endringane blir lagt til grunn i endeleg planforslag meiner fylkesdirektøren at dette gir grunnlag for å trekke punkt 5 i motsegnene til hovudhøyringa som vart behandla i sak 139/2022.

Fylkesdirektøren ved samferdselsavdelinga vil understreke at det ved seinare utarbeiding av reguleringsplan må utarbeidast ei trafikkvurdering for området.

Kulturmiljøvern

Fylkesdirektøren har ingen merknader til endringane som er sendt på avgrensa høyring når det gjeld automatisk freda eller nyare tids kulturminne.

Vidare prosess og mekling

Det vart gjennomført eit administrativt drøftingsmøte mellom Klepp kommune, fylkeskommunen og Statsforvaltaren den 11.11.2022 der motsegner til hovudhøyringa av arealdelen vart gjennomgått. Motsegner som ikkje er tatt til følge og som vil bli gjenstand for mekling inkluderer føreslått bustadområde på Sørbø og administrativ motsegn til utviding av Orstad gravplass. Det manglar også endeleg avklaring/løysingsforslag for andre motsegner som er knytt til føresegner. Det er lagt opp til at det vil bli gjennomført mekling i februar 2023.

Kommuneplanens samfunnsdel vart vedteke i formannskapet den 03.10.2022.

Andre endringar som er vedtatt som ikkje er på høyring

I tillegg til dei fem punkta som er sendt på avgrensa høyring er det gjort ei rekke andre justeringar i kommuneplanforslaget som ikkje formelt sett er send på høyring.

Fylkesdirektøren har nokre merknader til desse endringane, og til siste versjon av føresegner og retningslinjer som er lagt ved høyringsbrevet. Desse merknadene går fram av vedlegg 8.

Konklusjon

Fylkesdirektøren meiner at det i eit folkehelseperspektiv vil vere uheldig å tillate omdisponering/nedbygging av dei to friområda Kvednadalen og Mellemyra, som er viktige leike- og rekreasjonsareal i tettstaden Klepp stasjon. Kommunen har gjort ei kartlegging som syner at det er andre alternative tomter som kan vere betre eigna for dei aktuelle tiltaka og som ikkje medfører beslag av friområde. Fylkesdirektøren meiner at planforslaget er i strid med nasjonale og vesentlege regionale interesser på folkehelseområdet og tilrår at det blir fremja motsegn.

Fylkesdirektøren meiner at tilleggshøyringa gir grunnlag for å trekkje motsegn som var fremja til omdisponering av Vasshus skule til næring som vart fremja under hovudhøyringa i sak 139/2022.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/40020-28
Saksbehandler: Lars Olav Tjeldflaat
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Stavanger kommune - kommuneplanens arealdel 2023-2040 - Tilleggshøring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
16/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Kommuneplanens arealdel 2023-2040 - Tilleggshøring .PDF
- 2 Saker og arealendringer ved tilleggshøring 10-11-22
- 3 Planbeskrivelse tilleggshøring innarbeidet -10-11-22
- 4 Bestemmelser og retningslinjer - tilleggshøring med grønn skrift - 10-11-22
- 5 KU og ROS - endringer ved tilleggshøring innarbeidet

Lenke til kommunens hjemmeside: [Tilleggshøring til 6. januar 2023 | Kommuneplanens nye arealdel \(stavanger.kommune.no\)](#)

Sammendrag

Tilleggshøringen av kommuneplanens arealdel inneholder flere arealendringer som ved hovedhøringen ble presentert som innspill. Innspillene ble da ikke utredet etter plan- og bygningslovens krav, ettersom det i kommunens samlingsprosess ble synliggjort betydelige konflikter ved forslagene.

Fylkesdirektørens vurdering er at flere av arealendringene vil være i strid med vesentlige regionale interesser. Det anbefales å fremme innsigelse mot fem av endringsforslagene.

Kommunen har også gitt føringer for videre arbeid med kollektivtransportstruktur, henholdsvis gjenåpning av Forus stasjon, og skinnegående løsning via Ullandhaug til flyplassen. Fylkesdirektøren viser til at den regionale prioriteringen av ressurser og innsats følger av vedtatt areal- og transportstruktur i regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke. Prosjektene vurderes ikke å bygge opp om regionale prioriteringer.

Konsekvenser for kvalitet i byutvikling med krav om høy tetthet, er tatt opp som tema, bl.a. med vurdering av om retningslinjer for utnyttelsesgrad bør tas ut av kommuneplanen. Fylkesdirektøren tilrår å beholde konkrete, men differensierte retningslinjer om utnyttelsesgrad, for å følge opp det overordna målet om tett bymessig utvikling i prioriterte områder. Grunnlaget for avveining mellom tetthet og kvalitet er styrket både gjennom regionalplanens fokus på kvalitet, og stedsanalyser som planverktøy, og gjennom kommunens egne styringsdokumenter.

Kommunen har vurdert innspill om endring av senteravgrensning og rammer for bruksareal for handel, men vil ta dette opp ved neste kommuneplanrevisjon. Fylkesdirektøren mener denne framgangsmåten er i tråd med regionalplanens føringer for å sikre en helhetlig gjennomgang av kommunens behov, basert på et oppdatert faglig grunnlag.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Fylkesutvalget viser til regionalplanens arealstrategi og prioriteringer av arealstrukturerende kollektivtiltak. Gjenåpning av Forus stasjon og skinnegående kollektivløsning til Ullandhaug og Stavanger lufthavn Sola, er ikke tiltak som har regional prioritet i planperioden.
2. Fylkesutvalget fremmer innsigelse mot omdisponering av regional grønnstruktur til idrettsformål for utvidelse av eksisterende tennisanlegg for Stavanger tennisklubb.
3. Fylkesutvalget fremmer innsigelse mot omdisponering av boligformål til kombinasjonsformål ved Kvernevikveien på Sunde. Endringen åpner for dagligvarehandel og tjenesteyting, og vil undergrave utviklingen av det nærliggende lokalsenteret, der ulike service-, handels- og sosiale funksjoner skal samles og være lett tilgjengelig på ett sted.
4. Fylkesutvalget fremmer innsigelse mot omdisponering av del av universitetsområdet til boligformål. Universitetsområdet er et regionalt prioritert næringsområde, der arealreservene må forvaltes i et langsiktig perspektiv til virksomhetskategoriene området er tiltenkt for.
5. Fylkesutvalget fremmer innsigelse mot omdisponering av jordbruksareal i LNF-området Falkasete på Finnøy, til turist og fritidsformål. Endringen vil bryte opp et større område som i gjeldende plan er vist med hensynssone – kjerneområde landbruk. Endringen er uheldig både ved omdisponering av jordbruksareal (innmarksbeite) i seg selv, men særlig ved at et større sammenhengende jordbruksareal fragmenteres.
6. Fylkesutvalget fremmer innsigelse mot forslag om hensynssone på et areal ved Utstein Kloster hotell, med tilhørende bestemmelser om at området båndlegges for regulering til hotell og reiselivstilbud. Forslaget vil medføre omdisponering av fulldyrka jord, og at størrelsen på restarealet på den fulldyrka teigen blir lite rasjonell for videre landbruksdrift.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Kommuneplanens arealdel 2023 – 2040 var tidligere i år på høring, og ble behandlet i fylkesutvalgets møte 18.10.2022. Ved kommunens høringsvedtak, ble det samtidig sagt at flere arealforslag måtte utredes nærmere og høres i en tilleggshøring.

Endringsforslagene er supplert med konsekvensutredning og ROS-analyse, og er innarbeidet i tidligere høringsdokumenter. På denne bakgrunn er de aktuelle tilleggsforslagene nå sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn.

Problemstilling

Fylkesutvalget må ta stilling til om de nye forslagene med konkrete arealendringer er i konflikt med vesentlige regionale eller nasjonale interesser.

I tillegg til konkrete endringsforslag, har kommunen fattet vedtak knyttet til nye tiltak på infrastruktur for kollektivtrafikk. Tiltakene vil kunne gi føringer for regionale prioriteringer, og fylkesutvalget bør vurdere hvilke signaler som skal gis til kommunen i denne sammenhengen.

Saksopplysninger

Hovedutkast til ny arealdel ble behandlet i fylkesutvalgets møte 18.10.22, men kommunen klargjorde samtidig at det ville bli en tilleggshøring av endringsforslag som på det tidspunktet ikke var utredet i tråd med lovbestemte krav.

Det er foreslått 6 nye arealendringer i tilleggshøringen. En av endringene gjelder omdisponering ved Utstein Kloster Hotell, men da som et alternativ til endringsforslaget ved første gangs høring, der fylkesutvalget fremmet innsigelse. Det er i tillegg gjort enkelte endringer i bestemmelsene, der en av endringene (skiltbestemmelser) kommenteres med utgangspunkt i kulturminnehensyn.

Noen endringsinnspill, bl.a. om utvidelse av handelsrammene i og omkring kommunedelsenteret i Hundvågkrossen, og å dele sentrumsfunksjoner med områder ved Bangarvågen, er vurdert av kommunen. Endringene som er gjort i denne sammenheng er kun en oppdatering i tråd med nylig vedtatt reguleringsplan. Endring av bestemmelser om handel gjelder kun at avstandskrav mellom dagligvarebutikker er fjernet, noe som ikke er i konflikt med den regionale planbestemmelsen. Det er altså ingen planendringer som krever ytterligere kommentarer i området Hundvågkrossen – Bangarvågen ved denne revisjonen.

Kommunens vedtak om kollektivinfrastruktur er fulgt opp med nærmere vurderinger i planbeskrivelsen. Vedtakene legger opp til at det skal settes i gang videre planprosesser, men det gjøres ingen konkrete endringer i arealdelen i denne omgang. Det er imidlertid tatt inn bestemmelse om at det skal utarbeides kommunedelplan for prosjektet og at avklaringer og arbeid skal gjøres i samarbeid med fylkeskommunen og nabokommuner.

Fylkesdirektørens vurderinger

Innledende betraktninger

Noen av kommunens politiske bestillinger ved førstegangsbehandling av planforslaget har karakter av utrednings-/vurderingsoppgaver for å belyse enkelte tema nærmere.

Dette omfatter utvidelse av rammer for handelsareal i og ved bydelssenteret i Hundvåg, og forholdet mellom kvalitet og utnyttelsesgrad generelt ved utbygging. Det ble også fattet vedtak om å beskytte områder med sammenhengende eldre trehusbebyggelse og at dets egenart skal bestå, uten at dette har ført til konkrete endringer i arealplanen etter første gangs høring. De nevnte temaene er omtalt og vurdert i planbeskrivelsen, men det er henvist til at pågående eller framtidige planprosesser er best egnet for oppfølging i en helhetlig sammenheng.

Nærmere om handel

Fylkesdirektøren støtter kommunens administrative vurderinger av temaene nevnt over. Når det gjelder rammer for bruksareal for handel, angir den regionale planbestemmelsen at vurderingene skal gjøres på kommuneplannivå, eller -delplannivå, for å få en samlet vurdering av behov og konsekvenser. Ved revisjon av regionalplanen for Jæren i 2019 ble handel utredet som et eget tema, bl.a. for å belyse konsekvenser og behov knyttet til endrede trender innen handelsomsetningen. Det ble konkludert med at det ikke var behov for større endringer av den regionale planbestemmelsen og retningslinjene for lokaliseringssstyring av handel, men at utviklingen skulle følges fortløpende.

På kommunalt nivå kan det likevel være forhold som tilsier ny gjennomgang, men i så fall bør temaet utredes og vurderes for kommunen samlet. En av grunnene til dette er at senterhierarkiet innebærer at de mindre sentrenes handelsareal skal dekke daglige behov, mens de større sentrene forutsettes å dekke et videre handelsspekter. En del av kjøpekraften i et mindre senteres omland, skal dermed kanaliseres til kommunesenteret. Når de ulike sentrenes rammer i form av bruksareal for handel fastsettes, skal denne ønskede skjevfordelingen gjenspeiles. Handel som tema bør følgelig vurderes for kommunen som helhet. En viktig side ved slike vurderinger er også handelens betydning for god stedsutvikling.

For Hundvågkrossen som bydelssenter vil videreutvikling av stedskvalitetene være tett knyttet til senterets avgrensning og ramme for handelsareal. Det er dermed ikke bare fordelingen av handelsrammer mellom de ulike sentrene som er vesentlig, men også hvordan lokalisering av eventuell ny handel kan gi et positivt bidrag til stedsutviklingen. Endringer i nåværende rammer bør derfor tas opp som tema i neste kommuneplanrevisjon, dersom kommunen mener det er behov.

Kvalitet og utnyttelsesgrad

Kommunestyret vedtok at det skal vurderes hvordan kvalitet kan settes over utnyttelsesgrad i kommuneplanen. Konkret vurderes det om retningslinjer om utnyttelsesgrad kan tas ut, ev. om en kan øke differensieringen av glideskalaen som

gir lavere utnyttelsesgrad jo større andel boliger det er i et reguleringsområde med blanda formål.

Fylkesdirektøren erfarer at forholdet mellom kvalitet, både for bomiljø og for bebyggelsens forhold til omgivelsene, er tema som svært ofte er gjenstand for diskusjon ved utforming av reguleringsplaner. Særlig tydelig er dette i de prioriterte byutviklingsområdene, både i Stavanger og andre kommuner. Ved siste revisjon av regionalplanen var kvalitet et av de prioriterte temaene, og dette er fulgt opp med utarbeiding av veilederen «Bymessig fortetting på Jærsk». Her gis det føringer for differensiert utnyttelsesgrad i ulike type-områder, fra de tette sentrums- og transformasjonsområdene, til mindre steder og etablerte boligområder. Kommunens ansvar ifølge retningslinjene, er å gi differensierte og stedstilpassede retningslinjer for bokvalitet og tetthet. Dette bør være i tråd med utnyttelsesgraden angitt som et intervall for ulike typeområder. En annen viktig føring i regionalplanen er retningslinjene om innledende stedsanalyse ved reguleringsprosesser. Hensikten med dette er å få et verktøy for å finne gode løsninger tidlig i planleggingen, der ønsket om effektiv arealbruk avveies mot behovet for å sikre attraktive bo-områder og steds kvaliteter som oppleves som gode.

Stedsanalyser er allerede begynt å tas i bruk i reguleringsprosesser i Stavanger, og kommunen har utviklet egne styringsdokumenter i denne kommuneplanrevisjonen for å ivareta kvalitative hensyn. Etter fylkesdirektørens vurdering er dette godt i samsvar med regionalplanens vekt på kvalitet i byutviklingen, og utelukker ikke en effektiv arealutnyttelse. Dette er viktig da både nasjonal arealpolitikk og regionalplanen har klare forventninger om at kommunene tilrettelegger for kompakt og bymessig utvikling for å redusere *transportbehov* og bygge opp om *miljøvennlig transport*.

Fylkesdirektøren mener de planmessige verktøyene for å balansere kvalitative hensyn opp mot høy utnyttelsesgrad er styrket. Samtidig er det viktig, og en tydelig forventning i regionalplanen, at kommunene skal gi konkrete rammer for utnyttelsesgrad, både som styringssignal til reguleringsprosessene, men og som en indikator på om regionale mål følges opp. Det bør også framheves at nåværende plan bruker retningslinjer og ikke bestemmelser, noe som gir god anledning til å utnytte mulighetsrommet for utvikling, men tilpasset stedlige forhold.

At kommunen vil foreta en nærmere vurdering av egne retningslinjer, herunder den nevnte glideskalaen, anses som positivt. Evaluering av gjennomførte prosjekt kan gi verdifull kunnskap om retningslinjenes konsekvenser, og et godt grunnlag for vurdering av endringsbehov. Det må likevel forutsettes at planen fortsatt skal ha konkrete retningslinjer, og at disse forholder seg til regionalplanens rammer.

Kulturminneinteresser

Fylkesdirektøren har merknader vedrørende kulturminner og kulturmiljø til to endringsforslag. Dette gjelder reviderte bestemmelser om skilt og reklame, og endring av arealformål for «Domkirkens sykehjem» fra tjenesteyting til boligformål. Dette omtales i egne avsnitt.

Når det gjelder endringen knyttet til Utstein Kloster hotell, vil uttalelsen til hovedhøringen også være dekkende for det nye alternativet som er lagt fram nå.

Kollektivinfrastruktur

Sentrale tema ved tilleggshøringen er mulig gjenåpning av Forus stasjon og tilretteleggingen for kollektivtransport fra sentrum til Universitetet i Stavanger og videre til Stavanger lufthavn, Sola. I forhold til sistnevnte har kommunestyret gjort vedtak om at det skal igangsettes et arbeid med en kommunedelplan for et hurtiggående skinnegående kollektivtilbud til Ullandhaug, Forus og Stavanger lufthavn, Sola.

Fylkesdirektøren kommenterte disse temaene også ved hovedhøringen, men da i begrenset omfang i påvente av utarbeidelse av ROS-analyse. I vedlegg 1 «Saker og arealendringer til tilleggshøringen høsten 2022» er tidligere merknader fra fylkeskommunen referert til sammen med administrasjonens egne tanker rundt temaene. Fylkesdirektøren støtter i hovedsak de synspunktene som her legges til grunn, og vil i denne uttalelsen utdype temaene sett fra et regionalt ståsted.

Forus Stasjon

Forus stasjon ble lagt inn som et framtidig togstopp ved forrige rullering av kommuneplanen (2014-2029). Begrunnelsen var potensialet for byutvikling og omforming knyttet til en framtidig stasjon på Forus, samt stasjonen som et mulig kollektivknutepunkt for kollektivtransporten mellom bybåndet og vestover mot Forus og Sola.

Fylkesdirektøren støtter synspunktene i kommunens saksutredning om at vurderingen av måloppnåelse ved en gjenåpning av Forus stasjon må ses i lys av stasjonens egnethet som et kollektivt knutepunkt ut fra den regionale transportstrategien, og hva potensialet for byutvikling er ved gjenåpning av stasjonen. Kommunestyret sitt vedtak i møte 22.6.22 om at det skal gjøres en grundigere vurdering av hvordan en gjenåpning av Forus stasjon bidrar til fortetting og arealomdisponering på Forus retter seg først og fremst mot sistnevnte, men de to temaene henger nødvendigvis sammen.

Som det er påpekt i kommunens saksutredning, må en eventuell gjenåpning av Forus stasjon ses i sammenheng med innretningen av den øvrige kollektivsatsingen. De valgene som er gjort til nå, og som legger rammene for infrastrukturen som nå bygges i form av videreføring av bl.a. Bussveien, støtter ikke opp om Forus stasjon som et viktig knutepunkt. Det sentrale er å utnytte utviklingspotensialet og styrke passasjergrunnlaget rundt Bussveien langs fv. 44 og eksisterende stasjoner langs Jærbanen.

Gausel stasjon er pekt ut som stasjon for omstigning mellom Jærbanen og Bussveien, og for videre kobling mot Forus og Sola. En eventuell Forus stasjon vil ikke ha direkte kobling mot Bussveien, vil være utenfor Bussveiens nedslagsfelt (avstand ca. 900m) og vil kreve at det etableres en egen tilbringertjeneste. Fylkesdirektøren mener det fremstår lite realistisk og formålstjenlig å tenke seg en gjenåpning av Forus stasjon innenfor denne kommuneplanperioden.

I administrasjonens redegjørelse sies det at områdene rundt Forus stasjon vil være viktige med tanke på langsiktig utviklingskapasitet for Stavanger, men formodentlig utenfor denne kommuneplanperioden. Potensialet er også heftet med stor usikkerhet bl.a. knyttet til Norturatomten. For byutviklingen vil ikke nærområdene til en Forus stasjon ha en viktig strategisk eller kapasitetsmessig betydning på kort sikt.

Den regionale arealstrategien prioriterer utvikling av områder som bygger opp om bussveien og kollektivknutepunkt, samtidig som prinsippet om å bygge innenfra og ut signaliserer mest mulig sammenhengende byvekst ut fra sentrene. Det er dermed ønskelig at innsats for byutvikling nå kanalisere til områder med bedre strategisk beliggenhet.

Kollektivtransport fra sentrum via universitetsområdet til Stavanger lufthavn, Sola

Kommunestyret vedtok i møte 20.6.2022 at det innarbeides i bestemmelsene at det skal igangsettes et arbeid med en kommunedelplan for et hurtiggående skinnegående kollektivtilbud til Ullandhaug, Forus og Stavanger lufthavn, Sola. Kravet om kommunedelplan er tatt inn i forslaget til nye kommuneplanbestemmelser som er en del av denne tilleggshøringen.

Kollektivbetjening mellom Stavanger sentrum og Ullandhaug er omtalt i vedlegg 7 til hovedhøringen av kommuneplanens arealdel, med tilleggsnotat om kollektivtransport til Ullandhaug som andre vedlegg side 32. Tilleggsnotatet gjør rede for prosesser og pågående arbeider i regi av Rogaland fylkeskommune. Utredningen av kollektivtrasé til Ullandhaug (ref. konsept i Bymiljøpakken) i regi av fylkeskommunen er noe forsinket, men det er viktig å understreke dette arbeidet sett opp mot vedtaket i kommunestyret.

Vedtaket i kommunestyret skisserer at arbeidet skal omfatte utredninger og avklaringer av mulige traseer og konsept og hvordan disse kan knyttes til etablerte og planlagte transportsystem. Det er understreket at avklaringer og arbeider skal gjøres i samarbeid med fylkeskommunen og nabokommuner, og at aktuelle arealer i Stavanger kommune skal sikres med hensynsone H710 i senere revisjoner av kommuneplanens arealdel.

Administrasjonen påpeker at dersom en trasé skal båndlegges med hensynssone for framtidig planlegging vil det kreve en utredning av mulige traseer *før* en legger hensynsone over aktuelle arealer, og at en slik prosess bør starte med et forprosjekt eller en mulighetsstudie. Først når det foreligger en utredning av traseer kan det være aktuelt å innarbeide dette i kommuneplanens arealdel som arealformål, streksymbol eller hensynsone, og stille krav om videre planlegging og utredning i bestemmelsene. Per dags dato har man ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og mangler avklaringer med relevante aktører. Fylkesdirektøren støtter måten administrasjonen tilnærmer seg dette på.

Ut fra senere års diskusjon om det fremtidige kollektivsystemet på Nord-Jæren, herunder den betydelige satsingen på Bussveien som konsept, fremstår det som et sidespor å tenke i retning av skinnegående kollektivtilbud på strekningen sentrum-Ullandhaug-flyplassen. Sentrale føringer, Bymiljøpakken og den langvarige

diskusjonen som har vært vedrørende temaet, tilsier at konseptet også på denne strekningen blir bussrelatert.

Det er også et vesentlig moment at et eventuelt skinnegående kollektivtilbud på strekningen allerede er utredet i regi av Rogaland fylkeskommune og med Norconsult som konsulent, for så kort tid siden som i 2019. Konklusjonen her var at man ikke tilrådte et skinnegående konsept på strekningen.

Blant det som kan trekkes frem fra rapporten til Norconsult er at markedspotensialet for en skinnegående løsning ut til Sola var så lav at den ikke kunne forsvares markedsøkonomisk, og at for å kunne forsvare et skinnegående konsept til Ullandhaug måtte det komme på plass en helt ny strategi for areal og byutvikling som prioriterer influensområdet til skinnegående transportkonsept på bekostning av andre utviklingsområder. Det er ingenting ellers ved høringen som tilsier at kommunen ønsker å bevege seg bort fra gjeldende byutviklingsstrategi, en strategi som fylkeskommunen ved flere anledninger har støttet opp om og gitt ros for.

Fylkestinget behandlet rapporten fra Norconsult i møte 11.06.2019 og vedtok å ikke arbeide videre med skinnebasert kollektivtransport mellom Jærbanen, Ullandhaug og flyplassen. På bakgrunn av fylkeskommunens utredning innstilte kommunedirektøren på at det ikke skulle gås videre med saken. Fylkesdirektørens vurdering er at dette også bør være standpunktet i 2022.

Arealendringer

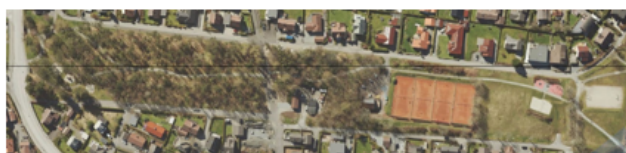
I omtalen under av de konkrete arealforslagene, er rekkefølgen lik den som er brukt i kommunens omtale i tilleggshøringen, jf. dokumentet kalt «*Vedlegg 1: Saker og arealendringer til tilleggshøringen høsten 2022.12.08*».

Stavanger tennisklubb gnr/bnr 38/7- omdisponering av friområde

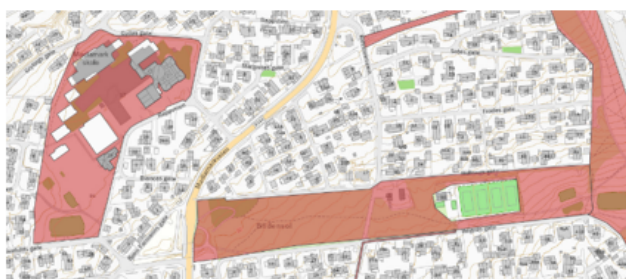
Stavanger tennisklubb har i dag et eksisterende anlegg med fire baner, klubbhus og parkeringsplass/øvingsbane i nærheten av Madla bydelssenter. Anlegget har eksistert i lang tid og er vist i reguleringsplan fra 2004, som del av regulert friområde. Idrettsanlegg hører formelt sett ikke inn under friområdeformålet, men reguleringsplanens intensjon om tennisbaner er tydelig ved at plasseringen er markert i planen og avgrenset mot omkringliggende friområde.

I figuren under vises beliggenheten i forhold til den regionale grønnstrukturen, flyfoto som viser dagens tilstand, og friluftsområdereistreringen fra 2018 som var en nasjonalt prioritert oppgave der fylkeskommunen stod for regien av gjennomføringsopplegg i alle kommunene. Området ble av kommunen verdisatt som et svært viktig område.

Kommuneplanen viser området som del av den overordna grønnstrukturen, og med etablert gangveg i kanten av området.

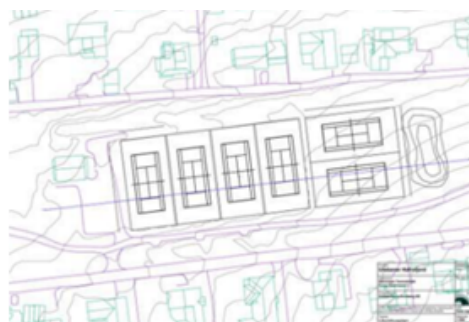
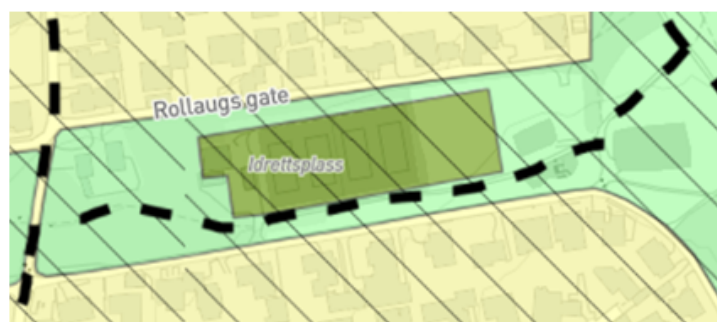

Flyfoto: Friområdet med eksisterende anlegg

Friluftsområderegrering 2018: Svært viktig

Det foreslås å endre arealbruken for dagens anlegg fra friområde til idrettsformål, og at nåværende anlegg utvides med to baner mot øst, inn i arealet som i dag framstår som et reelt friområde. Figuren under viser området som endres til idrettsformål, og hvordan de to nye banene er tenkt plassert.

Bildet under viser tilstanden på området hvor det ønskes etablert to nye baner. Mot øst (til høyre i bildet) er det opparbeidet leke- og aktivitetsområde for barn og unge.

Foto: Google maps

Fylkeskommunen er friluftsmyndighet etter friluftsløven, og skal arbeide for å fremme allmennhetens friluftsinnteresser og friluftsløformål innen sitt område. I tillegg til spesifikke forvaltningsoppgaver, har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta friluftsinnteresser av regional interesse i plansammenheng. I denne saken vil arealendringen gå på bekostning av en viktig og markant overordna grønnstruktur. Slike strukturer er av stor betydning for å dekke behovet for rekreasjon og nærfriluftsliv i bymessige områder, særlig i områder med vekst og stor befolkningskonsentrasjon.

I nasjonal og regional politikk er nærfriluftslivet løftet opp som en prioritert del av arealforvaltningen. Mange grupper i samfunnet har begrenset aksjonsradius, og anledningen til å komme i kontakt med rekreasjonsområder og natur er ofte avhengig av tilgang til en nærliggende grønnstruktur. Dette har betydning for muligheten til uteaktivitet og mosjon, men er også av betydning i et utvidet folkehelseperspektiv. Det er i flere sammenhenger påvist at muligheten for opplevelse og visuell kontakt med grønne omgivelser er positiv for den allmenne helsetilstanden, både fysisk og mentalt. Fylkesdirektøren mener verdien av en bred vegetasjonskledd grønnkorridor blir underkommunisert, og vil derfor framheve prioriteringen av området som del av den regionale grønnstrukturen.

Sammenheng og bredde på de grønne korridorene er viktig for opplevelsesverdien, men også for økologiske sammenhenger og funksjoner i bylandskapet. Vurdert ut fra arealets størrelse, artsobservasjoner og vegetasjonstype, vil omdisponering isolert sett ikke ha større negative effekter på naturmangfoldet, jf. konsekvensutredningen. En slik tilnærming tar imidlertid ikke hensyn til sumeffekten av arealtap/arealendringer over tid, som er en av de viktige faktorene bak trenden med sterk tilbakegang av bl.a. insektpopulasjoner. Selv om det her er snakk om hverdagsnatur, er området likevel i bruk som matsøksområde for flere rødlista fuglearter, noe som indikerer at denne typen områder også har verdi i økologisk sammenheng. Området har også en rekke storstamma trær som kommuneplanforslaget generelt legger stor vekt på å bevare. Det er ikke avklart om disse kan bevares uskadet ved den nødvendige tilretteleggingen for nye tennisbaner.

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen skal bidra til å sikre et godt fysisk oppvekstmiljø, der det er muligheter for uorganisert lek og å skape sitt eget lekemiljø. Kombinasjonen av opparbeida lekeareal og areal med naturpreg gir gode muligheter for et slikt miljø, og i dette tilfellet er det også potensial for å styrke naturverdien av området. Området blir ikke erstattet med annet tilsvarende areal, og selv om det er liknende areal i andre deler av den nærliggende grønnstrukturen, blir avstanden fra boliger større og tilgjengeligheten dermed redusert. Endringen vurderes å svekke barn og unges interesser.

Endringen er antatt å medføre noe økt biltrafikk, noe som er uheldig ettersom trafikken da må krysse turvegen gjennom området. Økt trafikk kan også oppfattes som en ulempe for det etablerte bomiljøet i nærheten, da det ikke er fortau langs adkomstveien.

Fylkesdirektøren legger vekt på at det nåværende tennisanlegget har eksistert i lang tid, og at det har vært reguleringsplanens intensjon å sikre areal for anlegget.

Omdisponering til idrettsformål for denne delen av anlegget vil gjenspeile både intensjon i tidligere planvedtak og faktisk bruk, og anses dermed som akseptabelt.

Utvidelse av anlegget går derimot på bekostning av allmenne verdier som er høyt prioritert i regional sammenheng, herunder folkehelse og barn og unges interesser. Fylkesdirektøren tilrår at det fremmes **innsigelse** mot denne delen av arealendringen.

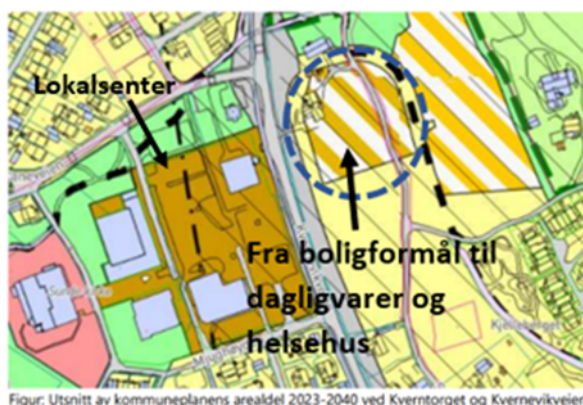
Kvernevikveien – endring fra boligformål til bebyggelse og anlegg - dagligvare og helsehus

Et areal på ca. 5 dekar, som i kommuneplan og områderegulering er avsatt til boligformål, foreslås omdisponert til «Kombinert bebyggelse og anleggsformål». Formålet vil åpne for et konkret innspill om dagligvarehandel og helsehus. Området ligger like overfor lokalsenteret på Nore Sunde, men på motsatt side av fv.4560, Kvernevikveien.

Aktuelle reguleringsformål ved detaljregulering vil være «Forretning og Offentlig eller privat tjenesteyting, ev. sentrumsformål».

Den sentrale problemstillingen i saken er områdets lokalisering og forhold til lokalsenteret på motsatt side av fylkesveien. I tillegg er det også spørsmål om den planlagte boligkapasiteten i området bør reduseres.

Figurene over viser kommuneplanen med endringsforslaget til venstre, og flyfoto med områdets beliggenhet til høyre. Fylkesveien utgjør en betydelig barriere mellom øst

og vest, selv om det er en undergang i nord. Dette er viktig ettersom den ønskede arealbruken skal legge til rette for virksomheter som bør lokaliseres til lokalsenteret.

Regionalplanen legger opp til by- og tettstedsutvikling med en differensiert senterstruktur, tilpasset stedenes størrelse og funksjoner. Bruksareal for handel skal avgrenses ut fra stedets naturlige handelsomland, og senterområdene skal avgrenses og dimensjoneres for å sikre en kompakt og gangvennlig form. Handel er en drager for annen publikumsretta virksomhet, og for senterområdets «bylivsprofil» er det svært viktig at både handel og annen service og tjenesteytende virksomhet lokaliseres innenfor sentrumsformålets avgrensning.

Avgrensning av senterområdet er fastsatt gjennom en konkret vurdering i tidligere kommuneplanrevisjon, og er senere detaljert gjennom reguleringsplan. Ved eventuelle endringer av senterområdets avgrensning er det svært viktig å legge vekt på stedsutviklingsperspektivet, og at senteret framstår som samlet og attraktivt som sosialt møtested.

I henhold til regionalplanen kan dagligvarehandel og nærservice også lokaliseres utenfor de definerte senterområdene, men da i tilknytning til lokale boligmiljøer, og under forutsetning av at det ikke vil konkurrere med etablerte sentre.

Etter fylkesdirektørens vurdering vil arealbruk som foreslått få negativ innvirkning på lokalsenterets utviklingsmulighet, samtidig som senterområdet vil framstå som utflytende og todelt, adskilt av en sterkt trafikkert veg. I realiteten innebærer endringen en form for senterutvidelse, men da i strid med regionalplanens lokaliseringsprinsipper og kriterier for god stedsutvikling. Det er heller ikke dokumentert et reelt behov for nye arealer til sentrumsformål, og det framgår av planbeskrivelsen at det er tilstrekkelig areal i det eksisterende senterområdet for å dekke nærområdenes behov, inkludert plass for ny dagligvarebutikk.

Om det åpnes for ønsket dagligvarehandel og tjenesteyting mener fylkesdirektøren dette vil komme i en direkte konkurransesituasjon mot lokalsenteret, og i strid med regionalplanens retningslinjer om senteravgrensning og lokaliseringsstyring av handel. På denne bakgrunn anbefaler fylkesdirektøren at det fremmes **innsigelse** mot endringsforslaget.

Det er også trafikale betenkeligheter ved endringen, og forslaget vurderes som uheldig ut fra et samferdsels- og trafiksikkerhets aspekt. Dette er også påpekt ved opprinnelig høring. Rekkefølgekrav om kryssutbedringer, planskilt kryssing for myke trafikanter, tilrettelegging for kollektivtrafikk og generelt fullverdige løsninger for gående og syklende, vil være sentrale elementer i en detaljregulering. Kravene må ses opp mot planarbeid langs fv. 4560 Kvernevikveien og det må være en tett dialog med fylkeskommunens samferdselsavdeling knyttet til dette.

Det understrekes også at det er et hovedmål i regionalplanen er å legge til rette for effektiv byutvikling innenfor et av landets mest dynamiske og produktive områder. At endringen vil redusere boligkapasiteten innenfor utbyggingsområdet langs fremtidig bussveiakse, vil svekke grunnlaget for en kollektivbasert områdeutvikling. Også dette er et tungtveiende argument når fylkesdirektøren tilrår at det fremmes innsigelse mot endringsforslaget.

Domkirken sykehjem – endring fra offentlig eller privat tjenesteyting til boligformål

Forslagsstiller ønsker å endre området som tidligere har vært i bruk som Domkirkens sykehjem på Eiganes fra offentlig og privat tjenesteyting til boligformål. Det aktuelle arealet grenser til hensynssone Trehusbyen og NB!-område (Riksantikvarens register over nasjonale verneinteresser i byer), inkludert områder som skal reguleres til bevaring, på alle kanter. Videre grenser området til Fredheim, verneverdig bispebolig med hageanlegg, i sør. Bispeboligen inngår i kommunens kulturminneplan, og det er opplyst i saken at det skal startes opp arbeid med detaljregulering/verneplan for bispeboligen i 2023.

Omdisponering fra offentlig formål til bolig er i utgangspunktet ikke problematisk ut ifra et kulturminneperspektiv. Dette forutsetter imidlertid at eventuell endring av eksisterende bebyggelse eller oppføring av ny bebyggelse i området tar nødvendig hensyn til og tilpasses omkringliggende bevaringsverdige bebyggelse og kulturmiljø av vesentlig regional og nasjonal interesse. Dette gjelder både høyde/volum, utforming, bebyggelsesstruktur og material- og fargebruk på bebyggelsen. Gjenbruk av eksisterende bebyggelse vil være positivt i et klima- og miljøperspektiv.

Ullandhaug - universitetsområdet – endring fra offentlig eller privat tjenesteyting til boligformål

Området som foreslås endret er ca. 24,5 dekar stort, og ligger på vestsiden av Kristine Bonnevie's vei, jf. figuren under. Arealet inngår i områderegulering for universitetsområdet, vedtatt 2017. Hovedformålet både i kommuneplan og områderegulering er offentlig eller privat tjenesteyting. I områdereguleringen er formålet presisert til å være studentboliger, og forutsetningen er at disse skal være i regi av studentsamskipnaden. Tilknytningen til samskipnaden gjør at studentboligene skiller seg fra ordinært boligformål. Under er kartframstilling fra tilleggshøringen gjengitt, dvs. arealbruk i foreslått kommuneplan. Den delen av eiendommen som ligger nord for veien endres ikke.

I regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke er universitetsområdet vist som et regionalt høyt prioritert utviklingsområde med høy urbaniseringsgrad. Det er tilrådd at området utvikles som senter for spesialisthelsetjenester, forskning og høyere utdanning. Det er over mange ti-år gjennomført strategiske grep, både planmessig og på andre måter, for å sikre et område med langvarig kapasitet for høyere utdanning, og etter hvert beslektede virksomheter, inklusive universitetssykehuset.

Det er av stor strategisk verdi å fortsatt kunne disponere området for framtidige behov innen de prioriterte virksomhetsområdene, noe som vil være viktig for hele regionens utviklingsmuligheter. I lys av at det her foreligger en relativt ny områdeplan og at det er utfordrende å forskuttere behovet for universitetsområdet i et lengre tidsperspektiv, fremstår det problematisk å foreta denne endringen i arealformål. De store arealreservene til boligformål som allerede ligger inne i kommuneplanen taler også mot endringen.

Endringen vil spise av universitetsområdets arealkapital, og plass for studentboliger må finnes andre steder, ev. overlates til et varierende utleiemarked. Manglende eller uavklarte bo-muligheter må antas å få negativ innflytelse på universitetets attraktivitet, og dermed også på regionens tiltrekningskraft.

Studentboliger på universitetsområdet vil gi lite transportbehov, og svært lite ekstra biltransport, mens ordinære boliger må ventes å gi økt privatbiltransport i et område som allerede har rushtidsproblematikk. Selv om nærhet mellom bolig og arbeidsplass kan være en viktig faktor ved valg av bosted, kan det ikke legges til grunn at det vil bli en slik direkte sammenheng for området.

Det vil derimot være sannsynlig at transportarbeid med privatbil vil øke og at omdisponering til boligformål vil utløse et annet mønster når det gjelder transport. En endring til boligformål i den delen som ligger i Stavanger kommune vil implisere at den trafikale infrastrukturen i området må ses på med nye øyne hva gjelder plassering av adkomst (herunder krysstype), tilbud til myke trafikanter, støyskjerming mm. Dette er imidlertid forhold som krever vurderinger på reguleringsnivå, og må også ses i sammenheng med eventuelle endringer på Sola-siden av området. Fylkesdirektøren går ikke videre inn på tematikken nå, ettersom omdisponering frarås.

Hovedinnvendingen mot forslaget er etter fylkesdirektørens vurdering at endringen vil gå ut over de langsiktige utviklingsmulighetene i et høyt prioritert regionalt næringsområde med en særegen virksomhetsprofil. Fordelene med å samle kompetanse innen utdanning, forskning og helse på et sted var et viktig argument for lokalisering av nytt sykehus, og symbioseeffekten dette kan gi bør være sentralt også ved den framtidige utviklingen av området.

Fylkesdirektøren tilrår ut fra dette at det fremmes **innsigelse** mot omdisponering. Det vises ellers til fylkesutvalgets behandling av liknende endringsforslag i Sola-delen av universitetsområdet, og innsigelsen som bli fremmet ved behandling av den saken.

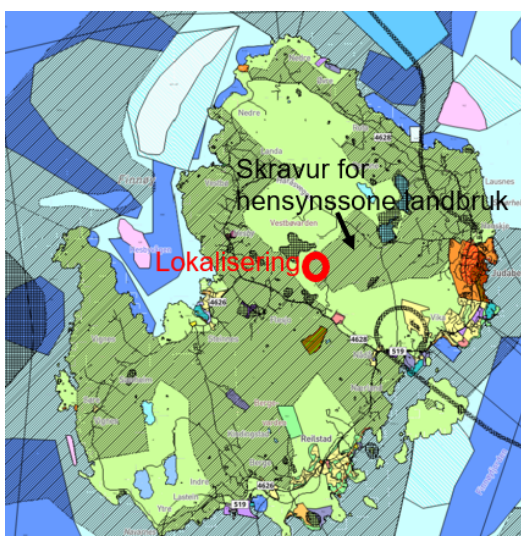
Falkasete på Finnøy – «Landbrukshytter»

Det foreslås å endre et LNFR-område på ca. 9,5 dekar til planformålet «Fritids- og turistformål». I innspillet er det opplyst at det ønskes oppført «Landbrukshytter» på

festetomt, med en salg- og tilbakeleiemodell der arealet på tak skal leies tilbake som beiteareal. Også arealet rundt forutsettes å bli brukt som beite. Parkeringsplass er tenkt lagt i utkanten av området.

I kommunens omtale kommenteres ikke detaljene, da det er den overordna arealbruksendringen som er hovedspørsmålet på kommuneplannivå. Kommunen har vurdert at det mest korrekte planformålet for innspillet er «Fritids- og turistformål» da det har preg av kommersiell næringsvirksomhet, og dermed skiller seg fra planformålet «Fritidsbebyggelse»

«Landbrukshytter» er ikke et begrep etter plan- og bygningsloven, og kommunens tolkning av korrekt arealformål for den aktuelle virksomheten legges til grunn. Det bemerkes likevel at grenseoppgangen mot ordinær fritidsbebyggelse er noe uklar. Den sentrale problemstillingen er etter fylkesdirektørens vurdering uansett knyttet til avveining mellom jordvern hensyn og ny bebyggelse som ikke sorterer inn under LNFR-formålet.

Kartet til venstre viser gjeldende arealbruk for Finnøy, med rød markering av lokalisering for ønsket fritidsbebyggelse.

Den skråstilte skravuren viser hensynssone landbruk, som i bestemmelsene er betegnet som «*LNFR-område med særskilte verneverdier - kjerneområde landbruk*».

Området der hyttene er tenkt plassert er registrert som jordbruksareal i form av innmarksbeite.

I forslag til ny kommuneplan er hensynssonen for landbruk tatt ut, slik at landbruksområdene

på Finnøy ikke lenger sorteres i kategoriene innenfor eller utenfor et kjerneområde. Ved at det er foreslått å innføre langsiktig grense mot landbruk rundt Judaberg, er det i realiteten foreslått en generell skjerpet holdning mot omdisponering/nedbygging av jordbruksarealer. Også i den oppdaterte arealstrategien er jordvern og arealnøytralitet for naturverdier framhevet som et viktig grep i forutsetningene for kommunens videre utvikling.

Selv om arealet har begrenset størrelse, vil omdisponering ha svært uheldige konsekvenser ved at et stort og relativt homogent LNFR-område «punkteres» av ny fritidsbebyggelse sentralt i området. Konsekvensene kan i en viss forstand sammenliknes med konsekvensene av dispensasjonspraksis, der områder stykkes opp bit for bit over tid. I dette tilfellet får en imidlertid vurdert arealbruken i en helhetlig plansammenheng, slik at beslutningsgrunnlaget blir vesentlig bedre.

Fylkesdirektøren vurderer forslaget som konfliktfylt, både ved utbygging på jordbruksareal i seg selv, og ved at den planlagte arealbruken har et klart konfliktpotensial i forhold til ordinær landbruksdrift i omkringliggende områder. At det skal legges til rette for beite på bebyggelsens tak vurderes som et svært usikkert

avbøtende tiltak, med et klart konfliktpotensial i forhold til bruk av bygg og området rundt i fritidssammenheng. Det vurderes at et slikt tiltak ikke kan oppveie tapet av ordinært beiteareal.

Fylkesdirektøren legger imidlertid størst vekt på den uheldige strukturelle virkningen ved fragmentering av et sammenhengende landbruksområde. Et viktig forvaltningsprinsipp både i nasjonal og regional arealpolitikk har i lang tid vært å holde klare grenser mellom byggeområder og LNFR-områder. Over tid er avvik fra dette prinsippet svært uheldig for landbruksvirksomheten.

Forslaget vurderes dermed å ha stor konflikt med nasjonale og regionale føringer for jordvern og gode vilkår for landbruksvirksomhet, og det anbefales å fremme **innsigelse**.

Utstein Kloster Hotell – hensynssone for planlegging

Ved 1. gangs høring ble det foreslått omdisponering av et ca. 9,5 dekar stort LNFR-område med fulldyrka jord for å tilrettelegge for utvidelse av eksisterende hotellvirksomhet. Innspillet fra søker omhandlet bare ca. 5 dekar, men kommunen la vekt på at også andre hensyn burde innlemmes. Begge variantene ble konsekvensutredet. Fylkesutvalget fremmet innsigelse med grunnlag i konflikt med jordvernhensyn.

Også Statsforvalteren fremmet innsigelse, men signaliserte at reduksjon av arealet kan være en mulig løsning.

På denne bakgrunn har kommunen nå foreslått å videreføre omdisponeringen av arealet på 9,5 dekar (hele jordet), men at det også høres et nytt alternativ 2, der det på en del av arealet legges inn en hensynssone med båndlegging for regulering. Etter det fylkesdirektøren kan se, sammenfaller hensynssonen på LNFR-arealet med det området som ble spilt inn for omdisponering fra søker, dvs. ca. 5 dekar. Resten av det aktuelle jordet blir da beholdt som LNFR-område. Hensynssonen omfatter for øvrig også næringsareal som allerede er avsatt i gjeldende kommuneplan, men der igangsatt reguleringsprosess ikke er fullført.

Forslaget innebærer at en reguleringsprosess vil avklare arealbruken nærmere, men

innmeldt arealbehov sammen med ønske om parkeringsløsning for turgåere, tilsier at båndleggingsområdet vil gå tapt som jordbruksareal. I innspillet ble det vist mulighet for å utnytte takdekket som jordbruksareal, men etter kommunens vurdering er det ikke sannsynlig at det vil kunne dyrkes jord oppå et betongdekke. Det er også pekt på at det er usikkert om restarealet som ev. beholdes vil være økonomisk drivverdig.

Skravur som markerer hensynssone båndlegging for regulering

Fylkesdirektøren legger vekt på fylkesutvalgets innsigelse mot omdisponering av dyrka jord, og at alternativet med båndlegging av ca. halve området vil gjøre restarealet vanskelig drivverdig. Det anses også lite realistisk å kunne oppnå drivverdig fulldyrka jord på betongdekke over nybygg, noe som også kan forventes å være kostnadsdrivende for eventuelt nybygg. Det tilrås derfor å fremme **innsigelse** også mot det nye alternativet med båndlegging for senere regulering. Innsigelsen som er fremmet ved hovedhøringen vil fortsatt være gjeldende.

Endring i kommuneplanbestemmelsene

Plankrav for Judaberg

I gjeldende plan er det krav om områderegulering for Judaberg som grunnlag for videre detaljplanlegging. Kommunen har erfart dette som et utfordrende krav, og foreslår å videreføre bestemmelse fra nåværende plan der det åpnes for et alternativ til områderegulering som grunnlag for avklaring av videre utvikling av Judaberg. Fylkesdirektøren vil påpeke at alternativet «en annen plan» ikke vil være bindende for arealbruken, og at hovedstrukturene bør fastsettes i et juridisk dokument. Dette er særlig viktig dersom det er behov for drøfting av alternative hovedgrep. Fylkesdirektøren anbefaler at kravet om områderegulering beholdes, men at innholdet tilpasses behovet for detaljering. En stedsanalyse vil være et godt hjelpemiddel i en slik planoppgave.

Kulturminnehensyn - Revidert bestemmelse 1.26 om skilt og reklameinnretninger, alternativ 2

Kommunens administrasjon foreslår et alternativ 2 til bestemmelse 1.26 om skilt og reklameinnretninger. Her er bestemmelsene revidert, forenklet og noe oppmyket, med bl.a. muligheter for digitale skilt og reklame.

Fylkesdirektøren er skeptisk til justeringen av bestemmelsene for skilt og reklame som gjelder for bevaringsverdige og særpregede miljøer, punkt 13 og 14, da det åpner opp for digital reklame ved offentlig eide reklamepunkter. Å åpne opp for bruk av digital reklame innenfor Middelalderbyen Stavanger og bevaringsverdige og særpregede miljøer vil etter fylkesdirektørens vurdering kunne medføre visuell støy, og forstyrre opplevelsen av de kulturhistoriske kvalitetene. Spesielt sårbart er området rundt Stavanger domkirke som sammen med Bispekapellet, Kongsgård (underetasjen) og restene av Mariakirken utgjør et særegent bygningsmiljø fra middelalderen av høy nasjonal verdi. Digitale reklameskilt i dette området vil kunne være i strid med kulturminnelovens § 3 (utilbørlig skjemming).

Fylkesdirektøren frarår at det åpnes opp for digital reklame på offentlig eide reklamepunkter innenfor Middelalderbyen Stavanger og bevaringsverdige og særpregede miljøer, slik alternativ 2 muliggjør, og anbefaler at dette utgår.

Dersom alternativ 2 til bestemmelse 1.26 om skilt og reklameinnretninger skal kunne godkjennes, forutsetter fylkesdirektøren at følgende bestemmelse tas inn i tillegg i kommuneplanen:

«Det tillates ikke digitale reklameinnretninger som er synlig fra Stavanger domkirke og Domkirkeplassens omgivelser. Søknad om digitale skilt og reklameinnretninger innenfor Middelalderbyen Stavanger, og i nærhet av fredete bygg og anlegg, skal forelegges regional kulturminnemyndighet for vurdering».

Det bør presiseres at søknad om digitale skilt og reklameinnretninger innenfor bevaringsverdige og særpregede miljøer må forelegges byantikvaren for vurdering.

Oppsummering - kulturminnehensyn

Faglige råd

Dersom alternativ 2 til bestemmelse 1.26 om skilt og reklameinnretninger skal kunne godkjennes, forutsetter fylkesdirektøren at det legges inn en bestemmelse som sikrer Stavanger domkirkes omgivelser fra visuell støy fra digitale reklameinnretninger.

Ved omdisponering av Domkirkens sykehjem til boligformål, må det tas nødvendig hensyn til omkringliggende bevaringsverdig bebyggelse og kulturmiljø.

Konklusjon

Tilleggshøringen inneholder flere endringsforslag i strid med vesentlige regionale interesser, og det foreslås å fremme innsigelser mot fem av endringene.

Arbeid med videre planlegging av tiltak på kollektivinfrastrukturen vurderes å ikke bygge opp om den regionale arealstrategien og innsatsområdene på kollektivsektoren i planperioden.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2023/9736-1
Saksbehandler: Hilde Blesvik
Avdeling: Seksjon opplæring i skole OPS

Høringsuttalelse Intensjonserklæring for en trygg og inkluderende russefeiring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
17/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Intensjonserklæring for en trygg og inkluderende skoleavslutning og russefeiring.docx
- 2 RfK Innspill til høringsuttalelse Intensjonserklæringen KD

Sammendrag

Saken presenterer høringsuttalelse til intensjonserklæringen fra Kunnskapsdepartementet for en trygg og inkluderende russefeiring. Departementets intensjonserklæring er et positivt initiativ, men oppfattes som for lite konkret. Fylkesdirektørene mener at det må iverksettes et systematisk arbeid, med konkrete tiltak og ansvarsplassering. Dette må gjennomføres med en tilnærmet lik og felles innsats i hele landet. (Vedlegg.)

Videre orienterer saken om arbeidet for en trygg og inkluderende russetid som drives av den sentral tiltaksgruppe (STG) ledet av opplæringsavdelingen i Rogaland fylkeskommune. Arbeidet for en trygg og inkluderende russetid har med bakgrunn i evalueringer våren 2022 endret noe strategi og ble politisk behandlet i november 2022 i Opplæringsutvalget (SAK 2022/58509.)

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune sender inn høringssvar i samsvar med saksfremlegget. Eventuelle tilleggsforslag fra elevorganisasjonen, ungdommens fylkesråd og russepresidentenes sentralstyre legges ved høringssvaret.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Kunnskapsdepartementet har sendt ut til høring en Intensjonserklæring for en trygg og inkluderende russefeiring. Rogaland er en av høringsinstansene.

Saken orienterer også om arbeidet for en trygg og inkluderende russetid som drives av en sentral tiltaksgruppe ledet av opplæringsavdelingen i Rogaland fylkeskommune. Gruppen har arbeidet med litt ulik sammensetning siden vedtak om etablering i Opplæringsutvalget i mai 2020.

Problemstilling

Fylkesdirektøren vil i denne saken legge fram høringsuttalelse til Intensjonsavtale fra Kunnskapsdepartementet for en trygg og inkluderende russefeiring og arbeidet med avgangsmarkeringen som er gjort så langt i Rogaland fylkeskommune.

Saksopplysninger

Denne saken omhandler:

- Høringsuttalelsen til Kunnskapsdepartementet behandlet i den sentrale tiltaksgruppen 17. januar 2023. Intensjonserklæringen vil bli behandlet i sentralstyret for russeren, Elevorganisasjon og Ungdommens fylkesråd før høringsfristen. (Se vedlegg 1 og 2.)
- Oppsummering av arbeidet som er gjort for en trygg og inkluderende russetid (avgangsmarkering) i Rogaland fylkeskommune.

Oppsummering av arbeidet

Rogaland fylkeskommune opprettet en *sentral tiltaksgruppe (STG)* våren 2020 – bestående av representanter fra ulike etater: Kommunen ved sine SLT-koordinatorer, politi, fylkeskommunen (rådgivere og rektor), utdanningsforbundet, mobbeombud og russeren selv gjennom representanter fra ungdommens fylkesråd og elevorganisasjonen.

Vårt oppdrag som fylkeskommunal tiltaksgruppe er å styrke det arbeidet skoleeier gjør for at elevene i videregående skole skal ha det trygt på skolen, være trygge i klassen og ha et best mulig læringsmiljø

Mandat: forme og følge opp en strategi for russeferieningen i regionen

Den sentrale tiltaksgruppen arbeider etter to spor:

Det kortsiktige arbeidet har som mål å følge opp årets russefeiring gjennom å støtte skolen, russestyrene og foreldre for en best mulig feiring det aktuelle skoleåret. Det langsiktige arbeidet har som mål å bidra til en endring av feiringen til en avgangsmarkering som inkluderer alle elever og reduseres i omfang ev. flyttes.

Arbeidet med en trygg og inkluderende avgangsmarkering blir evaluert av Læringsmiljøsenteret ved UiS. (Ref. SAK 2022/58509 til Opplæringsutvalget med midtveisrapport.)

STG sine tiltak i løpet av de to foregående skoleårene:

- Foreldremøte for foreldre til elever som går første året på videregående i august. STG utarbeider materiell som skolene kan bruke
- Digitale samlinger med skolenes russekontakter (rektorer eller andre fra skolenes ledergrupper), politikontakter, russepresidentene, mobbeombud og Statens vegvesen.
- Digitale foreldremøter i regi Fylkesordfører (våren 2021)
- Digitale foreldremøter i regi fylkesopplæringssjef (høst 2020 og januar 2022)
- Bindeledd mellom Statens vegvesen og skolene/russ med van eller buss.
- Møter med andre fylkeskommuner for å dele erfaring i arbeidet med russen. Vestland har innført initiativet «vestruss».
- Regionale nettverksmøter med skolene, politikontaktene, mobbeombudet og kommunekontakter. Målsetningen med disse møtene er erfaringsutveksling, informasjonsdeling og deling av gode tiltak. Dette for at skolene og politiet kan være i forkant og møte russen på best mulig måte, både på skolen og på arrangement utenom skoletid.

Dette skoleåret følger fylkesdirektøren opp arbeidet etter mandatet, men har også etter evaluering i rektorkollegiet og STG justert tiltakene.

- Dialogmøter tre ganger i løpet av skoleåret med rektor, skolens kontaktperson for avgangskullet og russepresident fra hver skole for å lage en felles plattform for arbeidet.
- Etablert et sentralstyre blant russepresidentene som kan være samtale- og samarbeidspartnere for opplæringssjefen og den sentrale tiltaksgruppen.
- Dele materiell laget av kommunikasjonsavdelingen til skolenes foreldremøte på vg1, blant annet en «Samtaleguide for foreldre» som er publisert på våre nettsider og i tillegg delt med flere andre fylkeskommuner.
- Informasjonsmateriell til russen om hvor de kan få informasjon og søke hjelp om det er behov for det laget av kommunikasjonsavdelingen. Eksempelvis politiets nettpatrulje, forbrukerrådet, vegvesenet, helsevesenet m.m. Tenkt som fysisk plakat, publisering på sosiale medier og merker til dekorasjon på russedressen. Dialog med russepresidentene i prosessen med å utvikle dette materiale.
- Utvikle de lokale nettverkene der skolene møter politi og kommunekontakter til erfaringsutveksling og felles strategier.
- Involvere helsesykepleierne gjennom deres fagnettverk i sør- og nordfylket.
- Arbeidet mot å få til et felles verdigrunnlag og felles periode for russefeiringen.
- Utvide samarbeidet med Trygg trafikk rundt deres verdiseminar for vg3 elever.
- Være med å bygge nettverk mellom fylkeskommunene og dele kunnskap og materiell.
- Følge opp og gi tilbakemelding på innspill fra Kunnskapsdepartementet.
- Være aktiv i en tverretattlig nasjonal tiltaksgruppe og fylkeskommunalt nettverk etablert etter initiativ fra Rogaland.
- Være synlig i lokale og nasjonale medier.

Intensjonserklæring – høringsuttalelse

Den vedlagte høringsuttalelsen er behandlet i den sentrale tiltaksgruppen og vil senere i januar bli drøftet med fylkesstyret i Elevorganisasjonen, i Ungdommens fylkesråd og sentralstyret for russepresidentene. (vedlegg 2.)

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren vurderer at den sentrale tiltaksgruppen for en trygg og inkluderende russetid er godt i gang med arbeidet for å endre avgangsfeiringen i videregående skole. Tiltakene settes i gang i tett samarbeid med skolene og har både langsiktige og kortsiktige perspektiv.

Fylkesdirektøren ser også at det er viktig å være i dialog med andre etater, som politi, kommune, vegvesen, trygg trafikk og helsefaglige aktører. Tiltaket vil ikke kunne føre til endring uten et nasjonalt samarbeid. Fylkesdirektøren ser det derfor som viktig at det arbeidet som drives i Rogaland fylkeskommune skjer tett kontakt med nasjonale initiativ og andre fylkeskommuner. Dette synliggjøres i utkastet til høringsuttalelse til Intensjonserklæringen.

Konklusjon

Det anbefales at arbeidet videreføres etter de planer som er beskrevet. Det vil bli gjennomført en større evaluering av prosjektet om tre år.

Høringsuttalelsen på Intensjonserklæringen fra Kunnskapsdepartementet vil bli sendt inn før utvidet frist (slutten av januar) etter innspill fra drøfting med Elevorganisasjonen, Ungdommens fylkesråd og russepresidentenes sentralstyre.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2023/10599-1
Saksbehandler: Gaute Risa
Avdeling: Samferdselsavdelingen

Innspill til høring - KVV for veibruksavgift og bompenger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
18/2023	24.01.2023	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 KVV-veibruksavgift-og-bompenger

Sammendrag

Skattedirektoratet har sendt på høring en konseptvalgutredning om veibruksavgift og bompenger. Bakgrunnen for utredningen er utfordringer med sviktende inntekter på grunn av stadig økende andel nullutslippskjøretøy på veiene. I dag betales veibruksavgiften ved kjøp av bensin og diesel. I bompengeprosjekter har nullutslippskjøretøy rabattert takst.

I rapporten presenteres 4 ulike konsept som alternativ til dagens system for innkreving. Fylkesdirektøren anbefaler en trinnvis innføring av prising for bruk av vei med en distansebasert avgift for lette norske nullutslippskjøretøy som et trinn 1, fulgt av distansebasert veibruksavgift med to soner (by og spredtbygde strøk) for tunge kjøretøy.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune anbefaler at **Konsept 4 – stegvis realisering** blir valgt som fremtidig system for fastsettelse og innkreving av veibruksavgift og bompenger.

Rogaland fylkeskommune anbefaler at det jobbes videre med å prise bruk av vei slik at eksterne kostnader blir fanget opp, og fordelt på mest mulig rettferdig måte.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
samferdselssjef

Bakgrunn for saken

Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet ga høsten 2021 skattedirektoratet og Statens vegvesen i oppdrag å gjennomføre en konseptvalgutredning av fremtidig system for fastsettelse og innkreving av veibruksavgift og bompenger.

Bakgrunnen for utredningen er behovet for å endre dagens system for veibruksavgift og bompenger med et mer bærekraftig og treffsikkert system for prising av bruk av vei.

Problemstilling

Fylkesdirektøren har mottatt konseptvalgutredning om veibruksavgift og bompenger fra Skattedirektoratet på høring. Det bes om at det tas stilling til hvilket konsept for fremtidig system for fastsettelse og innkreving av veibruksavgift og bompenger som skal anbefales.

Saksopplysninger

Skattedirektoratet har sendt ut på høring en konseptvalgutredning som har som formål å se på ulike konsepter som treffer prising for bruk av vei på en mer hensiktsmessig og rettferdig måte. Oppdraget er gitt av Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet, og har høringsfrist 1. februar 2023.

I utredningen er det definert et hovedproblem:

Bilistene dekker i stadig mindre grad samfunnskostnadene forbundet med bruk av vei.

- Veibruksavgiften reflekterer ikke i tilstrekkelig grad samfunnskostnader ved bruk av kjøretøy på vei.
- Bruk av bompenger som virkemiddel for finansiering og regulering fungerer ikke optimalt, spesielt gjelder dette for byområdene.

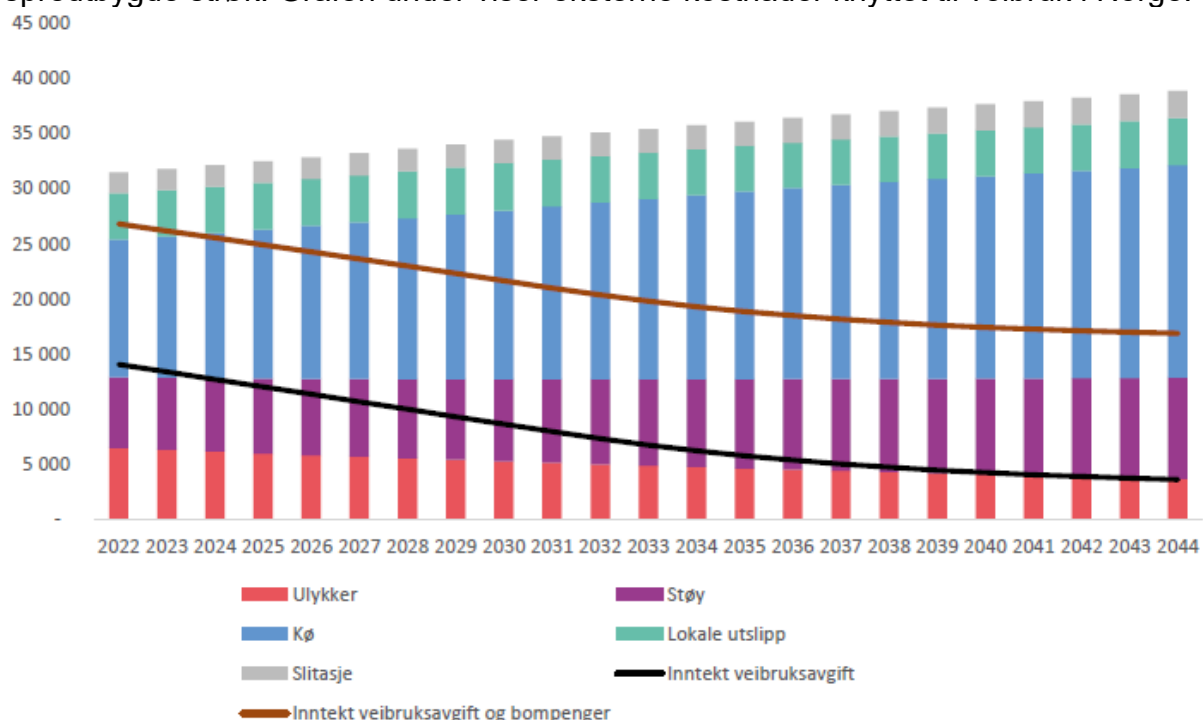
Veibruksavgiftens formål er, i tillegg til å skaffe staten inntekter, å prise de eksterne kostnadene bruk av kjøretøy påfører samfunnet. Dette er eksterne kostnader knyttet til ulykker, kø, støy, veislitasje samt helse- og miljøskadelige utslipp. Avgiften betales i dag på omsetning av bensin og diesel. Nullutslippskjøretøy er dermed ikke omfattet av avgiften. Økende andel nullutslippskjøretøy medfører reduserte inntekter, samtidig som de eksterne kostnadene vedvarer.

Hovedmålet med *bompengeordningen* er finansiering av infrastrukturtiltak, og regulering av trafikken. Man ser derimot at dagens rabattordning for nullutslippskjøretøy i bomprosjekter medfører utfordringer med bompenger som lokalt

verktøy for finansiering og regulering av trafikken. Også her fører økende andel nullutslippskjøretøy til reduserte inntekter.

I utredningen er det lagt betydelig vekt på hvilke(t) tiltak som kan sikre en treffsikker og bærekraftig prising av bruk av vei og finansiering av samferdselsprosjekter. Dette er også definert som samfunns målet i utredningen.

TØI har estimert de marginale skadekostnadene for person- og godstransport i Norge. Estimaten viser at en liten del av de eksterne kostnadene er knyttet til egenskaper ved motoren og hvilket drivstoff den forbrenner. De eksterne kostnadene varierer imidlertid med hvor kjøringen finner sted og er høyere i tettbygde strøk enn i spredtbygde strøk. Grafen under viser eksterne kostnader knyttet til veibruk i Norge.

Figur: utklipp fra KVV

Samlet sett stimulerer dagens ordninger (veibruksavgift, bompenger) for prising av bruk av vei til mer bilkjøring på bekostning av kollektiv, sykkel og gange.

Utredningen står igjen med fire konsepter som på ulik måte og i ulik grad vil kunne imøtekomme samfunns målet for denne satsingen.

Konseptene skal være provenynøytrale – det vil si at inntektene skal være de samme uavhengig av hvilket alternativ som velges.

Konsept 1 – Veibruksavgift for nullutslippskjøretøy

Distansebasert veibruksavgift utformes med lik pris for hele landet, og gir fleksibilitet til både manuell og automatisk rapportering av kilometer fra kjøretøyet. Den nye veibruksavgiften gjelder kun for nullutslippskjøretøy. Det er lik takst for nullutslippskjøretøy og kjøretøy med forbrenningsmotor i bompengordningen. I dette konseptet stilles det ikke krav om å montere ekstra utstyr/boks i kjøretøyene.

Konseptet har fleksibilitet og åpner for en gradvis overgang fra manuell rapportering til automatisk rapportering for en større del av nullutslippskjøretøyene.

Vurdering: fører til redusert kjørelengde for nullutslippskjøretøy, både i byene og utenfor.

Konsept 2 – Sone. Veibruksavgift: Pris varierer mellom by og land

Problembeskrivelsen viser at de eksterne kostnadene er høyere i byer enn på landet. Med bakgrunn i dette bygger konseptet på en toprismodell, hvor prisen for å kjøre en kilometer varierer mellom by og land. Den nye veibruksavgiften gjelder for alle kjøretøy. Det er lik takst for nullutslippskjøretøy og kjøretøy med forbrenningsmotor i bompenggeordningen. I dette konseptet er det behov for data som registrerer antall kjørte kilometer og knytter dette til sone. Data kan innhentes ved at kjøretøy utstyres med en «om bord enhet» (avansert brikke) som kommuniserer med dagens vegkantutstyr, ved bruk av GNSS (satellitt) eller 4G/5G (telenettet).

Vurdering: fører til stor reduksjon av trafikk i byene, mens det utenfor byene blir økt kjørelengde både for tunge og lette fossile kjøretøy.

Konsept 3 – Posisjon. Pris varierer mellom tid, sted og distanse

Konsept 3 vil gi mulighet for mer nøyaktig prising av eksterne effekter som den enkelte trafikant påfører samfunnet gjennom flere soner (spredtbygd, tettsted, storby) og tid på døgnet. Datagrunnlaget gir mange muligheter for avanserte prismodeller som i større grad kan påvirke adferd. Pris kan variere mellom ulike typer veier, geografi, årstid, trafikkforhold, kø osv. Bruk av satellittdata gir en mer nøyaktig angivelse av tid, sted og kjørt distanse. I dette konseptet vil det være en felles ordning for veibruksavgift og bompenger, men fortsatt separate inntektsstrømmer og ulike satser primært for å gjenspeile de eksterne kostnader og finansiering av samferdselsprosjekter.

Vurdering: gir betydelig lavere trafikk i byene, men høyere trafikk utenfor byene for lette og tunge fossile kjøretøy. Konseptet har høy iboende personvernrisiko.

Dette konseptet gir i analysen høyest samfunnsøkonomisk nytte.

Konsept 4 – Stegvis realisering

Steg 1 Lette norskregistrerte Nullutslippskjøretøy får en distansebasert kjøretøyavgift. Basis rapportering etableres, det omfatter ikke utenlandske kjøretøy og tunge nullutslippskjøretøy (norsk- eller utenlandsregistrerte). Drivstoffavgift fortsetter på kjøretøy med forbrenningsmotor.

Vurdering: fører til redusert kjørelengde for nullutslippskjøretøy, både i- og utenfor byene.

Steg 2 Konsept 2 for Tunge kjøretøy tar sikte på å realisere Konsept 2 med ulike satser for veibruksavgift for by og land. Det må installeres en enhet i kjøretøyet (avansert brikke) i kjøretøy over 7,5 tonn som ikke har dette fra før, eventuelt brukes app eller integrert kjøretøyplattform. En innføring for tunge kjøretøy vil kunne sammenfalle med tilsvarende implementering i Sverige og Danmark. Det er mulig å innføre løsningen geografisk på enkelte veistrekninger (TEN-T og motorveier). Overgangsordning fra veibruksavgift på drivstoff til kilometerbasert avgift for tunge kjøretøy vil utredes i kommende faser. Vektårsavgiften kan vurderes fjernet. Ytterligere steg vil kunne vurderes senere på basis av blant annet teknologisk utvikling og risikovurderinger.

Vurdering: fører til at tunge kjøretøy som kjører i byene kommer dårligere ut, mens kjøring utenfor byene kan bli billigere enn i dag.

Steg 3 Veipricing, lokale vedtak for bompenger. Når tiden er mer moden, er det mulighet for å realisere posisjonsbasert veibruksavgift og bompenger på alle kjøretøy. I denne fasen vil det innføres en tredje sone med storby og alle kjøretøy benytter veipricing. Det vil være opp til de enkelte bypakkene om man ønsker å gå fra en prismodell med passering av bomsnitt til distansebasert avgift.

Vurdering: vil på sikt gi den mest presise prisingen av bruk av vei.

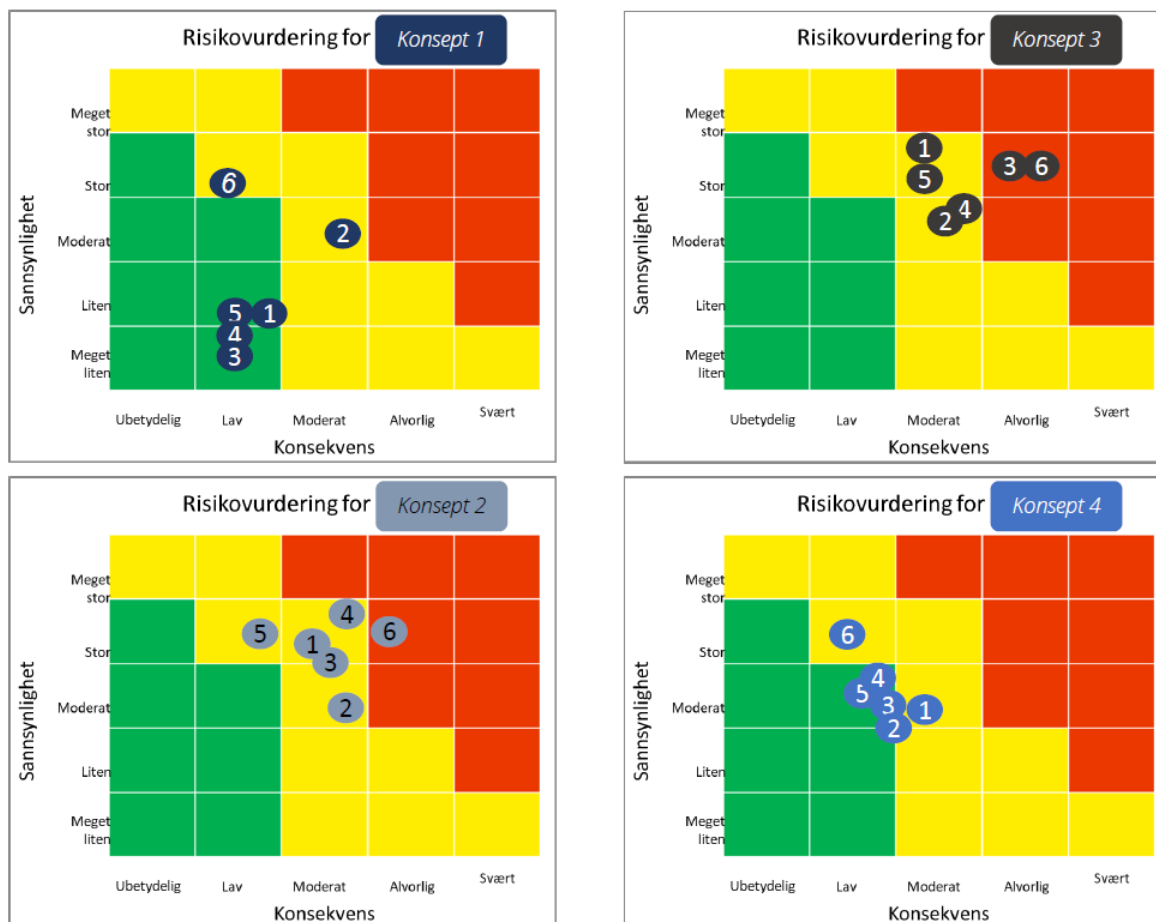
Rangering av konseptene gitt i KVV

Utredningen har sammenlignet de fire konseptene mot et såkalt nullplusskonsept, som er videreføring av dagens situasjon inkludert fjerning av alle rabatter for nullutslippskjøretøy i bompengeprojekter. Dette gir mulighet for lik takst i bompengedordningen for alle lette kjøretøy. Det finnes også et nullalternativ som er lik dagens ordning, med differensiert betaling for nullutslippskjøretøy.

Basert på beregnet netto nåverdi, ikke-prissatte virkninger og risikovurdering er det gjort en samlet vurdering av samfunnsøkonomisk lønnsomhet av de ulike alternativene. Anbefalt rangering i KVV er som følger:

- 1. Konsept 4: Trinnvis implementering med initielt to trinn (lette norske nullutslippskjøretøy og tunge kjøretøy)**
2. Konsept 1: Distansebasert veibruksavgift for nullutslippskjøretøy
3. Konsept 3: Posisjonsbasert prising for bruk av vei for alle kjøretøy
4. Konsept 2: Sonebasert veibruksavgift by og land.

Risikovurdering gitt ved ulike risikoområder:

Tabellen og risikomatrixene viser vurdering foretatt november 2022. Risikoen ved Konsept 3 er vurdert å være for stor på personvern til å kunne anbefale konseptet for videre utredning. For konsept 2 og 3 er risiko for stor til det å først ute med hele kjøretøyparken med GNSS teknologi på hele kjøretøyparken. Konsept 4 gir muligheter for trinnvis innføring og læring før større teknologivalg tas.

- 1 - Prosjekt gjennomføring størrelse, varighet og kompleksitet
- 2 - Rammebetingelser - Regelverks arbeid
- 3 - Rammebetingelser - Personvern utfordring
- 4 - Innføring og omstilling for trafikantene
- 5 - Manglende vilje til å ta i bruk prismodellen - redusert gevinst
- 6 - Risiko ved å være tidlig ute (Pioner)

Figur: utklipp fra KVV

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren ser utfordringene med dagens modell for prising av bruk av vei, og er positiv til arbeidet som har resultert i fire nye alternative konsept for veiprising. Det er bekymringsfullt at stadig økende andel nullutslippskjøretøy svekker inntektene både når det gjelder dagens veibruksavgift og bompenggeordning.

Nullutslippskjøretøy bidrar på lik linje med fossile kjøretøy til samfunnskostnadene knyttet til vegslitasje, kø og ulykker (eksterne kostnader). I tråd med «forurensers betaler»-prinsippet mener fylkesdirektøren derfor det er riktig at også nullutslippskjøretøy bør betale veibruksavgift. Det er nasjonale og regionale mål om reduksjon av klimagassutslipp. Fylkesdirektøren mener derfor at Co2-utslipp må vektas i de eksterne kostnadene, og at nullutslippskjøretøy fortsatt skal ha en fordel fremfor biler med forbrenningsmotor.

Fylkesdirektøren vil påpeke at utredningen har sammenliknet konseptene gitt i KVVU mot nullpluss-alternativet, og ikke den reelle situasjonen. Det er fremdeles et stykke fram i tid der nullpluss-alternativet vil være gjeldende, det vil si lik takst uavhengig av motortype. Derimot er det rimelig å anta at rabatt for nullutslippskjøretøy vil fases ut og ikke lengre være aktuelt på det tidspunktet nytt konsept er klart til implementering.

Hvilket konsept vurderes som mest hensiktsmessig?

Fylkesdirektøren anbefaler at man ser i retning av å prise veibruk slik at eksterne effekter som den enkelte trafikant påfører samfunnet gjennom flere soner (spredtbygd, tettsted, storby) og tid på døgnet, blir fanget opp på best mulig måte.

Dermed vurderes *Konsept 3 – posisjon* som det beste alternativet på sikt, men fylkesdirektøren er enig med konklusjonen i rapporten om at dagens utfordringer knyttet til personvern, gjør det vanskelig å realisere slik som regelverket er i dag.

Fylkesdirektøren mener *Konsept 4 - Stegvis realisering* er det nest beste alternativet. Innføring av veibruksavgift på lette nullutslippskjøretøy som et første steg, er et tiltak som enkelt lar seg gjennomføre, og vil gi en mer rettferdig kostnadsfordeling av de eksterne negative effektene av veibruk. Steg 2 vil bidra til at tunge kjøretøy prises riktigere når det skilles mellom by og land. Steg 3 ligger lenger fremme i tid, men vil gi, slik fylkesdirektøren ser det, den mest riktige og rettferdige prisingen av veibruk.

Det å implementere et nytt konsept stegvis, anser fylkesdirektøren som positivt – da de to første trinnene i dette konseptet ikke medfører større endringer for innretningen av veiprising slik den er i dag.

Konklusjon

Fylkesdirektøren ser utfordringene med dagens modell for prising av bruk av vei, og er positiv til å endre dagens system i en mer bærekraftig og rettferdig retning. Økende andel nullutslippskjøretøy utfordrer både inntektene fra veibruksavgiften og finansieringen i bompengeprojekter.

Fylkesdirektøren anbefaler at **Konsept 4 – stegvis realisering** blir valgt som fremtidig system for fastsettelse og innkreving av veibruksavgift og bompenger. Fylkesdirektøren anbefaler at det jobbes videre med å prise bruk av vei slik at eksterne kostnader blir fanget opp, og fordelt på mest mulig rettferdig måte.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.